

ANGELO RITIG

**O TREZIRE
NEOBIȘNUITĂ**

EDITURA TINERETULUI

**ANGELO
RITIG**

**O trezire
neobișnuită**

virtual-project.eu

== aladrian ==

În românește de Nicolae Mărgeanu și Victoria Frîncu
Desenul copertei Cristea Condacci

Angelo Ritig
SASVIM NEOBIČNO BUDENJE
Epoha
Zagreb 1961

**EDITURA TINERETULUI
1968**

PERSONAJELE :

Leo Gerdan

Verena Gerdan

Dino Karol

Ana Vidassi

Baltazar (Balto) Rintier

Augo Bernol

Karlo Guidoni

Mark Sor

Ervin Erkel

Viktor Mendoz

Erna Sturm

ACȚIUNEA SE PETRECE

ÎN ANUL 1980

ÎNTR-O ȚARĂ NECUNOSCUȚĂ

Ca și cele anterioare, și ziua aceea se vestea a fi o zi frumoasă. Scările Palatului Justiției cunoscuseră încă de dimineață o mare animație. Procesul lui Dino Karol atrăsese de la început o mulțime de curioși, și interesul acestora nu scăzuse câtuși de puțin, după cele aproape două săptămâni de dezbateri, timp în care interogatoriile și depozițiile din ședințe căpătaseră tot mai mult un caracter de rutină și devenise evident că nu se va mai afla nici un element nou față de ceea ce știa de luni și luni de zile. Dino, un tip brunet, cu privirea întunecată a unui violonist spaniol sau sudamerican, înalt, cu niște brațe lungi și sprâncene stufoase și îmbinate, își pusese lacăt gurii. Și, dacă într-un an întreg de anchete dure și hărțuiri, cei mai experimentați criminaliști ai țării nu izbutiseră să-i smulgă nici un singur nume măcar, era puțin probabil că va reuși să o facă bătrânul Mendoz, blajinul președinte al tribunalului, care, e drept, prin rezolvarea cu succes a cazului Dino Karol avea să-și asigure o retragere la pensie glorioasă.

Karol își susținea singur apărarea — caz foarte rar în justiție — ceea ce suscitase comentarii aprinse : era sau nu în conformitate cu uzanțele această situație neobișnuită și ce consecințe procesuale ar putea decurge din ea ?

De când aflase că, în calitate de apărător, are dreptul să pună întrebări martorilor, Dino Karol abia aștepta, sau nici nu mai aștepta de fel să-i vină

rândul, străduindu-se din răspuțeri, de fiecare dată, să transforme depoziția în răspunsuri la întrebările sale, să-l jignească și să-l umilească pe martor. Totuși, din desfășurarea procesului, se simțea că Dino Karol nu va mai fi în stare să reziste multă vreme. Devenise palid, slăbise, avea cearcăne adânci sub ochi, fața sa tânără — avea abia douăzeci și opt de ani — îi era brăzdată, iar părul des, negru și creț, îi încărunțise subit în cele două săptămâni ale procesului. Era vădit că tânjește până-n ultima fibră a făpturii sale că tortura aceea cumplită să ia capăt cât mai degrabă.

În plus, ședința din ziua aceea se remarcă încă dinainte de deschidere prin ceva nou : în banca rezervată presei stătuseră până atunci diverși reporteri, care-și scriau dările de seamă în timpul dezbaterilor ; de astă dată la marginea ei și în imediata apropiere a martorilor, luase loc însuși diriguitorul suprem al opiniei publice, președintele celei mai mari edituri și întreprinderi poligrafice, Leo Gerdan. Nu mai departe decât în ajun, nu putuse participa la lansarea vasului care avea să-i poarte numele — se spusese că are puternice dureri reumatice — iar astăzi venise singur, sprijinit în baston, e adevărat, în sala de judecată, se așezase și, firește, la apariția lui, întreaga sală amuțise, iar gâtlejurile se întinseseră toate în direcția sa.

Așadar, se adevereau zvonurile după care Leo se interesează îndeaproape de proces; așadar se adeverea că dorește să-l ajute, să-i fie de folos președintelui tribunalului, vechi coleg al său de

școală. Alături de Gerdan luase loc colaboratorul său preferat, un fel de consilier particular, care deținea în același timp și funcția de secretar de presă, ziaristul Augo Bernol. Ca de obicei, purta și în ziua aceea ochelari fumurii, iar de gât îi atârna aparatul fotografic galben-deschis deasupra căruia ieșea în evidenți flash-ul înalt.

Președintele Mendoz își făcu apariția în fruntea marelui complet de judecată și toată lumea îl văzu, sau vroi să-l vadă, făcându-i un semn discret cu capul lui Leo, după care deschise ședința, anunțând că se va proceda la ascultarea depoziției lui Karlo Guidoni, funcționar al direcției de criminalistică a orașului. O clipă mai târziu, răsuna strigătul aprodului în încăperea martorilor, pentru că apoi, calm, Karlo Guidoni să intre încet în sală, să se încline în fața instanței și, la un gest al președintelui, să se așeze pe banca martorilor. În mână ținea o servietă mare din piele galbenă.

—Vă numiți Karlo - Guidoni și sunteți șef-adjunct al direcției de criminalistică a orașului ?

—Da.

—Când v-ați născut ?

—M-am născut la 1 iulie 1932.

—Unde ?

—La Palermo. Părinții Maria și Leo, le dictă Guidoni în continuare grefierilor, fără a mai aștepta întrebările. Sunt căsătorit, am doi copii.

—Bine. Din procesele-verbale și din depoziții reiese că dumneavoastră, împreună cu un grup de funcționari ai direcției, v-ați aflat, la 2 martie anul

trecut, la locul comiterii infracțiunii, unde l-ați prins pe inculpat.

Dino Karol sări de pe bancă și țipă cu o voce aspră, stridentă, care, altminteri, nu se potrivea cu înfățișarea sa destul de plăcută :

—Nu e adevărat ! Nu e adevărat ! Nu m-au prins !

Președintele tribunalului interveni mirat:

—Cum adică, nu ?

—Nu, nu. M-am predat singur ! Rog să se consemneze acest lucru în procesul-verbal !

Karol se așează. Se ridică în schimb procurorul.

—V-ați predat, fiindcă ați fost silit să vă predați.

Karol zvâcni din nou în sus:

—N-am fost silit. M-am predat de burtă voie. Să se consemneze acest lucru!

Procurorul era un ins mărunț, cu ochi albaștri și părul blond. Avea o voce răsunătoare. Se vorbea în oraș că e un magistrat deosebit de abil.

—Să se consemneze ! Încuviință președintele tribunalului. Martorul Guidoni să-și continue depoziția !

—În ce mă privește, m-am trezit din somn pe la trei noaptea, începu polițistul. Organele noastre înconjuraseră în port un antrepozit și, în timp ce forțau intrarea, cei dinăuntru deschiseseră asupra lor un foc viu. Doi funcționari de-ai noștri au fost uciși. Cel puțin trei, dacă nu chiar patru bandiți au fugit. Era întuneric beznă și nu s-a putut stabili exact numărul lor. A fost prins doar Dino Karol.

—Din nou același lucru ! Din nou același lucru ! strigă Karol.

Președintele îl întrerupse pe martorul care voia să continue :

—Noi i-am audiat pe funcționarii care au participat la descindere. De la dumneavoastră am vrea să aflăm împrejurările care au precedat infracțiunea, cum s-a făcut că organele dumneavoastră au înconjurat antrepozitul, precum și ce s-a întâmplat după aceea, într-un cuvânt, am dori să aflăm tot ce știți despre cazul în speță. Când ați ajuns la locul incidentului?

— Aproximativ la ora trei și douăzeci. Tocmai erau transportați cei doi colegi uciși iar Karol se afla în momentul acela în mâinile noastre. Am ordonat imediat să fie treziți colegii de la secția stupefiantă și am procedat fără întârziere la un scurt interogatoriu al omului capturat.

Karol se agită pe banca sa, dar de data asta nu mai interveni.

—Ce l-ați întrebat ? se adresa președintele martorului.

—L-am întrebat îndată cine îi sunt complicii. A refuzat să-i divulge. Am observat că e foarte nervos ; era evident că se temea să nu destăinuie din greșeală ceva ce îl privea pe el personal, un lucru pe care apoi, în tot cursul anchetei, s-a străduit să-l tăinuiască. Când a fost prins Karol, s-a găsit lângă el un revolver din care fuseseră trase trei gloanțe. Totuși, gloanțele ucigăse, cărora le-au căzut victimă tovarășii noștri, n-au fost trase din acest revolver.

Președintele îl întrerupse din nou, depoziția nu voia cu nici un chip să intre pe făgașul dorit.

—Lucrul acesta ni l-au confirmat specialiștii în balistică. Pe noi ne interesează totuși o altă circumstanță, care ni se pare foarte importantă și pe care nu am examinat-o încă aici : Cum a aflat direcția de criminalistică de antrepozit ?

Guidoni se pregătea tocmai să răspundă, când, deodată, Karol sări, îl fulgeră din ochi și strigă cu un glas răgușit și tăios (părea că și-a ieșit cu totul din minți) :

—De ce mă tor-tu-rați ? Ce e acel lucru de care măș teme eu ? Ce anume vreți să in-si-nu-ați ? E dreptul meu să-ntreb. Onorat președinte, permiteți-mi să întreb ! Ce anume in-si-nuează martorul ?

Karol se întoarse cu tot corpul spre președinte și vorbea repede, că și cum s-ar fi temut să nu-i scape ceva.

—Permiteți-mi să-i pun martorului...

Se bâlbâia îngrozitor ; se înecă și glasul i se stinse.

—Puneți, rosti calm președintele, pe un ton cât se poate de politicos.

Karol răgușise de tot, de-abia se înțelegea ce spune. Se apucă din nou să strige, bâlbâindu-se, și din nou i se înecă glasul :

—Vreau să știu ce ați născocit! 'pun-neți ! Ce anume insinuați cu acel ceva „strict personal” ?

Guidoni se ridică și făcu câțiva pași spre acuzat. Toată lumea întinse gâtul înainte. O tăcere mormântală se lăsă în sală. Chiar și Dino Karol se potoli brusc, retrăgându-se în sine ; doar ochii urmară să i se rotească și să fulgere mai departe,

întunecați.

—Îți dau cuvântul de onoare, rosti Guidoni tare și răspicat, că eu sunt singurul care știu de ce te temi. Așa încât, denunță-ți complicii, căci dacă n-o faci acum, Karol, îți jur că voi aduce aici ființa pentru care ți-ai da și viața numai să nu vină aici !

Acuzatul părea să-și fi pierdut răsuflarea. Dădu să spună ceva, dar glasul îl părăsi.

—Nu voi declara nimic despre asta, spuse polițistul, dacă dumneata te hotărăști să vorbești !

Acum Karol parcă se mai reculese :

—Dumneavoastră glu... mi-ți!

—Nu glumesc ! răspunse glacial și neobișnuit de calm Guidoni. Dacă nu te hotărăști chiar acum să vorbești, doi dintre funcționarii noștri care stau în spatele dumatăle vor primi adresa ... unui băiețel frumos ...

Karol păli de moarte ; toată sala observă aceasta. O parte dintre cei ce asistau la scenă nu se putură stăpâni și se ridicară. Leo Gerdan își părăsi și el pentru o clipă locul.

Președintele tribunalului vru să intervină, dar și el parca își pierduse graiul: procesul luă o întorsătură ciudată și toți remarcară că procurorul se angajase într-o discuție foarte însuflețită cu substitutul său.

Guidoni continui totuși, pe un ton și mai calm, și mar rece decât înainte :

—Uite, voi trimite la adresa, pe care până în clipa de față n-o cunoaștem decât noi doi, comanda pe care ai făcut-o anul trecut... dar pe care n-ai mai

apucat s-o ridici.

Guidoni scoase din servietă un costumaș gri tivit cu verde, o pereche de pantaloni scurți și o hăinuță pentru un băiețăș de trei ani — trei ani și jumătate. În sală se așternu o tăcere de moarte, toți erau curioși să vadă cum va reacționa Karol. Dino rămase că lovit de trăsnet, apoi schiță o mișcare stângace, că și cum ar fi vrut să sară peste balustradă. Făcu un gest zvâcnit cu brațul, dar la fel de neîndemânatic și, de astă dată toți cei prezenți văzură strălucind în mâna sa pistolul automat, de calibru mare pe care-l scosese. La rândul lui, Guidoni sări întâi într-o parte, apoi spre boxa acuzaților, unde se produse în aceeași clipă învălmășeală, gardianul care stătea lângă acuzat încercând să-i smulgă acestuia arma. Asistența, uluită, îl văzu pe Guidoni lăsându-se brusc în jos. O secundă mai târziu se auzi un zăngănit metalic, că zurutul fin al unei mașini de cusut. Guidoni se ridică instantaneu și făcu un salt până la grilajul îndărătul căruia se afla acuzatul, chiar în momentul în care Karol se prăvălea peste balustradă ; gardianul tocmai izbutise să pună stăpânire pe pistolul automat.

— S-a împușcat ! răcni Guidoni. Acum nu vom mai afla nimic.

Totul se petrecuse atât de repede, încât în sală nici nu apucă să se producă panică. Guidoni se aplecă încă o dată deasupra trupului lui Dino Karol ce atârna inert peste balustradă.

— Pare să mai fie viu. Chemați repede Salvarea!

În aceeași clipă unul dintre ziariști, aruncându-și

privirea în dreapta sa, îl văzu pe Leo Gerdan stând ghemuit fără viață. Îi pipăi capul și se porni să strige înnebunit:

—Președintele Gerdan a fost atins de glonte !
Ajutor ! A fost atins!

Karlo Guidoni întoarse capul, apoi se repezi într-acolo și, ridicându-l pe Leo Gerdan, începu să alerge cu el în brațe spre ieșirea din fundul sălii. Din fugă, ordonă unor detectivi să-l ia pe acuzat și să-l urmeze. La intrare, îl întâmpină un tânăr :

—Salvarea e aici ! Pentru Karol ! E ambulanța de serviciu. Ce noroc că era aici !

—Bine ! zise Guidoni cu răsuflarea tăiată. Pentru amândoi. Fiți atenți, pe scări va trebui să mergem încet. Fură aduse de undeva două tărgi, îi așezară repede pe amândoi răniții pe ele și porniră să coboare scările cu băgare de seamă, dar și în mare graba totodată.

Ajungând la mezanin, surprinseră o convorbire telefonică : ziaristul Bernol transmitea senzaționala știre că Dino Karol încercase să se sinucidă. De tragedia șefului său nu aflase încă.

—Spuneți-i, striga Guidoni din mers, să-i comunice imediat doctorului Rinner cele petrecute. Cred că Rinner e singurul om capabil să-i salveze. Să pregătească totul pentru operație !

O sută de ani dacă ar mai fi trăit încă, și lui Leo Gerdan i-ar fi rămas neștearsă în amintire acea după-amiază în care își recăpătase brusc cunoștința. Dacă stăruise și până atunci în creierul lui o scânteie de conștiință asta nu putea ști. Se simțise aidoma unui copil la începutul formării memoriei, când un moment de viață, chiar întâmplător, se fixează trainic în minte, pentru a rămâne întipărit acolo ; acest element întâmplător poate să fie culoarea unui obiect, o mireasmă sau un sunet adesea bizar, perceput subiectiv și care se asociază strâns și temeinic cu acea reprezentare inițială, fixând-o.

Astfel, Leo își aducea aminte că privise îndelung un pisoi vărgat, cu dungi albe și sure ; privirea îi alunecase apoi pe lenjeria albă de pat, pe pătura albastră, după care se întorsese din nou la mișcările lente ale pisoiului. La rândul lui, micul animal îl remarcase și el și se încolăcise în jurul picioarelor de bronz ale patului: era vădit că vroia să fie mângâiat. La început, Leo îl privise fără să se gândească la nimic, cum s-ar spune cu totul absent, dar deodată îl străfulgerase gândul, nu îi venise în mirate, ci îl străfulgerase gândul că pisoiul acela cu dungi gri trebuie să fie unul din animalele de experiență ale prietenului său, doctorul Baltazar Rinner. „Are două inimi, dacă nu chiar trei”, își spusese și întinsese mâna încetișor, iar pisoiul răspunsese la gestul lui, arcuindu-și de îndată spinarea. Leon îl mângâiasse, iar pisoiul se apucase să toarcă, dând din coadă.

Leo își aducea aminte perfect de această scenă, își amintea cu exactitudine că pisoiul dăduse de două ori din coadă, o dată — da, parcă îl vedea și acum ! — în direcția patului, a doua oară spre chiuveta pe care el, Leo, o observase, dar la care nu se gândise. În momentul acela căzuse din nou într-un somn ușor și își amintise, sau poate că visase, că avuseseră și ei un pisoi la fel cu acesta în casa părintească. Pisoiul celălalt se vârâse odată sub dulap, iar el, copilul, se uita în toate părțile după o mătură sau după ceva asemănător cu care să-l gonească de-acolo. Tocmai atunci, din tavan începuse să cada tencuială — și mai departe nu-și mai amintea. I se spusese de multe ori după aceea că fusese un cutremur mare, care pricinuisse grele stricăciuni în regiunea sa natală și că el pe atunci nu avea decât trei ani. Acum, creierul lui trecu lin peste această amintire, apoi deodată tresări — tresări că soldatul din post care aude în depărtare pași sau că profesorul care visează că este opt și cinci minute, iar la opt fix el trebuia să înceapă predarea unei lecții de care depinde, să zicem, obținerea titlului de profesor universitar.

Tot așa, tresări și Leo la gândul că se află la spital. E clar: camera aceea e o cameră de spital, știe prea bine lucrul ăsta, pentru că își amintise numaidecât că pisica de lângă pat e unul din animalele de experiență ale lui Rinner. Se putea, la urma urmei, să nu se găsească în secția lui Rinner ; se putea să nici nu fie vorba de clinica specială universitară, dar, în orice caz, era vorba de un spital

— și orice om tresare și se sperie când se trezește din senin într-un astfel de stabiliment. Leo se simți dintr-o dată cu toate simțurile treze, că un conducător-auto începător în mijlocul unei circulații intense.

Începu, bineînțeles, să încerce să reconstituie cum de ajunsese într-o cameră de spital. Îl cam durea capul și cu cât se gândea mai mult cu atât îl durea mai rău, dar examină cu îndârjire situația și, în cele din urmă, se păru că descurcă ițele.

Da, nu mai încăpea nici o îndoială, se afla în secția lui Rinner de la clinica specială universitară, instituție cunoscută în toată lumea. De fapt, era ciudat că i se dăduse o cameră atât de simplă, fiindcă atunci când fusese internat la Balto colegul lui de școală, Rosena — avea niște dureri de cap dubioase și era suspectat de tumoare — primise, oricum, o cameră mai arătoasă, în primul rând mai mare. Da, așa e, camera asta e mult prea mică, așa încât probabil că se află totuși în altă parte... Patru pereți, un dulap vopsit în alb, un scaun, unul singur, patul, un pat obișnuit de spital, chiuveta fixată în zid și deasupra ei oglinda. Și pisicuța asta — toate erau, într-adevăr, foarte ciudate. În care rezervă obișnuită a lui Rinner ar fi putut să intre una din pisicile cu care face el experiențe sau oricare altă pisică ? Încăperea părea destinată mai degrabă surorilor sau personalului de la bucătărie.

Lucrul acesta nu-l deranja pe Leo cine știe cât, în afară de faptul că i se părea straniu și inexplicabil. Iar dacă nu se afla la spital, situația devenea și mai

bizară. De un singur lucru își dădea limpede seama, și anume, că fusese grav bolnav, și asta vreme îndelungată. Pe măsura ce creierul său începea să lucreze normal, înțelegea tot mai clar ce se petrece cu el. Îl durea tot corpul — Dumnezeu știe dacă se va putea ține pe picioare. Simțea un fel de repulsie față de ideea de a se mișca, față de actul conștiinței în general, și, totuși, un glas, un glas îndepărtat îi șoptea : „Nu-ți pierde cumpătul, Leo !“

Tocmai această voce îl determină, întâi să ridice brațul, apoi să se aplece și să mângâie încă o dată pisoiul gri-vărgat. De data aceasta nu se uită la pisoi — care se apucase din nou să toarcă și să dea din coadă — ci la mâna lui. Era mâna lui dreaptă, pe care și-o plimbă alene pe spatele pisoiului, o dată, de două ori, de trei ori. Și, ciudat, văzând-o, i se păru a nu fi mâna lui. Trebuie că totuși nu e conștient. Nu, nu e mâna lui. Mâna lui o știa scurtă, lătăreață, plinuță, cu unghii late și scurte, iar mâna care mângâia pisica avea niște degete lungi, cu unghii frumoase, efeminate. Întoarse mâna cu palma în sus; ciudată, străină mână ! Se apucă să-și examineze stânga, care se odihnea pe pătura albastră. Aceași impresie : pur și simplu, nu era mâna lui.

În aceeași clipă îi căzu sub ochi noptiera : examinase camera, dar scăpase cu totul din vedere noptiera. Pe noptieră se afla o veioză, o lampă electrică obișnuită, iar dedesubtul ei o claviatură și pe claviatura aceea văzu o clapă pentru lumină. Apăsă numaidecât pe clapă și lumina se aprinse, apăsă încă o dată și lumina se stinse. Alături, se afla

încă o clapă, pesemne pentru semnalizare. Gerdan șovăi un moment, apoi apăsă cu toată puterea, își retrase mâinile și așteptă.

Răsună, undeva în depărtare, un clopoțel ; îndată după aceea ajunse până la el un zvon de glasuri, printre care i se păru a distinge unul de bărbat și alte vreo câteva de femeie ; vocile păreau să se certe... Deodată, un gând limpede îl străfulgera : nu le vine să creadă că din camera lui s-a sunat ! Înseamnă că era grav bolnav, probabil că îl considerau în pragul morții, altfel cum se explică ? Acum era sigur de un lucru : dacă va suna și a doua oară, cu siguranță că vor răsună fără întârziere pași pe coridor, va fi chemat doctorul Rinner sau altcineva. Ridică mâna dreaptă, întinse degetul, pipăi încet clapa și apăsă cu putere.

Da, nu se înșelase. Vocile de pe coridor amuțiră pe dată, apoi pasul cuiva prinse să se audă din ce în ce mai aproape. Prevedea cu precizie tot ce avea să se întâmple în continuare ; infirmiera va băga capul pe ușă și va pleca să-l anunțe pe doctor, după toate probabilitățile pe doctorul Rinner sau pe Ana Vidassi. Da, pe Ana, s-ar putea, presupunând că e de serviciu la ora aceea.

Pașii ajunseseră foarte aproape, cineva apăsă pe clanță. O clipă păru să se răzgândească, cine știe de ce, apoi ușa se deschise și în cameră își făcu apariția capul unei sore tinere, care închise ușa în urma ei, se uită la el și-l întrebă:

— V-ați trezit ? Vă doare ?

— Mă doare capul, răspunse Gerdan.

„Și vocea cu care i-am răspuns a sunat ciudat... își zise el. E altfel, parcă nici n-ar fi a mea și parcă nici limba nu mă ascultă cum se cuvine...”

Infiriera dădu să mai spună ceva, văzu însă pisica de lângă pat, se aplecă iute și o prinse.

—E, într-adevăr, pisica aceea cu două inimi ? întrebă Gerdan.

Sora tresări imperceptibil, îl măsură atentă și spuse :

—E un animal de laborator, dar n-a fost încă supus la experiențe, altfel nu s-ar plimba de capul lui. Mă duc acum s-o chem pe doctoriță.

—Pe doctorița Vidassi ?

Sora îl privi și de data asta foarte mirată.

—Da, pe doctorița Vidassi.

—Doctorul Rinner nu e aici ?

—Doctorul Rinner e în sala de operație. Va coborî după ce va termina, dacă va fi nevoie.

Sora puse brusc capăt discuției, deschise ușa și ieși.

Rămânând singur, Gerdan pricepu cu toată claritatea că ceva nu e în regulă... Dintr-o dată, își aduse aminte limpede de prezența sa în sala tribunalului. Da, Karol a tras— și atunci acolo trebuie să i se fi întâmplat lui ce i s a întâmplat. A ridicat mâna, a deschis larg gura, a țipat— Gerdan simți că gândurile i se încâlcesc în minte și că înțelesul lor îi scapă. Da, așa a fost. Dar acum, care e acum lucrul cel mai de seamă, cel care îi ține încleștată mintea și pe care trebuie să-l dezlege înaintea oricărui altuia ?

Atunci își aduse aminte : unde era soția lui ?

Unde era Verena ? Cu doi ani în urma, se îmbolnăvisese de gripă și Verena nu se mișcase de lângă patul lui, deși un fusese nimic grav. Nu-i mai puțin adevărat că medicii suspectează întotdeauna îndărățul oricărei boli, îndărățul oricărui simptom un proces, malign, drept care îi examinează pe pacient până în pânzele albe și la amănuntul amănuntului. Aduseseră în camera lui tot soiul de aparate de măsurare, de control, de înregistrare, cu care îl scotociseră prin toate orificiile corpului. Că doar era de neconceput că vestitul lector Rinner să comită o greșeală oarecare, și încă în tratamentul marelui său prieten Leo Gerdan ! Îl chinuieră în fel și chip, dar Verena stătuse tot timpul în preajma lui, potolindu-l când își ieșea din fire, împotrivindu-se medicilor când voiau să-l supună unui nou rând de analize. Își mutase chiar și patul în camera lui. Era evident că pe cât îl enervau analizele, pe atât avea darul să-l calmeze și să-l bucure prezența Verenei. Își iubea arzător soția, cine n-o știa! Iar acum Verena nu era lângă el. Chiar că nu e în toate mințile !. De ea, de Verena ar fi trebuit s-o întrebe întâi și întâi pe infirmieră. Dacă ar fi aici Verena nu l-ar mai dura capul, ar fi de ajuns să-i pună mâna pe frunte pentru că durerea să-i treacă pe dată. Când va veni doctorița Ana, acesta va fi primul lucru despre care o s-o întrebe.

Iarăși se auzi un schimb de voci undeva pe coridor, că și atunci când apăsase prima dată pe clapă : un glas profund de bărbat și alte două-trei de femei. Gerdan fu tentat o clipă să sune din nou, dorea să descâlcească nodul acesta — să ceară să fie

anunțată Verena să vină și s-o aibă în sfârșit lângă el. Așa, avea senzația că a suferit un accident de avion într-o țară necunoscută ; nu s-ar fi mirat de fel dacă sora aceea i s-ar fi adresat în arabă sau spaniolă. Oameni reci și indiferenți, comportare rece ! Da, trebuie să vină Verena că să pună lucrurile la punct. Doctorul Rinner a cam exagerat întotdeauna, impunând o disciplină severă, absolut inutilă, în clinica specială universitară : subalternii lui, se știe, se tem până și de umbra lor.

Auzi apoi niște pași care se îndreptau către camera lui, pașii unui bărbat, dar și ai unei femei. Cu siguranță că nu e vorba încă de Rinner. Trebuie să fie Ana Vidassi și vreun alt medic oarecare. Gerdan simți că inima îi bate mai cu putere. Le va spune fără întârziere s-o cheme pe Verena, să facă ea ordine, să dirijeze ea lucrurile mai departe.

Ușa se deschise încetitor și el, instinctiv, își lipi mâinile de corp. Mâinile acelea ciudate : simțea, nu știa de ce, că ele o să-i complice situația.

Intră Ana Vidassi, urmată numaidecât de un bărbat înalt, voinic, cu o privire aspră, care examina camera peste umerii Anei. Ciudat individ. Nu poate fi medic.

— Stați un moment afară ! îi spuse Ana.

Ana și Gerdan se priviră în ochi o clipă. În ochii lui era și întrebare, și mirare. Își dădea seama limpede că privirea lui numai aceste sentimente poate să le reflecte. Aceeași expresie o aveau și ochii ei, și fața ei. Dar ce e cu ea ? Ei doi au fost întotdeauna buni prieteni... Doctorul Rinner e un om sucit, e adevărat,

o iubește pe Ana, ceea ce nu-l împiedică s-o chinuiască îngrozitor. Era în stare s-o plictisească zile de-a rândul din cauza cine știe cărui fleac, iar dacă nu-i reușea vreo experiență, pe ea dădea vina întotdeauna, o acuza de neglijență, de lipsa ei de atenție și de prezență de spirit. Veșnic îi auzea vorbind de microsecunde și micromilimetri și de alte asemenea unități de măsură, cum le-o mai fi zicând. Dar cine, dacă nu el, îi sărea de fiecare dată în ajutor bieteii Ana; cine o consola, muștrându-l totodată pe încăpățânatul, teribil de încăpățânatul doctor; cine era sfătuitoarea întregului oraș și al regiunii întregi, și în special al Anei ? Iar ea, ce face acum — se uită și tace, în loc să se repeadă la el, să se așeze pe pat, să-i pună mâna pe frunte, să facă un gest prietenesc cât de neînsemnat ! De vină trebuie să fie Rinner: Dumnezeu știe ce dispoziții aiurite și ursuze i-o fi dat!

Ana continua să-l privească : „Ca și cum i-aș fi ucis pe cineva foarte apropiat,” gândi Leo și se hotărî să păstreze tăcerea.

În sfârșit, Ana se decise să vorbească; dar vorbele îi ieșeau anevoie din gură :

— Numele dumneavoastră ?

Leo n-ar fi fost mai surprins nici dacă i-ar fi pus cine știe ce absurdă, ce incomprehensibilă întrebare. Parcă l-ar fi izbit drept în creștetul capului și iat-o, iat-o cum stă și așteaptă, încordată, ciudată, fierbând de curiozitate să audă ce-o să-i răspundă ! Dădu să spună ceva, și atunci, din gură, sau mai exact din toată făptura, din tot trupul lui izbucni

indignarea :

— Să vină imediat Verena ! De ce n-o chemați ? De ce n-o chemați pe Verena ? Ce e cu tine, Ana ?

Observă că Ana tresărise și pălise instantaneu. Doctorița se îndreptă mașinal către ușă.

— Dacă nu vine imediat Verena, adăuga el, voi face scandal ! Niciodată n-am să-i iert asta lui Rinner ! Eu cred...

Ana Vidassi ieși din cameră că luată de vânt. Dincolo de ușă o auzi rostind câteva cuvinte, apoi glasul de bărbat răspunzându-i. I se părea că-i spusese tipului acela să nu intre, să nu intre în nici un caz în cameră.

Gerdan se aplecase mult înainte și, drept urmare, începu să-l doară cumplit capul. Cu toate astea, simțea o adâncă ușurare. Las' că le-am spus-o de la obraz de data asta! Poți fi de o sută de ori medic, principalul e să rămâi om. Se vede că au dreptate cei ce afirmă că Rinner nu merită Premiul Nobel; o fi el un chirurg strălucit, dar nu e un deschizător de drumuri noi și, în afară de asta, cel ce râvnește premiul acesta însemnat trebuie să posede și niște calități umanitare. Ei bine, el are la dispoziție coloanele întregii prese, ba mai mult, ar putea fi scrisă și o carte în problema asta.

Iarăși se auzi zgomot de pași dinspre capătul coridorului. Leo înțelese imediat că vine Rinner. Îl anunțaseră, pesemne de cum ieșise din sala de operație. După pași, se simțea că e grăbit și Leo se mai potoli nițel. „Până la urmă, totul se va sfârși cu bine, își zise, noi, bolnavii, suntem întotdeauna

nerăbdători.”

Doctorul Baltazar Rinner intră în cameră că furtuna. Deschise larg ușa, îi spuse nervos, bărbatului acela înalt — în fața ușii se mai afla încă unul, dar Leo nu reuși să-l vadă bine — să se ducă amândoi în altă parte, la capătul coridorului sau în altă rezervă, apoi o chemă pe Ana. Intrară amândoi în cameră și își ațintiră privirile asupra lui Leo, care devenise dintr-o dată liniștit și foarte recules, atent, concentrat. Bolnavul trebuie să dea dovadă de răbdare. Dar de Verena, îi va întreba fără întârziere.

— Să trăiești, Balto ! Ați anunțat-o pe Verena ?

Bine, dar tot ce se întâmplă să fie chiar aievea ?... Ceea ce vedea acum nu putea să țină de realitate, nu era firesc, nu era normal. Observă că doctorul Rinner și Ana Vidassi se uită mirați unul la altul, iar chipul lui Rinner începe să se încrunte, într-un fel comic, că și cum s-ar bucura grozav, pentru că apoi să se aștearnă pe el aceeași uimire nedisimulată. Balto ridică sus de tot sprâncenele, mai mult decât atât, se strâmbă, lucru pe care nu-l mai făcuse niciodată !

— Bine, dar ce se întâmplă ? întrebă Gerdan și adăugă răspicat, silabisind cuvintele: Vă întreb — ați anunțat-o pe Verena ?

Și iată că Rinner spune un lucru din cale-afară de ciudat, bineînțeles dacă nu e vorba cumva de vreun vis, pentru că atunci nimic n-ar trebui să-l surprindă :

— Nu se mai bâlbâie ! Interesant, se confirmă anumite teorii!

— Nu m-am bâlbâit niciodată ! strigă Leo. I-ați

spus Verenei ? Vreau s-o am în preajma mea.

—Se pare că lucrurile au mers mai departe decât am prevăzut noi, spuse doctorul Rinner. Faceți-i toate analizele necesare și după aceea o să hotărâsc. Cred că nu mă voi opune transportării.

Deodată, Leo își dădu seama că, orice ar spune el, Rinner nu-l ia de fel în seamă. O barieră neverosimilă se interpusese între ei, intervenise ceva ce le stricase prietenia, rupsesse toate legăturile vechi, extrem de vechi, dintre ei, acest ceva exista și, cu o putere formidabilă, întorsese totul cu capul în jos. Leo înțelese dintr-o dată limpede că Verena nu va veni, că va fi cu neputință să vină.

Rinner și Ana se priviră încă o dată lung, aruncară o privire fugitivă și distrată asupra lui Leo și se îndreptară spre ușă. Leo se agită în pat și din nou o putere mai presus de el îl îndemnă să strige :

—Balto, Balto, te rog, te rog că pe Dumnezeu, trimite-o înapoi pe Verena !

Doctorul Rinner se întoarse din călcâie, îl privi mirat și ieși. Leo înțelese. Era limpede că lumina zilei. Îl privise cu ochi de specialist, nu de prieten. Și, în afară de asta, se vedea că Balto e profund preocupat și parcă și neliniștit.

De vreo câteva minute, încă de pe când Rinner și Ana Vidassi se mai aflau în camera lui, în Gerdan se născuse dorința arzătoare de a se uita pe geam ! Numai de s-ar putea scula din pat ! De-ar pleca odată, pentru că să se poată duce la geam să se uite afară. Dacă e realitate și nu vis, atunci clinica speciala a lui Rinner trebuie să fie așezată pe o

colină : în dreapta se deschide panorama șantierului naval, pe aceeași parte se înșiruie până departe clădirile de pe mal, iar în stânga se vede portul.

Gerdan își compusese în minte imaginea exactă și era sigur de un lucru : dacă de la geam i se va înfățișa această imagine, atunci tot ce trăia se dovedea un adevăr cumplit, bizar, imposibil de conceput, illogic, dar nu mai puțin un adevăr. Poate că a înnebunit, dar nu, nu e de crezut — creierul îi lucrează normal, de asta e convins.

Se ridică din pat. Făcu încet câțiva pași. Simțea că îi e foame. Îi era foame, într-adevăr. O clipă toate i se învârtiră în cap, și totuși izbuti să ajungă în dreptul ferestrei. Se afla la subsol, mai bine zis un demisol înalt, iar marea abia se zărea în depărtare, pe când panorama mai apropiată era ascunsă de un părculeț, de niște tufe de trandafiri și de un gard viu. Se lăsă o secundă furat de gânduri, apoi trase la geam scaunul, se așeză pe el și privi. Era o zi minunată ; se lăsa seara și marea strălucea în reflexe trandafirii. Gerdan avu o strângere de inimă, dar își reveni numaidecât. Întinse gâtul avid. Într-o singură clipită înțelese limpede că priveliștea din fața lui era absolut reală. Portul se afla la locul lui, de asemenea șantierul naval, rada ; recunoscuse fără putință de dubiu până și carcasa albă a vasului „Leo Gerdan”. Cât de bine cunoștea vasul acesta : știuse dinainte că vasul va purta numele lui și constructorii îl invitaseră în repetate rânduri pe vas, îi arătaseră instalațiile care trebuiau să fie ultimul cuvânt al tehnicii. Gerdan aranjase că Tarconi, inventatorul

unei noi instalații de securitate a vaselor, să viziteze orașul, și „Leo Gerdan” era printre primele vase din lume echipate cu noul sistem de asigurare. Gerdan își aminti cum, instalat confortabil în fotoliu, privise pe ecranul televizorului silueta suplă și elegantă a vaporului împodobit cu ghirlande de flori. Era la începutul lui martie și timpul era urât, dovadă numeroasele umbre ridicate deasupra fluviului de participanți la festivitate, care se grăbeau în grupuri spre port, îmbulzindu-se, în speranța că vor prinde un loc mai bun și mai în față. Vederea nu putea cuprinde mulțimea nesfârșită ; aidoma unor stoluri uriașe de păsări pestrițe, oamenii năpădiseră colina de deasupra șantierului naval, se urcaseră pe construcțiile metalice ale macaralelor, docurilor și atelierelor. Camera de luat vederi se plimbase câteva momente pe suprafața mării și prinsese în obiectiv miile de bărci de toate mărimile, cu pânze sau cu motor, și la sfârșit, ceva mai departe, grupul vaselor de război și profilurile marinarilor în uniforme albe.

Societatea care se strânsese în ziua aceea la el, scriitor renumit, laureat al Premiului Nobel, era foarte amestecată. Veniseră, printre alții, doctorul Rinner, chirurg vestit și, la rândul lui, candidat la Premiul Nobel, Bernol, reporter la „Mediterranea”, al cărei președinte era el, Gerdan, Ana Vidassi, mâna dreaptă a merituosului chirurg și, totodată, prietena lui.

Cineva îndreptase discuția spre tema anului, cum era numit în oraș cazul respectiv. Era vorba de

procesul lui Dino Karol, de fapt o mare afacere cu stupefiant.

Adresându-se reporterului Bernol, doctorul Rinner spusese :

— Dați-le o mână de ajutor bieților criminaliști ! De un an de zile îşi bat capul cu cazul lui Dino Karol acesta, i-au fost căutați complicii, că la urmă şi fie adus în fața instanței doar el şi nimeni altcineva.

Prin această intervenție a sa, Rinner săvârşise o imixtiune în sfera de interese a lui Karlo Guidoni, care era de asemenea prezent, şi era evident că vajnicul criminalist se va simți dator să intervină cu o vorbă de spirit adecvată. Nu se ajunsese totuşi la un schimb mai tare de cuvinte, pentru că tocmai în momentul acela intrase în încăpere Verena, tânăra soție a lui Gerdan, care se pregătea să se ducă la festivitatea lansării vasului.

— N-o să întârziem, prieteni ?

Oaspeții se ridicaseră în grabă, îşi luaseră rămas-bun de la gazdă şi plecaseră împreună cu Verena.

În odaie rămăseseră Leo Gerdan, care era bolnav, şi criminalistul Karlo Guidoni.

— Aş vrea să vă întreb ceva, i se adresase Gerdan lui Guidoni. La ce oră depuneți mâine mărturie în procesul lui Dino Karol ?

— Eu sunt primul martor, domnule preşedinte. Probabil că vor mai trebui îndeplinite anumite formalități, dar cred că voi fi audiat pe la ora nouă.

— Voi veni şi eu, spusese Gerdan. Fiți atent, mă voi așeza în spatele dumneavoastră. În prima bancă, adică în primul rând. Ascultați-mă bine, continuase

Gerdan. Dino Karol a fost anchetat timp de un an de zile, și totuși el a reușit să păstreze secrete numele complicilor săi. Cu toate acestea, medicii afirmă că el e o fire sensibilă, că are nervii slabi, într-un cuvânt, că nu este omul care, în mod normal, să poată rezista atâta vreme unei anchete. Ce concluzie să trag, că dumneavoastră v-ați dovedit chiar atât de incapabili ?

—Am făcut tot posibilul, ridică din umeri Karlo Guidoni. Au venit și colegi din alte orașe, și din străinătate, știți și dumneavoastră.

—Bine. Să trecem peste asta. Karol a lucrat la bancă, e adevărat, dar într-un post nu prea pretențios. El n-a terminat decât două clase de liceu, va să zică pregătirea lui era mult sub media celorlalți funcționari. Vreau să spun că, în mod normal, nu poate fi el omul care a pus la cale toată mașinația aceea : de un an de zile ne duce de nas pe toți! Nu numai direcția de criminalistică o duce de nas, ci întreaga noastră opinie publică.

Karlo dăduse trist din cap, fără să spună nimic.

—În sfârșit, la ce dată i-ați surprins pe contrabandiștii de heroină în antrepozitul din port? L-ați prins pe Karol, dar toți ceilalți parcă s-au evaporat.

—Mâine se împlinește un an. Nici nu mai știu de câte ori am fost nevoiți să cerem aprobarea pentru prelungirea anchetei. Ultima dată nu ne-au mai îngăduit-o.

—Așadar, chiar mâine, spusese Gerdan sorbind din paharul cu vin. Cum să vă spun, Guidoni, acum

două luni mi-a venit o idee: ce anume i-a dat lui Dino Karol puterea să reziste unui asediu atât de îndelungat și de teribil și să nu se dea bătut ?

— Teama de complici, ce altă explicație s-ar putea găsi ?

— Vedeți, eu am fost de altă părere, și tocmai de aceea le-am recomandat reporterilor ziarului nostru să-și îndrepte investigațiile într-o anumită direcție. E adevărat, trădătorii plătesc de obicei cu moartea, și teama există, fără doar și poate, dar lui trebuie să-i fi venit din altă parte această mare putere de rezistență.

Gerdan tăcuse un moment, după care spusese:

— Karlo, dacă vrei, dați-mi pachetul acela.

Într-un colț al camerei, pe o masă de lemn de trandafir, se afla un obiect împachetat în hârtie de culoare gălbuie. Guidoni îl luase și i-l dăduse lui Gerdan. Acesta desfăcuse încet pachetul și scosese din el un costumaș gri-deschis pentru un băiețel de trei ani, trei ani și jumătate.

—Unde l-ați găsit ? îl întrebase Guidoni abia stăpânindu-și nerăbdarea.

—N-am chef acum să povestesc totul de-a fir-a-păr. Karol și-a ascuns cu dibăcie dragostea, eu însă am aflat că a achiziționat cândva obiectul acesta. Mai bine zis, l-a comandat. L-a comandat într-un alt oraș, dar n-a mai apucat să se ducă să-l ridice. Firește, nu s-a mai dus pentru că nu se mai putea duce, se afla în mâinile voastre.

—Dacă-mi permiteți, cum au găsit oamenii dumneavoastră obiectul acesta ?

—Le dădusem îndrumări precise ce anume să ceară și unde. Dar acum nu asta are importanță. Ascultați-mă ! Măine va trebui neapărat să jucați un rol mare. Dino e curajos pentru că apără onoarea copilului său...

—Domnule președinte, probabil vreți să spuneți: a copilului și a mamei acestuia, nu ? S-ar putea să fie soția lui.

—Nu cred, răspunsese Gerdan, dacă i-ar fi fost soție, s-ar fi știut.

—Da, zâmbise Guidoni, după toate probabilitățile, am fi știut și noi.

— Fiți atent în continuare, Karlo ! Dino Karol a refuzat avocatul și se apără singur. Toată lumea știe că a ales această soluție silit de bandă, care se teme că, față de apărătorul lui, Dino, chiar fără voia lui s-ar putea trăda prin vreo vorbă imprudentă.

Acum, Karol este propriul său avocat și are dreptul să pună întrebări. Se folosește de acest drept și când trebuie, și când nu trebuie ; dacă ați face o aluzie la copil sau i-ați arăta, la momentul oportun, costumașul acesta, n-ar fi exclus să se hotărască să vorbească. I-am împărtășit planul acesta și președintelui tribunalului, vechiul meu prieten Mendoz.

—Mă îndoiesc, spusese Karlo Guidoni. Avem de-a face cu o bandă diabolică, domnule președinte. Mă îndoiesc de succes. Știți că au încercat să-i trimită pe ascuns otravă lui Dino.

—Când?

—Acum două luni. Și, după părerea mea, această

otravă nu era destinată să-i servească lui Dino pentru a otrăvi pe altcineva.

—Evident, ci că să se sinucidă, dacă și-ar fi dat seama că nu mai poate rezista.

—Da, și am întreprins totul pentru a afla cine i-o trimite, dar zadarnic.

Gerdan căzuse pe gânduri, apoi spusese încet:

—Costumașul tot am să vi-l dau, oricum, încercați. Sunt încă optimist. E un proverb care spune că gândul și hotărârea dintâi sunt cele mai bune.

—Veți veni și dumneavoastră la tribunal, domnule președinte?

— Voi sta chiar în spatele dumneavoastră, Karlo.

Un zgomot depărtat de motoare le întrerupsese discuția. Zgomotul, la început slab, crescuse treptat în amploare, până ce devenise strident și foarte apropiat.

Karlo se îndreptase spre verandă, în timp ce Gerdan apuca paharul și bea restul de vin din el.

Karlo se întoarse de pe verandă cu fața radioasă.

—O întreagă flotilă de bărci și vaporeșe ! Vin toate încoace să vă salute.

—Frumos... Hai pe verandă, să le privim.

Karlo îi ajutase lui Leo să se ridice și se îndreptaseră împreună spre veranda scăldată de soare și învăluită în reflexele perdelelor roz.

—Dar bine, domnule președinte, revenise Guidoni la discuția dinainte, cum veți veni mâine la proces ?

—Ce-a fost mai rău a trecut, spusese Leo. Așa se întâmplă întotdeauna cu accesele astea ale mele.

Astăzi mă simt mult mai bine, iar mâine voi putea să și merg. Și dacă va fi nevoie, mă va ajuta cineva.

Ajunseseră pe verandă și Karlo deschisese larg fereastra mare cu doua canate de la mijloc. O întreagă flotă, vreo sută de bărci cu motor și câteva vase manevrau în semicerc pentru a intra în golful larg din fața vilei lui Gerdan...

Gerdan își amintea totul. Gândurile dădeau năvală în mintea lui cu o viteza uimitoare și avea senzația că asista la proiecția lor pe zid.

Tresări și puse scaunul la loc, apoi se așeză pe marginea patului. Privirea îi căzu pe mâinile care i se păruseră atât de stranii, de străine, care erau galbene că de mort și își zise că poate tocmai în ele se află cheia enigmei. Simți deodată că, dintr-o clipă într-alta, capul îi va cădea de la locul lui — chiar așa simți: era că și cum cineva i-ar fi apucat capul cu amândouă mâinile, stăruiind să i-l dea jos. Un moment își simți capul ridicat mult deasupra corpului și privindu-l parcă de undeva de pe o înălțime. Cu un efort suprem ridică mâna și își netezi părul: era tuns scurt, iar părul era și el din cale-afară de ciudat, aspru, țepos, pe când el știa că părul lui e moale, cărunț și rărit. Ciudat lucru — împrejurimile, din punct de vedere topografic, erau aceleași, dar el, din cap până-n picioare, era altfel de cum se știa. Își mângâia fața: era proaspăt și bine bărbierit, probabil că, în conformitate cu regulamentul clinicii, îl bărbieriseră astăzi de dimineață, în timp ce zăcea leșinat.

Leo își încleștă puternic mâinile una de alta și

simți o senzație de ușurare. Gestul avusese darul să apropie parca capul de corp. După aceea, deodată, și gândurile începură să se succedă mai ordonat. Îi veni în minte un mod de rezolvare a tainei care-l învăluia. Fața — își mângâie fața cu mâinile, că și cum s-ar spăla. Se ridică încet din pat și, biruindu-și amețeala, merse împleticindu-se până la chiuvetă. Se prăbuși la podea, dar se ridică din nou: acolo, deasupra chiuvetei, se afla o oglindă și ea îl atrăgea că un magnet. În cameră mai stăruia amurgul, așa că avea să-și poată vedea fața în oglindă.

Se uită în oglindă, dar nu-și crezu ochilor. Dedesubtul oglinzii era un comutator; îl răsuci, și camera fu inundată de strălucirea luminii electrice.

Nu erau ochii lui.

Din oglindă îl privea chipul tras, nespus de jalnic, palid că de mort al lui Dino Karol.

III

Gerdan se întoarce împleticindu-se și se așază pe pat Era zdrobit. Cel puțin într-o privință, totul devenise clar : de ce se poartă cu el cum se poartă prietenii lui cei mai apropiați — Rinner, Ana..., de ce nici vorbă nu e s-o poată vedea pe Verena.

Vlăjganul de la ușă — acum și apariția acestuia se explica : omul era de bună seamă agent al serviciului de siguranță pus acolo să vegheze că Dino Karol, așa zisul Dino Karol, să nu fugă cumva. Acum era clar și de ce îl întrebasese doctorița Vidassi cum îl cheamă. Doctorii ăștia își permit cam prea multe, mai pe șleau, sunt impertinenți de-a dreptul: și un copil și-ar da seama că în cazul lui cel puțin, au exagerat inadmisibil cu transplantările și intervențiile de chirurgie plastică. E evident că i-au grefat câte ceva de la răposatul Karol — Leo nu se îndoia nici un moment că Dino Karol era mort, fiindcă, unui om viu, nu-i poți lua bucăți din față, mâinile, părul și cine știe cum l-o mai fi ciopârțit și întors pe dos celebritatea asta mondială, doctorul Baltazar Rinner. Cu siguranță că acum așa-zisul Dino Karol, măcar că nu e altcineva decât Leo Gerdan în persoană, dres pe ici, pe colo cu niscaiva ciozvârte din corpul altuia, va fi transportat la închisoare și după aceea judecat, deopotrivă pentru uciderea celor doi agenți ai serviciului de combatere a traficului de stupefiante și pentru cele petrecute la tribunal.

Gerdan se apucă să-și pipăie pieptul, picioarele.. Degeaba, nu-și putea da seama ce este și ce nu este

al lui. „Se pare, își zise, că voi cam avea de furcă până să dovedesc cine sunt și ce sunt. Oamenii se vor uita la mutra asta antipatică, străină, și pe urmă pofteste de le demonstrează că ești altcineva decât cel pe care-l înfățișezi !” O idee nouă îi străbătu prin minte. E imposibil că Rinner să nu știe exact ce e la mijloc. Fie că această intervenție este ilicită, și că acum vrea să se spele pe mâini, fie că urmărește să obțină un efect extraordinar, senzațional, și în cazul acesta îi va lăsa pe judecători să-l judece pe așa-zisul vinovat, pentru că, la sfârșit, să se ridice și să spună : „Domnilor, omul pe care-l aveți în față este Leo Gerdan, eu n-am făcut decât să-l aranjez nițel, inclusiv să-l întineresc cu un număr de ani și să-l înfrumusețez în oarecare măsură, ce e drept, cu trăsăturile mutrei gangsterului aceuia !” Cine altul în toată lumea ar fi fost capabil de o asemenea performanță și în care altă clinică s-ar fi putut efectua o asemenea strălucită operație ?...

„Foarte frumos, își zise Gerdan, dar mintea nu mi-ați deteriorat-o, nici nu mi-ați atins-o măcar. Îmi dau seama că gândesc perfect logic, întocmai cum am gândit întotdeauna. Tot ce posed am cucerit numai prin strădaniile mele, prin muncă și abnegație, în atâtea și atâtea nopți petrecute la masa de lucru, aplecat deasupra mașinii de scris. De o sută de ori m-am lăsat descurajat de gândul că nimic din ce am scris nu va avea darul să placă cuiva, că voi fi masacrat de critică, dar întotdeauna o voce interioară mă îndemna să nu mă las, să perseverez, să mai fac încă un efort, să mai încerc o dată. Și a

venit timpul când criticii m-au intuit, acesta e cuvântul, m-au intuit, editorii au început să alerge după mine și premiile și elogiile s-au pornit potop..."

Da, toată lumea și-a dat dintr-o dată seama că tânărul neînsemnat, atât de mediocru, de banal, după aspectul său exterior, poartă în el o forță uriașă, o flacără vie care dă stilului său o forță impetuoasă, iar fabulei sale prospețimea vântului de munte. A urmat apoi cunoștința cu Verena și filmul vieții sale s-a colorat în cele mai aprinse și cele mai afectuoase culori... „Lasă, frățioare, vedem noi care pe care, își zise Gerdan. Dacă Rinner vrea să-și făurească o nouă glorie cu astfel de trucuri nu mă îndoiesc că va izbuti să scoată din minți, rând pe rând, pe medici, pe juriști, pe naiba mai știe cine, numai că va trebui să învingă încă un obstacol, ceva mai greu : logica infailibilă, creierul neatins de bisturiu al romancierului și poetului, literatului și ziaristului Leo Gerdan ! Să fi prevăzut Rinner și Ana și acest obstacol, atunci când și-au ticluit planul ?”

În momentul acela ușa se deschise și în cameră intră sora, aceeași cu care dăduse ochii întâia dată, cu două-trei ore în urmă, când se trezise. Trăgea în urma ei o măsuța pe roțile pe care se afla cina. Împinse măsuța în dreptul patului lui Leo, așeză în fața lui farfuria, lingura, furculița și cuțitul, apoi turnă în farfurie supă, care era fierbinte și foarte concentrată.

—Trebuie să prindeți putere, zise ea, medicul-șef vrea să vă predea mâine de dimineață spitalului judiciar.

„Să caut să-mi păstrez calmul, îşi zise Gerdan, acesta-i esenţialul. E absolut necesar să-mi păstrez calmul, că şi capacitatea de a raţiona. Dacă vreau să fac să cedeze forţele acelea potrivnice mie, izvorâte din egoism, din interese josnice, şi care, în chip evident, urmăresc să se facă celebre prin mine, care urmăresc să-şi sporească reputaţia, fără a se gândi ce preţ voi plăti eu pentru asta, atunci trebuie să-mi cruţ nervii. Singura mea arma este capacitatea de a gândi logic şi în ea voi găsi puterea de a-i convinge pe ceilalţi că lucrurile se înfăţişează aşa cum le prezint eu“.

Aruncându-şi ochii asupra măsuţei, Leo se miră văzând ce îmbelşugată era cina ce i se adusese.

—Cum o să pot mânca tot ce e aici ? Întrebă el.

—Multă vreme aţi fost hrănit artificial, spuse sora. Totuşi, acum, de-o lună de zile, mâncaţi aproape normal. Numai că nu vă aduceţi aminte. Aţi dormit într-una.

—O lună de zile... De cât amar de vreme mă aflu aici ?

—Astăzi suntem în douăzeci şi opt iunie, spuse încetişor sora.

Leo nu mai întrebă nimic. Ştia, data îi era întipărită în minte : la doi martie avusese loc lansarea vasului. Verena îi fusese naşă — ştia bine. Iar a doua zi avusese loc întâmplarea de la tribunal — amintirile lui se opreau la trei martie. Leo îi zâmbi blând infirmierei.

—Adevărul este că mi-e foame. Dar nu trebuie să aştepţi până ce termin, soră.

—Trebuie să vă țin companie, răspuse infirmiera. Așa sună dispozițiile pentru aripa aceasta a clinicii...

Nimic mai limpede — în aripa aceasta a clinicii unde pe coridoare foiesc detectivii. Și, în afară de asta, i-a fost adus și un cuțit, grozavă ocazie pentru cineva să-și cresteze un pic venele...

—Băieții sunt de la serviciul de stupefiante ? întrebă Gerdan și zâmbi că și cum ar fi întreat un lucru cu totul lipsit de importanță.

—Unul din ei e de la droguri, răspuse sora, acela înalt. Celălalt e din partea direcției locale. Sora era foarte tânără, de vreo optsprezece-nouăsprezece ani, blondă și deosebit de simpatică. Leo simțea că fata îl privește oarecum speriată și că abia așteaptă să-și isprăvească delicata misiune. Leo se mira cum de venise singură, cum de n-o însoțea unul dintre detectivi. Probabil că stau în fața ușii, gata să intervină ; în fond, el, cel mai recent produs al clinicii universitare, încă e bolnav și de aceea, probabil, îl socotesc inofensiv deocamdată...

„Adevărul este că situația e înfiorătoare", gândi Leo.

— Spune-mi, soră, ce s-a întâmplat de fapt cu Dino Karol ? Ce este cu el ? întrebă el.

Fata îl privi contrariată, depărtă brațele, dar nu răspuse nimic.

Gerdan rămase cu ochii la ea, apoi își dădu seama că întrebarea fusese într-adevăr absurdă.

—Iartă-mă, spuse, voiam să întreb de Leo Gerdan. Dacă nu mă înșel, victima el a fost.

Fata se uită la ușă și stătu puțin pe gânduri. Atunci i se păru poate că are voie să spună ce știa toată lumea.

— Desigur, dumneavoastră poate că nu știți că Gerdan a căzut victimă.

Pacientul înălță capul și se uită la fată stupefiat. Părea cam speriată, de aceea el îi zâmbi din nou blând.

— Mort ? întrebă, convins că ea va nega.

— Desigur, răspunse fata. A murit aici în clinică, la scurt timp după ce a fost adus.

Gerdan simți că i se încâlcește iarăși firul gândurilor : asta ce-o mai fi însemnând ? El știe bine că Leo Gerdan trăiește, chiar așa, sub o înfățișare ușor schimbată, iar fata afirmă că e mort.

— Spune-mi, reluă el, neștiind de fapt ce să mai întrebe, convoiul mortuar a fost mare ?

— Neînchipuit de mare, răspunse fata. Au venit delegații din toată lumea. Niciodată nu s-au mai adunat în orașul nostru atâția străini ; a fost nevoie să fie găzduiți și prin case particulare.

Leo se aplecă deasupra supei și începu să soarbă din ea cu lăcomie.

— Vuiau sirenele de la toate vapoarele din port. Iar coroane, de-ați ști cât de multe coroane au fost ! Șeful nostru numai că nu urla de durere, timp de opt zile nu s-a putut vorbi cu el. Ochii îi erau tot timpul scăldați de lacrimi.

— Șeful dumneavoastră ? întrebă Gerdan. Doctorul Rinner ?

— Da, au fost foarte buni prieteni. Și doctorița

Ana, cea care a venit prima să vă vadă, prima dintre doctori, vreau să spun, la fel și ea, zile întregi a fost zdrobită de durere...

Gerdan simți deasupra creștetului povara unei construcții logice impecabile, aidoma unui turn de piatră uriaș pe care numai un gigant l-ar putea dărâma. Totul era ticluit cu perfectă abilitate — Leo Gerdan fusese înmormântat cu cele mai mari onoruri, întregul mapamond îl înmormântase, participaseră delegații a numeroase guverne, a numeroase organizații publice și private — n-are nici un sens s-o mai chestionez pe fetița asta. Leo Gerdan a fost înmormântat, acesta era faptul cu care trebuia să se ia la trântă. Îi veni în minte altceva :

— Spune-mi : un om atât de remarcabil... n-a fost îmbălsămat ? De obicei marii scriitori, politicieni, demnitari sunt expuși.

Cu atenția încordată, își aținti privirea asupra buzelor fetei. Ea se aplecă și începu să-i taie friptura de vițel din farfurie, o carne albă, foarte albă, după care îi înapoie cuțitul și furculița.

— Cum să nu ! răspunse sora. Timp de trei zile s-a perindat lumea prin fața catafalcului. Sute de mii de oameni au defilat, și printre ei toate mărimile, cum se spune, absolut toate. Și noi, surorile de la spital, ne-am dus într-o după-amiază și eram îmbrăcate în alb toate. Nu vă puteți imagina câte flori erau, iar garda se schimba într-una, studenți, profesori, iar la sfârșit au făcut de gardă și inginerii și muncitorii care l-au construit pe „Leo Gerdan“, știți, vasul care fusese lansat la apă cu puțin timp înainte.

—Sicriul îmi închipui că era închis, întrebă Leo în continuare. Nu l-ai văzut pe Gerdan ?

—Cum să nu ! răspunse infirmiera. Eu îl cunoșteam bine, fiindcă ținuse o conferință despre ultimele sale romane chiar în clasa noastră, la liceul numărul 3. Vorbea cu mult haz, ne-am stricat de râs...

—La directorul Bars ? Liceul clasic numărul 3 ?

Gerdan își amintea de conferința aceea. I se întipărise în memorie, printre altele, pentru faptul că elevele râdeau teribil la glumele pe care le făcea el, glume destul de neizbutite de altfel. Își aminti de o fetiță cu ochi negri care îi oferise un buchet mare de trandafiri galbeni-verzui.

Sora îl privi cu oarecare mirare.

—Da, la profesorul Bars, da, la directorul Bars. V-a povestit cineva ?

—O fetișcană brunetă i-a înmânat... răposatului Gerdan un buchet mare de trandafiri galbeni, asta îndată după conferință, dacă nu mă înșel. Aveau o culoare ciudată, erau galben-verzui.

De data aceasta, fata tresări.

—Cum de știți ? Într-adevăr... I-a dat Ariana Paulonova, o colegă de-a noastră foarte frumoasă ; s-a logodit între timp. Noi două am ales trandafirii — aveau într-adevăr o culoare puțin obișnuită, erau galben-verzui. Până atunci nici n-am știut că există astfel de trandafiri.

Gerdan vru să spună : „Nici eu n-am știut“. Rămase câteva clipe pe gânduri, apoi reluă :

—Nu mi-ai răspuns până la capăt : L-ai văzut pe

Gerdan ? Ori n-ai putut să-l vezi ? Sicriul era închis ?

— Nu, nu, răspunse fata, era deschis. Cum să vă spun, de fapt sicriul nici nu se vedea : părea că Gerdan e întins pe flori, pe un munte de trandafiri și garoafe. Zău, părea viu, părea că doarme și că dintr-un moment în altul se va trezi, doar atât că la față era ceva mai palid ca de obicei. N-o să uit niciodată.

Bolnavul se uită la soră : ochii fetei erau înlăcrimați.

— Nu știi exact când a fost asta ?

Fata începu să socotească.

— În martie, iar acum suntem la sfârșitul lui iunie. Sunt mai bine de trei luni. Și în tot acest timp, dumneavoastră ați zăcut fără cunoștință.

Dintr-o dată pe bolnav îl încercă o senzație acută de amețeală. La fel ca adineaori: aceeași impresie că cineva îi smulge capul, i-l deșurubează încet... Apoi după un timp, simți că își pierde treptat cunoștința, că se depărtează tot mai mult de cele înconjurătoare. „Asta trebuie să fie moartea“, se gândi.

Tresări violent, își încorda întreaga voință pentru a-și reveni. Dacă moare, dacă moare acum n-o să se știe niciodată că el a fost Leo Gerdan. Toți vor rămâne încredințați că Dino Karol a fost cel salvat, că a zăcut patru luni, sau câte or fi fost, și că în cele din urmă a sucombat totuși. De murit, murise însă criminalul, nu victima. Nu, nu, nu — dacă moare trebuie să se știe că cel salvat a fost Leo Gerdan. Verena trebuie să știe că el a mai continuat un timp să existe pe lumea aceasta, că s-au petrecut cu el

lucruri ciudate, inexplicabile. Verena trebuie să știe neapărat asta! Trebuie să vină și să vadă ce se petrece cu el, trebuie să-l scape de coșmarul acesta îngrozitor, de sentimentul teribil că va muri și va fi aruncat la marginea cimitirului, printre cei din afara legii, și că ea, Verena, nu va afla niciodată că el a mai trăit o vreme în același oraș cu ea, că a tânjit după ea și n-a conținut o clipă s-o cheme de sub funesta, groaznică-i mască...

O clipă mai târziu, privirea sa înregistra prezența fetei și el se apucă s-o cheme. Nu-și dădea seama dacă strigă sau șoptește — buzele, limba, cerul gurii, toate îi erau ca de lemn, înțepenite.

— Strânge-mi tare mâinile. Tare de tot ! Dacă te simt, o să-mi revin în simțiri.

— Bine, îl înțelese ea. Îl apucă cu putere de mână și i-o strânse. El simți atingerea și această senzație avu, într-adevăr, darul să-l dezmeticească, readucându-l parcă din înaltul cerului pe pământ. Auzi și glasul infirmierei : Acum vă simțiți mai bine ?

— Mai bine, mulțumesc, răspunse. Mai prinde-mă încă o dată de mână. Dă-mi și un pahar cu apă!

Fata zâmbi, dar îi îndeplini dorința. O vreme, rămaseră tăcuți, apoi bolnavul întrebă :

— Cum se... cum se simte soția lui Gerdan, Verena Gerdan ? A suferit mult ?

— Se spunea că insistă neconținut să fie lăsată în preajma corpului neînsuflețit al soțului ei : a fost adusă de doua ori, noaptea, când nu era atâta îmbulzeală. Se mai spunea că nu se va putea duce la înmormântare, dar s-a dus totuși : era grozav de

multă lume, iar noi ne aflam departe și n-am văzut-o. Se zice că a plâns ca nebună... Dar pentru toată lumea a fost o înmormântare tare, tare tristă...

„Și eu, care am făcut gălăgie, cerând să fie chemată imediat Verena aici“, gândi Leo răscolit de povestirea fetei. Termină în tăcere cina, ceru încă un pahar cu apă, după care opină că poate ar fi bine să i se dea vreun somnifer sau calmant.

—Se înțelege, spuse infirmiera. Doctorița Vidassi a prevăzut și asta și mi-a spus ce să vă dau. Înainte de asta însă, cei de la serviciul de siguranță și de la direcția de combatere a traficului de stupefiante vor veni să schimbe câteva cuvinte cu dumneavoastră. O scurtă convorbire, atâta tot. M-am gândit că e mai bine să fiți prevenit.

Se îndreptă spre ușă și o deschise. Intrară doi bărbați; pe unul dintre ei Gerdan îl mai văzuse cu o oră-două în urmă, în spatele doctoriței Ana Vidassi, și îi reținuse căutătura că de oțel a ochilor. Pe al doilea, care era mai scund, dar mai lat în umeri, îl zărise de asemenea, în fugă, când, intrând în cameră, doctorul Rinner deschisese larg ușa.

Bărbatul cel înalt se așază pe scaun, unicul scaun din încăpere. Sora reveni numaidecât cu încă un scaun, unul fără spetează, tot alb, și pe acesta luă loc tipul cel scund și lat în umeri.

—Colegul meu e aici din partea direcției locale de criminalistică, începu cel înalt, iar eu sunt de la poliția internațională de urmărire și combatere a traficului de stupefiante. Mâine clinica universitară vă va face ieșirea, iar noi, noi doi pe care ne vezi, te

vom ridica de aici. Vom efectua transportul într-un automobil închis, vom trage perdelele... De fapt, nu vei face decât să schimbi clinica.

—Vreți să mă împiedicați să văd orașul ? întrebă Leo.

Reprezentantul poliției internaționale îl privi mirat. La fel de mirat se arătă și agentul direcției locale.

—Să vezi orașul... dimpotrivă, vrem să împiedicăm orașul să te vadă pe dumneata ! Înțelegi, ținem să prevenim anumite incidente.

„E limpede, își zise Leo, cum de nu mi-a trecut prin minte...” Dacă orașul îl considera drept Dino Karol, iar Dino, conform versiunii doctorului Rinner și a clinicii, e asasinul lui Leo Gerdan, atunci nici n-ar fi de mirare să fie linșat a doua zi, în timpul transportului. Și e evident asemenea act n-ar fi cătuși de puțin pe placul celor doi reprezentanți ai autorităților, care au primit ordin să-l aducă viu și nevătămat.

—Înțelegi, Karol, continuă agentul cel înalt, că avem anumite motive să organizăm temeinic paza dumitale. N-am pierdut încă speranța că îți vei divulga până la urma complicitii, ajutându-ne în felul acesta să lichidăm, cel puțin aici în oraș, traficul cu otrăvurile acelea infame...

Leo începea încet-încet să se reculeagă ; își dădea seama că urmează să fie interogat — la ce altceva se putea aștepta ? — că ancheta va fi reluată de acolo de unde o întrerupseseră Mendoz, Guidoni și el însuși, da, chiar el, care se amestecase

prostește în afacerea aceea ! Acum, când Rinner îl preschimbase în Karol, acum când purta masca aceea înfiorătoare, o logică elementară îl silea să admită că numai pe acest făgaș se vor putea desfășura evenimentele viitoare. Cu cei doi oameni din fața sa va trebui însă să se poarte frumos, nici nu încape discuție în privința asta, firește în așteptarea momentului când va putea trece la contraatac.

—Înțeleg, spuse Leo și zâmbi blajin. Dumneavoastră nu vă faceți decât datoria. Sunt de acord cu tot ce-ați spus...

—Mai e ceva : suntem purtătorii unui mesaj din partea șefului adjunct al direcției — îl cunoști și dumneata, e vorba de Karlo Guidoni. Îți transmitem din partea lui și totodată îți dăm și noi cuvântul de onoare că nu vom face publice acele lucruri pe care dumneata ții morțiș să fie păstrate tănuite — știi la ce mă refer... Leo dădu din cap. Cum să-ți spun, situația dumatăle este, nici nu se putea altfel, mai grea acum, după cele petrecute în sala tribunalului, unde ai uzat de o armă de foc, decât era înainte, dar trecând peste asta, lucrurile au și un alt aspect: noi o cunoaștem pe soția dumatăle, în schimb nu-ți cunoaștem complicii... Soția dumatăle nu ne interesează, complicii — da, și, de aceea, îți oferim posibilitatea de a încheia un târg cinstit : dacă îți denunți complicii, nimeni nu va afla nimic despre soția dumatăle. Mai mult decât atât, ne vom îngriji de soarta ei și a copilului... Poți cere orice fel de garanții în privința asta. Nu e vina noastră că ai făcut uz de armă în chip atât de necugetat. Dacă am

fi încheiat această înțelegere mai dinainte, n-ar fi fost exclus să-ți salvezi chiar și viața.

Gerdan începu să raționeze febril. Mai important decât orice altceva era să fie determinați Rinner și Vidassi să se pronunțe asupra cazului, dezvăluind exact ce anume săvârșiseră asupra organismului lui și al celui al lui Karol. Învoiala pe care reprezentantul poliției internaționale i-o propunea putea să fie sinceră și cinstită, dar pe el nu îl interesa, fiindcă habar n-avea, în definitiv, cine erau „complicii săi”, dar tot așa, nu-i venea să creadă nici că serviciul de siguranță să fi descoperit identitatea soției lui Karol. Probabil că n-o cunoșteau, dar asta era o chestiune secundară, în subconștient, simțea că punctul slab al barierei de oțel care i se punea de-a curmezișul era președintele completului de judecată, Mendoz. Trebuie să facă tot posibilul pentru a obține cât mai neîntârziat o întrevedere cu el, o întrevedere între patru ochi, nu o discuție în fața completului de judecată, a procurorului și a publicului. Înțelese numaidecât că oferta celor doi agenți îi deschidea tocmai această posibilitate.

—Bine, rosti el, alegându-și cu grijă fiecare cuvânt. Sunt într-un totu de acord cu dumneavoastră. Regret că n-am realizat această înțelegere mai devreme. Vă rog să-mi facilitați, pe mâine, o întrevedere în doi cu președintele tribunalului. Voi discuta cu el sincer și vă dau cuvântul meu de cinste — dacă socotiți că am așa ceva — că-i voi spune tot, absolut tot ce știu.

Cei doi agenți se priviră lung. Nu era tocmai ce ar

fi dorit ei, dar, dacă în felul acesta se ajungea la prinderea întregii bande, nu le rămânea decât să acționeze în consecință.

—Totuși... văd că nu ai încredere în noi, spuse reprezentantul poliției internaționale.

—Nu e vorba de asta, spuse Leo, dar mai sunt și alte lucruri pe care doresc să le împărtășesc președintelui tribunalului. Vă jur că n-o să tănuiesc nimic. Și cred că, făcând aceste mărturisiri în fața președintelui, e că și cum le-aș face în fața dumneavoastră. Insistați să mă primească chiar mâine.

— Vei fi transportat de aici mâine, la nouă de dimineață.

Începând de la șapte, ți se vor mai face niște analize, dar cred că doctorița Vidassi îți va semna foaia de ieșire fără alte tergiversări. Așa că, la zece, te va putea primi președintele.

Gerdan îi privi liniștit și aproape cu prietenie, ca și când ar fi căzut cu ei la învoială asupra unui lucru obișnuit. Comportamentul său însă păru cam suspect celor doi funcționari care aveau suficientă experiență ca să-și dea seama că lucrurile care merg prea ușor riscă s-o apuce cu ușurință pe-o cale anevoioasă.

—Poate ar fi mai bine să ne dai declarația astă-seară, interveni reprezentantul poliției locale. Ai dormi mai liniștit...

„Dar grozav mai sunteți de zoriți, își zise Leo. Îmi pun capul la bătaie că Mendoz o să mă primească mâine la opt, cel mai târziu.“

—Lăsați-mă să trag un pui de somn și să-mi adun gândurile, spuse Gerdan. Voi putea să vă dau date mai precise.

Agentul cel înalt îi făcu un semn colegului său de la direcția locală.

—Bine, avem încredere în dumneata. Până acum ai tăcut cu îndârjire, dar, dacă ne spui că ai de gând să-ți deschizi sufletul, noi te credem... Nu văd de ce ne-ai înșela. Sper că examenul medical de mâine să fie o simplă formalitate, așa că e posibil să te conducem în fața președintelui tribunalului chiar ceva mai devreme...

Se ridicară amândoi deodată și ieșiră. Leo era mulțumit ; inima i se umpluse de optimism. După câteva minute, intră infirmiera cu o punguță de hârtie în mână. Puse într-un pahar cu apă două pilule și se îndreptă spre patul lui Leo.

—Mâine de dimineață vă voi aduce îmbrăcămintea dumneavoastră, îi spuse sora înainte de a ieși. Ne-au fost trimise de la tribunal lucrurile dumneavoastră, așa că mâine de dimineață vă veți putea îmbrăca după plac.

Leo nu se întrebă, nu stătu să se gândească ale cui erau de fapt hainele pe care avea să le îmbrace a doua zi.

Adormi aproape instantaneu și visă că se plimbă cu Verena prin niște locuri ciudate, într-o învăluită lumină la fel de ciudată. Ea era tânără, tânără de tot, ca pe vremea când se cunoscuseră ; îi arăta, rând pe rând, palatele, turnurile, râul și podurile unui mare oraș. Iar el îi mângâia brațul și-i spunea :

—Nu-i adevărat. Biserica aceea și podul acela se află în cu totul altă parte. Noi visăm, Verena !

Apoi, deodată, i se păru a recunoaște în preajma lui pe Balto Rinner și pe Ana Vidassi. Veniseră la căpătâiul lui convinși că doarme — și într-adevăr dormea, cu toate acestea îi auzi, și a doua zi își aminti vorbele rostite de cei doi. E drept, nu era chiar sigur dacă vizita celor doi medici se petrecuse aievea ori dacă nu făcuse cumva parte din visul lui.

—Eu, în locul tău, n-aș fi procedat așa, Balto, spusese Ana. Ce ne facem dacă omul ăsta o ține morțiș așa până la capăt ? De unde știi că în el nu se află întreaga conștiință a lui Gerdan, inclusiv memoria, intactă ?

„Nu vor de fel să priceapă că eu sunt Gerdan și că e vorba de conștiința mea, a mea proprie", reflectase bolnavul.

—Nu e cu putință, spusese doctorul Rinner, nu vezi ce groaznic arată ? Nu, așa ceva e de neconceput !

—Totuși, eu, în locul tău, aș verifica, insistase Ana. De ce e nevoie să-l trimitem la clinica judiciari ?

Mai discutaseră mult timp încă, dar de restul convorbirii Gerdan n-avea să-și mai amintească niciodată.

IV

Cei doi agenți, reprezentantul poliției internaționale pentru urmărirea și combaterea traficului de stupefiante, care, în treacăt fie spus, se afla în oraș anume pentru cazul Dino Karol, și cel al direcției locale a siguranței publice, izbutiseră pesemne să convingă întregul personal al clinicii speciale universitare că nimic nu e mai important decât să fie făcut Karol să vorbească, fiindcă a doua zi, dis-de-dimineată, Leo fu examinat, i se luă tensiunea și temperatura, i se cercetară ochii și i se controlară reflexele și, concomitent, pentru a nu se pierde timpul, fu îmbăiat, bărbierit, îmbrăcat într-unul din costumele lui Karol trimise în ajun de la tribunal. La șapte și un sfert îi dădură o gustare de dimineată, bună, îmbelșugată, iar la opt fără un sfert fu urcat într-o mașină mare, neagră, căreia în prealabil i se pusese perdele. Străbătură în mare viteză orașul — și ce n-ar fi dat Gerdan să-l poată contempla cât de puțin ! — apoi mașina se opri brusc. Agentul cel înalt îi atrase atenția lui Leo :

— Bagă de seamă, scara Palatului Justiției are douăzeci de trepte. Urcă-le cât poți de repede, noi vom fi tot timpul alături de dumneata !

Deschise portiera și pe Gerdan îl orbi lumina zilei. Bătea vântul și ploua. Își aduse aminte de scara aceea, pe care o urcase încet, cu demnitate, la trei martie, când venise să asiste la procesul lui Karol. Acum nu se încrucișa pe scări decât cu doi, trei inși răzleți. Oricine îl vedea, tresărea și se dădea iute la

o parte.

—Te vom conduce chiar acum la președintele Mendoz, spuse reprezentantul poliției internaționale. După întrevvedereea cu el, vei fi trimis la clinica judiciară și mai târziu, când vei fi complet însănătoșit, va fi reluat procesul. Probabil că noi ne vom mai vedea ; declarația pe care o vei da în fața președintelui va mai necesita cu siguranță unele explicații suplimentare.

„Da, grozav sunt de zoriți", își zise Gerdan, care regreta sincer că va fi nevoit să-i dezamăgească amar. Începutul însă era promițător...

— Bine, spuse. Vă mulțumesc că ați accelerat chestiunea. Voi spune tot ce știu, puteți fi siguri de asta !

Urcară încă vreo câteva trepte, apoi o altă scară, mai mică. Străbătură după aceea un șir de încăperi care, era ușor să-ți dai seama, țineau de prezidiul tribunalului.

În cele din urmă, ajunseră într-o anticamera spațioasă, dincolo de care se afla cabinetul președintelui. Orologiul de pe perete arăta opt fără două minate.

—Salut ! îi întâmpină șeful de cabinet, întinzându-le mâna celor doi agenți. Pe colegul de la direcția locală îl cunosc, pe dumneavoastră am abia acum plăcerea... Numele meu este Niglescu, Ian Niglescu. Președintele vă așteaptă la opt fix : deci, încă două minute...

Niglescu, un funcționar tânăr, îl privi pe deținut cu interes, dar fără să-i acorde mai multă atenție

decât se cuvenea — ar fi fost și deplasat, fiind vorba de un criminal atât de cunoscut.

—Avem obligația să-l înfățișăm pe Karol președintelui, după care vom merge să îndeplinim formele necesare pentru predarea sa clinicii judiciare, spuse agentul Interpolului. Am făcut tot posibilul că inculpatul să fie interogată neîntârziat.

—Înțeleg, încuviință Niglescu. Aveți foaia de ieșire ?

—Iată, acesta este originalul, pe care-l vom înmâna președintelui tribunalului ; copia o vom preda la clinică. Va fi nevoie să discutăm și chestiunea asigurării pazei deținutului la clinică ! Am dori să colaborăm în acest scop cu autoritățile judiciare.

Orologiul de pe perete se porni să bată ora opt, și cei patru intrară în cabinetul președintelui.

Președintele îi întâmpină senin și gânditor ; privirea i se întunecă puțin când căzu asupra deținutului.

Agenții îi înmânară originalul documentului semnat, la părăsirea clinicii universitare, de către doctorița Ana Vidassi.

Președintele mai dădu o dată mâna cu cei doi agenți, după care aceștia împreună cu Niglescu părăsiră încăperea prin aceeași ușă pe unde intraseră. Agentul cel înalt, cel de la Interpol, nu pierdu prilejul că, înainte de a ieși, să-i mai arunce deținutului ce se afla în sfârșit în fața președintelui tribunalului o privire elocventă ; „Vezi să nu ascunzi nimic, dacă vrei să ne ținem și noi promisiunea !“

— la loc, Karol, spuse Mendoz. Uite, aici, mai aproape de mine. Agenții care te-au adus înapoi mi-au spus că dorești să discuți sincer cu mine. Trebuie să-ți spun că mi-a făcut plăcere să aud asta ; păcat că n-ai luat această hotărâre ceva mai devreme!

Mendez era un judecător înăscut; avea un caracter onest, o fire blajină și dovedea întotdeauna mult tact și multă răbdare. În timpul procesului, aproape toți criminalii care ajungeau în fața lui își scuturau povara de amărăciuni și păcate, dar era vestit printre ei și datorită sentințelor în general blânde pe care le pronunța. Așa era comportarea sa față de ei la judecată, dar și mai multă încredere le inspira atunci când vorbeau cu el între patru ochi. Adesea inculpații stabileau cu avocații lor o anumită linie de apărare, pentru ca apoi, în fața bătrânului Mendez, s-o părăsească definitiv, să se avânte pe panta mărturisirilor sincere, să se căiască și să-și dea cuvântul că o vor rupe cu trecutul.

Mendez avea și faima unui om deosebit de curajos, și asta pentru obiceiul pe care-l avea de a se plimba singur, în toiul nopții, pe străzile cele mai rău famate ale cartierului portului. Dar el știa prea bine că nu riscă nimic ; chiar dacă s-ar fi găsit vreunul să-l atace sau doar să plănuiască așa ceva s-ar fi găsit îndată alții zece care să-i sară în apărare. Nici în clipa aceea nu se temea ; el nu îngăduise niciodată ca un criminal să fie adus în fața sa legat, oricât de impulsiv și de deșucheat ar fi fost acesta. Știa s-o scoată la capăt cu orice soi de oameni.

— Cum îți merge, Karol ? întreabă Mendez. N-ai nici

un fel de dureri ? Am impresia că boala te-a schimbat nițel...

Leo ridică privirea spre el și schiță un zâmbet. Cât de bine îl cunoștea și cât de mult îl iubea pe bătrânul Mendoz ! Cu Balto avea relații (da, aceasta era formularea cea mai potrivită — avea relații) de prietenie, amândoi erau oameni ajunși, oameni de vază, pe lângă asta și soțiile lor erau prietene între ele. Cu Mendoz era prieten cu adevărat — orice întâlnire cu Mendoz era pentru Leo un prilej de mulțumire sufletească. Se duceau împreună într-un mic local de periferie, în care Balto n-ar fi catadicsit să intre pentru nimic în lume, și se apucau să-și depene vechile amintiri de pe vremea liceului și a studenției. Mendo, cum îi spunea el și cum îi spuneau și alți prieteni, nu se supăra niciodată, orice i-ai fi spus ; povestea ca nimeni altul și știa să și cânte frumos. Leo era aglomerat de treburi, iar o întâlnire cu Mendo însemna pentru el odihnă, recreație, nimic de mirare că uneori își contramandau amândoi obligațiile, amânau ședințele și întâlnirile de afaceri și evadau din oraș. Se duceau la pescuit, prindeau cât prindeau pește și după aceea se refugiau într-o mică localitate la treizeci de kilometri de port, unde petreceau câte o după-amiază frumoasă.

— Vrei să fumezi ? întrebă Mendoz.

— Mulțumesc, nu vreau, răspunse Leo și-și privi deodată mâna dreaptă. Degetul mijlociu și arătătorul erau galbene de tutun — interesant, și el nu vrea, nu simte nici o nevoie să fumeze.

—la te uită, nici de fumat nu mai fumezi ?

—Da, nu simt nici de fel nevoia s-o fac. Ca și cum n-aș fi fumat niciodată...

—În treacăt fie spus : parcă nici de bâlbâit nu te mai bâlbâi. Al naibii de iscusit mai e și doctorul Rinner, văd că te-a cârpit de ești mai bun decât erai înainte. Păcat că ți-ai înrăutățit situația în halul ăsta !...

Leo se frământă în scaunul său : era conștient cât de mult va atârna în balanță acea discuție.

—Permiteți-mi să vă pun o întrebare, înainte de a vă face cunoscute alte fapte noi.

—Poftește, hai, dă-i drumul, Karol ! răspunse Mendoz, îndreptând spre el o privire încurajatoare. Ești propriul dumitale apărător, așa că întreabă — poți să-i pui întrebări chiar și președintelui tribunalului.

—Aș vrea să știu dacă doctorul Rinner v-a comunicat ceva deosebit în legătură cu mine ?

Mendoz îl privi intrigat.

—Ceva deosebit ? Cum adică ?

—În sfârșit, nu v-a adus la cunoștința anumite fenomene clinice deosebite referitoare la mine ?

Mendoz luă în mână foaia de ieșire pe care i-o predase șeful său de cabinet.

—Iată, am aici foaia de ieșire — destul de sumară. E adevărat, n-a semnat-o doctorul Rinner, ci Ana Vidassi, adjuncta lui. Nu scrie decât că părăsești clinica sănătos, cum s-ar spune, că nu prezinți nimic deosebit din punct de vedere medical. Ni se recomandă doar să te mai lăsăm o vreme în liniște —

ceea ce vrea să spună, probabil, că ar fi de dorit să mai așteptăm câțva timp cu reluarea procesului. De fapt, s-au cam grăbit să scape de tine, draga Karol! Ce mai — cum ți-ai venit în simțiri, cum te-au și trimis îndărăt la penitenciar. Noi însă suntem mai înțelegători și te internăm în clinica noastră.

—De grăbit s-au grăbit cei doi agenți, preciza Leo, mai cu seamă acela al Interpolului. Nici nu e de mirare, abia așteaptă să pună mâna și pe ceilalți contrabandiști amestecați în această afacere. Totuși, doctorul Rinner ar fi trebuit să mai scrie câte ceva. Afirm că această foaie de ieșire a fost în chip premeditat mincinos întocmită.

Mendoz tresări.

—Ce spuneți : a fost în chip premeditat întocmită mincinos ? ! E o acuzație gravă !

Mendoz trecuse subit la „dumneavoastră”. Înseamnă că trebuie să fiu prudent... își zise Leo.

—Ați observat și dumneavoastră că nu mă mai bâlbâi. Cred că ar fi trebuit să specifice acest lucru. Fiindcă, dați-mi voie, acesta nu este un lucru chiar atât de mărunț, și mai sunt și multe altele de felul acesta...

Președintele tribunalului trebui să recunoască în sinea lui că argumentația inculpatului nu e lipsită de logică.

—E adevărat, ar fi fost cazul să mă încunoștințeze. Dar spuneți că mai sunt și altele ?...

Leo se așază mai bine în scaun și se apleca spre Mendoz.

—Să luăm un exemplu : dumneavoastră trebuia

să știți dacă Dino Karol vorbea sau nu franțuzește ? Pare-mi-se că nu s-a cheltuit chiar o avere cu educația lui.

Președintele tribunalului zâmbi amuzat.

— Ei, pe dracu ! Nu cumva, cât ai fost bolnav, ai învățat franțuzește ? ! Dacă-i așa, Rinner e un adevărat vrăjitor ! *Vous l'avez appris pendant votre maladie !*

Mendoz era foarte mândru de accentul său parizian, și la fel era și Leo, așa că discuția continuă într-o franțuzească savuroasă.

— *Et encore plus*, spuse Leo. Aș putea să vă relatez o seamă de întâmplări petrecute în timpul șederii dumneavoastră la Paris.

— În timpul șederii mele la Paris ! se miră Mendoz. Ce poți să știi dumneata despre lucrurile astea ? Pe atunci nici nu erai născut!

— Să lăsăm asta deocamdată ! spuse Leo, care, de emoție, se înroșise ușor. Eu știu unde ați locuit dumneavoastră la Paris : rue Dauphine, 61. *La fille de la patronne ; Génévieve*, o femeie foarte frumoasă. Soțul gelos.

Președintele tribunalului își țuguie tare de tot buzele.

— Trebuie să fie un caz cu totul special de telepatie. Mă tem că am putea să ne distrăm în felul acesta la infinit. Pesemne că, în timpul bolii, dumneata ți-ai însușit darul de a citi gânduri străine. În subconștientul meu sunt înregistrate toate aceste întâmplări pariziene, de care, fie vorba între noi, îmi amintesc totuși destul de vag — mă rog, de

Génévieve îmi aduc aminte, dar dumneata, zău așa, citești din mine ca dintr-o carte...

Era exact momentul când Leo trebuia să-și dea pe față atuurile.

— Nu aceasta e explicația, domnule președinte, eu nu posed nici un fel de dar de a citi gândurile altora. Altceva e a mijloc : eu știu exact tot ce știa și răposatul Leo Gerdan, toate gândurile lui, toate sentimentele lui se află rânduite în capul meu la fel de impecabil pe cât au fost într-al lui... iar aseară, când m-am uitat în oglindă, am fost cuprins de o indescriptibilă oroare dând cu ochii de chipul lui Dino Karol. Până în clipa aceea fusesem convins că sunt Leo Gerdan. Președintele tribunalului înmărmuri.

— Vedeți deci, continuă Leo, cum stau lucrurile : doctorul Rinner știe, e cu totul neîndoielnic că știe, iar pe dumneavoastră nu v-a informat de nimic. Afirm că a făcut intenționat aceasta omisiune.

Încetul cu încetul, președintele se reculese. Îl tulburase îndeosebi elocvența acestui Dino Karol, care, înainte vreme, avea dese și interminabile momente de prostrație și, din pricină că se bâlbâia penibil, era o adevărată tortură să stai de vorbă cu el.

— Dumneata susții că știi tot ce știe, mai bine zis tot ce știa răposatul Leo Gerdan. Să te pun nițel la încercare : noi doi am avut recent o chestiune băneasca. Spune-mi, știi ceva despre asta ?

Leo râsuflă ușurat. În sfârșit, se aflau pe drumul cel bun. Acum era sigur că nu se va trece cu ușurință peste toate acele ciudățenii care se petrecuseră cu

conștiința lui, că va fi examinată natura transplantărilor de pe corpul lui.

— Mi-am închipuit că vom discuta și despre asta, spuse el. Gerdan v-a împrumutat niște bani, v-a dat o parte din drepturile de autor cuvenite pentru romanul său „Munții din ceață”, pe care l-a vândut înainte de a-l termina.

— Ce sumă mi-a împrumutat ?

— O suta cincizeci de mii.

— Exact. Unde ne aflam când mi-a înmănat banii ?

— Pe veranda vilei lui. Dumneavoastră erați în același costum pe care-l purtați și astăzi, iar Leo Gerdan în pijama.

— Așa e, trebuie să recunosc că e adevărat.

— Spune-mi, Karol, reluă președintele după câteva clipe, dumneata ar trebui să cunoști greaca și latina. Răposatul Leo era un cunoscător excepțional al acestor două limbi. În plus, vorbea câteva limbi europene, pe toate cele mai importante.

— Sunt oricând gata, dacă e nevoie, să dau examen la universitate la toate aceste obiecte. *Hic ego qui fuerin tenerorum lusor amorum...*

Și Leo declamă câțva timp, întâi din Ovidiu, apoi din Horațiu, precum și câteva fragmente din „Iliada” !

Mendoz îl opri printr-un gest.

— Dar viața intimă a lui Dino Karol, de întâmplările din viața... proprie nu va aduceți aminte chiar de loc ?

— Întuneric, întuneric complet...

Și din nou se așternu tăcerea. Apoi, deodată,

Mendoz întrebă precipitat :

— Spune-mi, în ce ordine stăteam noi în banca în clasa a șaptea de liceu — știi doar că eram patru în banca întâi ? Leo îl privi cu tristețe.

— Nu e bine cum procedați, domnule președinte ! Trebuie să-mi dați crezare ! Știți bine că sunteți cu patru ani mai mare decât mine... vreau să spun, decât Leo Gerdan. N-ați stat niciodată în aceeași banca cu Gerdan. Prietenia dumneavoastră cu el datează din timpul studenției. La liceu, Gerdan vă cunoștea el pe dumneavoastră mult mai bine, așa cum întotdeauna cei mai mici îi cunosc mai bine pe cei mai mari.

Președintele lăasă capul în jos și nu răspunse nimic. Era vădit că accepta tacit noua stare de fapt. Peste câteva clipe însă îi adresă celui din fața lui o nouă întrebare, la care numai răposatul Gerdan ar fi putut răspunde.

—Despre romanul „Munții din ceață" s-a vorbit destul de mult pe la noi : se pare însă că Verena are, în momentul de față, unele dificultăți de pe urma romanului.

—Nu mă mir de fel, răspunse Leo. Gerdan a primit pentru acest roman, de la editura „Novi Dan", un avans de un milion — orice s-ar zice, o sumă considerabilă, și asta când manuscrisul nu era nici pe departe definitivat. E adevărat că el a procedat în felul acesta și altădată, dar și-a satisfăcut întotdeauna obligațiile, editorii neavând niciodată a se plânge. De data aceasta, din nefericire, s-a întâmplat povestea cu Dino Karol...

—După câte știu, Verena se plânge că n-a găsit banii aceia, în orice caz nu pe toți.

—Simplu : Gerdan, din suma respectivă nu v-a împrumutat numai pe dumneavoastră...

—I-a împrumutat deci și pe alții ?

—Da, spuse Leo. Numai că n-aș vrea ca ancheta să urmeze această direcție. Leo Gerdan n-a discutat cu nimeni despre lucrurile astea.

Președintele se cufundă în gânduri ; se impunea acum să ia o hotărâre.

—Haide să urmărim calea cea mai simplă ! Întrucât nu credem în migrația sufletelor, trebuie să-i întrebăm pe medici ce e la mijloc. Îl voi convoca aici pe doctorul Rinner.

A, nu ! Astăzi el participă la Congresul de neurologie și neurochirurgie ; vom putea discuta cu el abia după-amiază sau mâine.

Leo își făurise între timp un plan al lui.

—Dacă-mi permiteți, domnule președinte, eu v-aș sugera s-o chemați încoace pe doctorița Ana Vidassi. Ea se află la clinică și, cu siguranță, e la curent cu cele întâmplate. Din punct de vedere formal, ar fi de asemenea în ordine : dânsa a semnat foaia de ieșire.

Președintele apăsă pe butonul soneriei de pe masa sa de lucru. Se auzi deschizându-se întâi ușa capitonată dinafară, apoi se deschise și cea dinăuntru și în birou intră șeful de cabinet.

—Doctore Niglescu, i se adresă președintele tribunalului, duceți-vă după doctorița Vidassi. Spuneți-i că e vorba de o chestiune deosebit de importantă și că e rugată să vina numaidecât.

Mendoz, cufundat în gânduri, își aprinse cu mișcări lente o nouă țigară.

— Spune-mi, te rog, cum s-au purtat cu dumneata cei de la clinică, după ce ți-ai recăpătat cunoștința.

— Cum s-au purtat ? Simplu — că față de Dino Karol, ceea ce, vă dați seama, m-a uluit ; nu puteam pricepe ce se întâmplă. Convinș că sunt Gerdan, așteptam o vorbă caldă de prieten, dar toți se uitau la mine că la un străin... Închipuți-vă, Ana m-a întrebat cum mă cheamă ! Cât îl privește pe doctorul Rinner, acesta nici nu voia să ia în considerație ce îi spuneam. Acum înțeleg totul, dar în momentele acelea m-am simțit teribil de jignit. Dar ce m-a uimit din cale-afară a fost absența Verenei. Îmi aminteam — și firește, îmi amintesc și acum — că, acum câțiva ani, când am suferit de gripă și exista temerea să nu fac vreo complicație, ea nu s-a clintit o clipă de lângă mine. Chiar și Ana a dormit atunci la noi ; ce să vă mai spun ?

— Înțeleg, îl întrerupse președintele, l-am vizitat și eu pe Gerdan atunci, în timpul bolii, și-mi aduc aminte cum se agitau toți — mai mult, întreg orașul era nerăbdător să cunoască diagnosticul. Totuși, cum ți-ai dat seama de noua dumitale situație ?

— În primul rând, mi-au sărit în ochi mâinile ; nu mi le-am recunoscut, mi s-au părut a fi ale unui străin. La drept vorbind, mă aflam încă într-o stare foarte vecină cu mahmureala de după beție. După cum v-am spus, adevărul adevărat l-am descoperit abia după ce m-am privit în oglindă. M-am îngrozit. Trebuie să recunoașteți că, tocmai pentru a

preîntâmpina un asemenea moment, era de datoria medicilor să mă ajute în vreun fel, să-mi explice — fiindcă nu pot crede că și ei au fost la fel de stupefiați ca și mine, încât să nu fi fost capabili să înțeleagă cum stau lucrurile și să întreprindă ceva.

Mendoz slobozi spre tavan un fum, două de țigară.

— Poate că experiența le izbutise mult peste așteptări...

—Poate, aprobă Gerdan. Totuși, e inexplicabil faptul că, mai târziu, n-au verificat rezultatele experienței — acolo, la clinică, o puteau face — cum de nu m-au examinat cât de cât serios ; oricum așa ar fi fost normal să se întâmple. Doar știm ce om pedant este doctorul Rinner ! În sfârșit, nu e exclus să se fi lăsat influențat de cei doi criminaliști, care erau din cale-afară de grăbiți...

—Eu cred că și ei s-au speriat, spuse Mendoz, după câteva clipe de gândire, și că li s-a părut că cea mai buna soluție e să te expedieze cât mai repede. Las' să descurce judecătorul ițele !...

Lui Leo îi veni în minte și o altă ipoteză :

—Cine știe, Rinner, care a luat în primire doi oameni grav răniți, în viteza aceea, o fi procedat nechibzuit...

—Sau, dimpotrivă, a procedat genial ! adăugă președintele tribunalului.

În clipa aceea, se auzi zgomot de uși și de pași. Se deschise din nou ușa interioară și în încăpere intră Ana Vidassi, urmată de Niglescu. Se vedea numaidecât că Ana fusese smulsă de la lucru ; părul

îi era răvășit, fața nepudrată, buzele nerujate. Venise într-un suflet și era vizibil tulburată.

—Mai aveți nevoie de mine ? întrebă șeful de cabinet.

—Nu, mulțumesc ! Luați loc, Ana !

Niglescu privi pe rând la toți. La Leo se uită cu insistență deosebită, după care ieși, închizând cu grijă în urma sa ambele uși. Ana se așează într-un fotoliu, de cealaltă parte a biroului lui Mendoz. Se uită întâi la Mendoz, apoi la Karol : părea mirată să-l vadă pe acesta stând cuminte și liniștit în biroul președintelui, fără cătușe și fără gardian. Leo era, într-adevăr, liniștit : în sufletul lui se înstăpânea tot mai temeinic sentimentul că lucrurile evoluează bine, adică în favoarea lui.

V

Ana Vidassi putea fi considerată o femeie frumoasă, era, cum s-ar spune, o femeie „șic“, dar făptura ei, pentru a fi cochetă, avea nevoie de îngrijiri cosmetice, și în primul rând tenul ei, care nu era lipsit de noblețe, dar care, pentru a fi pus în valoare, cerea odihnă, liniște, aer curat și, mai presus de orice, o viață plină de satisfacție și voioșie. Pe câtă vreme viața ei se scurgea într-o muncă istovitoare și de răspundere, încărcată de eforturi, ca a oricărui medic ce deținea o funcție importantă ; pe deasupra, viața și activitatea ei erau covârșite de nemărginita, îndârjita, supraomeneasca ambiție a doctorului Rinner. Rinner era un maestru în meseria sa, un mare virtuos al chirurgiei, și Ana, care datora totul numai sânguinței și voinței sale de fier de a nu rămâne în urma colectivului condus de prietenul ei și de a se menține în cadrul acestei echipe pe locul al doilea, suferea, se zbuciuma și era capabilă de orice sacrificii pentru a-și realiza țelul.

Chiar de la primele fraze pe care președintele Mendoz și Gerdan le schimbă cu Ana, care se postase din capul locului pe o poziție de apărare fermă, se văzu limpede că nu vor putea obține nimic din partea ei. Tot ce se făcuse și se făcea la clinica specială universitară se făcuse și se făcea în urma dispozițiilor și pe răspunderea doctorului Baltazar Rinner, profesor de neurochirurgie. Firește, fusese și ea de față la multe dintre operațiile efectuate de acesta, fusese prezentă și atunci când, cu eforturi

extreme, se încercase salvarea vieții lui Leo Gerdan, care fusese adus cu inima și plămânii grav atinși ; de asemenea, asistase și la intervenția chirurgicală asupra craniului lui Dino Karol — intervenție care, cum s-a văzut ulterior, a fost încununată de succes.

Mendoz o asculta cu atenție : era cunoscută ca o bună profesoară. Iar acum se apucase să le țină celor doi bărbați o adevărată prelegere : despre organizarea clinicii, despre eforturile depuse acolo în diverse ramuri ale medicinei, despre repartizarea muncii în clinică. Nu lăsase să fie întreruptă, iar când îi ceruseră detalii despre cele două operații care interesau tribunalul, ea propusese să i se ceară oficial doctorului Rinner un amplu raport în scris.

În timpul expunerii făcute de doctoriță, Leo se ridicase de vreo câteva ori de pe scaun și se plecase ceremonios în fața ei ori de câte ori ea amintise că viața lui Dino Karol fusese salvată datorită eforturilor depuse în clinică. În ziua aceea, precizase că la un moment dat, doctorul Rinner suferise un ușor atac de cord, fără îndoială pentru că, atunci când se văzuse nevoit să înceapă a treia operație, era epuizat de pe urma altor două pe care tocmai le dusesese la capăt. Abia atunci găsi Leo pentru întâia dată prilejul să se amestece cu succes în discuție :

— Probabil voiați să spuneți : a treia și a patra operație...

Ana se gândi puțin, după care confirmă :

— Da, a treia și a patra.

Leo își dăduse de mult seama că nu vor reuși să afle nimic de la Ana. Era evident că ea avusese o

discuție prealabilă cu șeful ei, care îi dăduse indicații exacte asupra felului în care trebuia să se comporte și că ea va respecta aceste indicații oricât de abil ar fi fost interogată. Leo era convins că, până la urmă, cei doi medici vor ceda, dar se temea de complicațiile ce se puteau ivi, se gândea că între timp el va avea de îndurat presiunile celor doi criminaliști, și Dumnezeu știe ce alte pericole mai ascundea toată această tergiversare. Îndreptă spre Mendoz o privire rugătoare, și președintele tribunalului ridică mâna să oprească, fie și pentru moment, expunerea uniformă, didactică, a Anei Vidassi.

—Am stat de vorbă adineaori cu inculpatul Karol. El susține că nu-și mai amintește absolut nimic din viața sa, a lui Karol, dar cunoaște uluitor de precis, și până în cel mai mic amănunt, viața lui Gerdan. Închipuiți-vă, când și-a revenit în simțiri și până ce nu s-a privit în oglinda, nu s-a îndoit o clipă că este Leo Gerdan însuși.

—După părerea mea, spuse Ana, acest fenomen ar trebui supus cercetării psihopatologilor... Adresați-vă doctorului Rinner, care vă poate recomanda oricând un specialist, dacă nu aveți cumva unul la clinica judiciară !

—Ascultați-mă, Ana, spuse Mendoz, sunteți convinsă că un medic de boli nervoase oarecare va fi în stare să explice cum de acest om de aici din fața noastră cunoaște și cel mai neînsemnat amănunt, care numai în memoria lui Gerdan s-ar fi putut păstra ? Întrebați-l ceva și vă veți convinge singură !

Ana zâmbi acru ; se vedea că este la strâmtoare.

—Nu am ce să-l întreb... Adevărul este că noi n-am avut nimic deosebit să vă comunicam în legătură cu el. Din punct de vedere medical, din punct de vedere chirurgical, vreau să spun. Repet: nu avem ceva comunica. Pacientul se află în fața dumneavoastră — e viu, ce vreți mai mult ? De neînțeles ar fi fost să nu fi suferit nici un fel de tulburări psihice, chiar și mai mari. Chirurgul n-a efectuat însă nici o intervenție deosebită, despre care să se fi simțit obligat să va informeze.

Leo zvâcni de pe scaun, apoi se așezi la loc și rosti calm, dar foarte convins de ce spune :

—Nu-i adevărat!

Ana Vidassi își încleștă buzele și nu scoase nici o vorbă.

—Întrebați-l, doctoriță, întrebați-l ceva ! Mie tocmai faptul că nu sunteți de fel curioasă îmi dă de bănuț.

—N-am avut nici un fel de secrete cu răposatul Gerdan.

Leo interveni din nou ; de astă dată nu se mai ridică în picioare.

—Nici asta nu-i adevărat.

Amândoi se uitată la Leo.

—Cu zece zile înainte de acel proces fatal, Leo Gerdan v-a împrumutat niște bani. Dacă vreți, pot să vă dau aici cifra exactă, toate datele posibile, vă voi indica și unde anume și-a notat suma respectivă. Iertați-mă, profesoară Vidassi, că mă văd nevoit să dezvălui acest lucru ; știu că Leo Gerdan nu i-a vorbit

despre asta nici măcar Verenei, soției lui, dar, vedeți dumneavoastră, eu lupt în clipa de față pentru însăși viața mea... Așa încât nu pot să țin seama acum de reputația nici unui doctor, chiar dacă e candidat la Premiul Nobel și chiar dacă mi-a salvat viața...

Zăpăceala doctoriței era indescriptibilă. Mendoz se hotărî numaidecât să o încurce și mai tare.

—Așadar, Ana, relatați-ne ce s-a petrecut, în ziua de trei martie, în sala de operație a clinicii. După cum vedeți e preferabil să ne angajăm pe această cale, decât să ne apucăm să cercetăm toate mărunțișurile legate de Gerdan și de dumneavoastră înșivă și care nu interesează pe nimeni...

Ana Vidassi se sculă, dădu să spună ceva, apoi se așează la loc și, în cele din urmă, izbucni în plâns. Suspina, i se scuturau umerii de plâns, înghițea aerul ca și cum s-ar fi sufocat ; de vreo două-trei ori se trudi totuși să spună ce avea de spus, dar fără succes.

La fel de emoționat era și Leo. Mai presus de orice, era contrariat până-n adâncul sufletului. Ia te uită la femeia asta, profesor universitar, medic cunoscut, se apucă să bocească, în loc să dea la iveală, în chip cinstit, adevărul... De ce s-or fi temând ăștia doi ?

Deodată, totul îi deveni clar : se tem să nu fie învinuiți că ei doi l-au ucis pe Gerdan, că tot transplantându-i diverse organe, până la urmă l-au omorât pe Gerdan, a cărui viață stătea în cumpănă. Poate că n-au făcut-o, dar cum s-o poată dovedi ? Și nu rămâne oare întotdeauna, în asemenea cazuri, o

bănuială, imposibil de risipit? Pentru opinia publică conta faptul că Gerdan murise, iar Karol fusese salvat; firește, dacă s-ar fi întâmplat invers, pe cel care efectuase operația nu l-ar mai fi amenințat nici o primejdie...

În clipa aceea, Leo simți din nou că-l cuprinde amețea : aceeași senzație că cineva îi deșurubează capul.

„Nu acum, își zise, în nici un caz acum.” Își încleștă mâna dreaptă de cea stângă și începu s-o strângă cu putere. Se simți mai bine.

Președintele tribunalului reacționa altfel la plânsul și lacrimile Anei Vidassi : își dăduse seama că e exact momentul în care să-i poată smulge o mărturisire. Lacrimile sunt întotdeauna o manifestare sinceră și, în mod obișnuit, și cuvintele care le urmează sunt la fel de sincere.

— Prin urmare, Ana, i se adresă Mendoz, ați făcut o operație deosebită ?

Doctorița Vidassi dădu de câteva ori din cap — n-o lăsau încă suspinele să vorbească — apoi făcu un efort să se stăpânească și spuse :

— Da, am făcut... Dar, profesorul mi-a interzis să vorbesc despre asta. Dacă vreți să aflați ceva, întrebați-l pe el !

Lui Leo i se luă o piatră grea de pe suflet. Mendoz păru și el la fel de mulțumit. Dar tocmai când se pregătea să pună o nouă întrebare sună telefonul. Mendoz, nemulțumit, mormăi nu se știe ce, dar și Ana, și Leo distinseră în cuvintele acelea mormăite o înjurătură. În receptor răsună întâi glasul șefului de

cabinet, iar apoi altul de femeie. După răspunsurile lui Mendoz, cei doi înțeleseseră că acesta încuviințează că femeia de la celălalt capăt al firului să vină la el.

— Verena Gerdan, spuse Mendoz. Hai, Ana, spuneți-mi, cum s-a desfășurat operația aceea deosebită ! Trebuie să fi fost ceva extraordinar de ieșit din comun, din moment ce a avut consecințele pe care le constatăm.

Leo tresărise când Mendoz le comunicase că urmează să apară Verena. Se simți pălind și inima începu să-i bată mai tare.

— Nu pot să spun, răspunse Ana Vidassi, care se mai liniștise auzind că va veni prietena ei.

Peste câteva secunde, auziră toți trei deschizându-se ușa dinafară. Lui Leo inima începu să-i bată nebunește. Verena ! O clipă mai târziu se deschise larg și ușa interioară și în prag se ivi silueta înaltă a doctorului Baltazar Rinner.

Mendez, Ana și Leo se ridicară toți trei deodată că la un semn. Ochii Anei străluceau de bucurie.

Doctorul Baltazar Rinner nu salută pe nimeni, nu dădu nici măcar din cap către vreunul, stătu o clipa nemișcat între canaturi, după care trânti violent ușa în urma sa și rosti un singur cuvânt:

— Protestez !

Era sublim și ridicol în același timp : oricum, înalt și zvelt, cu doi ochi albaștri mari și frumoși, cu părul des și argintat, înfățișarea sa era a unui bărbat mai mult decât prezentabil. Roti încă o dată privirea asupra celor de față, apoi repetă, silabisind cuvântul:

—Pro-te-stez!

Pe Leo, scena îl buimăcise : o aștepta la ușă pe Verena, pentru ca să se trezească deodată cu Baltazar proțăpît în mijlocul încăperii ca o statuie și fulgerându-l din priviri. Cu totul fără voia lui, Leo exclamă :

—Tu ești, Balto !

Mendoz izbucni în răs cel dintâi. Râdea cu hohote, și răsul președintelui era vestit în tot orașul; pe vremuri, la liceul clasic, profesorul de greacă explica expresia „răs homeric” prin analogie cu hohotul nestăpânit al lui Mendoz. Se molipsi de răsul lui și Leo.

—Ei, doctore, spuse Mendoz, nici nu știi despre ce e vorba și protestezi. Văd c-ai venit valvârtej încoace !

Răsul îl supără și mai tare pe Rinner.

—Protestez, strigă el. Acest interogatoriu este absolut ilegal.

—Dar stai, omule, răspunse Mendoz, nu facem decât să stăm de vorbă, cât se poate de pașnic și de calm. Ana tocmai ne povestea despre extrem de interesanta operație specială pe care ați efectuat-o.

Balto o fulgeră în așa fel din priviri pe doctoriță, încât aceasta se lăsă să cadă îndărăt pe scaun ca lovită de trăsnet, iar răsul ei timid și destul de bizar de până atunci se transformă într-un soi de scâncet.

—Doctoriță Vidassi, se întoarse Rinner către ea de astă dată. Dumneata, după câte văd, nesocotești ordinele mele exprese !

—Dar dânsa a procedat în spiritul legii, doctore

Rinner ! fu rândul lui Mendoz să ridice tonul; bătrânul președinte încercă și el să-și fulgere preopinentul din ochi. Justiția are dreptul să afle adevărul. Doctore Rinner, vă invit să ne descrieți operația pe care ați făcut-o asupra inculpatului Dino Karol !

— Sau asupra lui Leo Gerdan... îl completă Leo.

Rinner își îndreptă privirea mânioasă spre Leo, apoi își repetă declarația de adineaori, dar pe un ton mult mai calm și fără să mai pozeze:

—Ascultă-mă, onorate domnule președinte, trebuie să recunoști că acest interogatoriu e absolut ilegal și neavenit, în primul rând, ce anume fapt îndreptățește tribunalul să ne întrebe cum am efectuat operația ? Dacă va fi necesar, vom întocmi un raport, pe care tribunalul n-are decât să-l utilizeze precum pofteste.

Mendoz luă de pe masă cutia cu țigări și le oferă pe rând tuturor. Serviră toți, în afară de Leo și Ana, care făcea nițel pe supărata, fără să lase să se vadă pe cine, pe Mendoz sau pe șeful ei.

Când Leo refuză, Rinner, care știa că Dino Karol era fumător — îl avusese doar pe masa sa de operații — se miră :

—Cum, dumneata, Karol, nu fumezi ? întrebă el.

—Nu mai fumează și nu se mai bâlbâie, interveni Mendoz. Cât privește viața lui Karol, e cuprins de amnezie totală, în schimb, își amintește orice amănunt din viața lui Gerdan. Auzi tu, Balto, vorbește franțuzește ! Ce spui de asta, Balto ? I-ai făcut vreo operație specială, vreo intervenție ieșită

din comun ? Doctorul Rinner fuma scoțând rotocoale groase de fum și tăcea.

—Ascultă, sunt convins că lui Karol i s-a făcut o intervenție cu totul deosebită, chiar și Ana a recunoscut adineauri că a fost o „operație mare”. Acest lucru are o importanță colosală pentru acuzat, fiindcă e în joc viața sau moartea lui.

—Nu știu ce-ar putea spera, mormăi Rinner. Și nu știu ce înțelegeți prin operație ieșita din comun, sau, cum ați numit-o, specială. Poate vă referiți la extragerea glontelui din cap, la curățirea răni de puroi, la tratamentul cu antibiotice. Amnezia nu e o raritate în cazul unei răni de acest fel și a leziunii creierului, iar pe proaspetele „amintiri” ale lui Karol nu dau nici doi bani...

Leo se ridică, părea că o putere dinafara lui îl împinsese să se ridice. Înțelesese clar planul doctorului Rinner : să demonstreze că n-a făcut nici o transplantare pe anumite organe de pe un organism pe altul, că a efectuat cele două operații separat, să prezinte afirmațiile lui Leo, precum că-și amintește de una sau de alta, ca fiind o simplă iluzie sau un truc.

—Doctore, eu voi dovedi că dumneavoastră mințiți, strigă Leo. Există și aparate de control și de măsurat care vor dezvălui locul cicatricelor de pe corpul meu, se va face o anchetă în clinica dumneavoastră...

Toți îl ascultau încremeniți.

—Voi cere, continuă Leo să strige, să fie deshumat cadavrul îngropat sub numele lui Leo

Gerdan, ca să se constate ce s-a petrecut și cu acel corp. Și, pe deasupra, stimată doctore, voi dovedi că nu ești decât un laș, un individ jalnic !...

Pe Rinner îl treceau nădușelile ; vedeau cu toții că abia se mai stăpânește. În sfârșit, Rinner se ridică din fotoliu și, cu pumnii strânși, se îndreptă spre mijlocul încăperii.

Era vădit că Leo îl săgetase drept în inimă.

Rinner se uită în jurul lui și nu întâlnește decât priviri înghețate. De altfel, Mendoz nu-l iubea prea mult : îl considera snob. Ana încă nu-l iertase pentru admonestarea rostită în public.

—Bine, zise, mă predau. Nu sunt un laș, nu, nu sunt ! Vă voi relata totul de la început. Nu vreau să-și închipuie cineva vreodată că lui Baltazar Rinner i-a fost teamă de urmările actelor sale... Se așezară din nou cu toții și Mendoz îi trată pentru a doua oară cu țigări.

—În ziua de trei martie au fost transportați la clinica speciala doi oameni răniți mortal. Subliniez : mortal — rețineți acest lucru. Tocmai terminasem o trepanație craniană la o femeie tânără. I-am luat în primire pe răniți în cea mai mare viteză : aceștia erau, precum știți, scriitorul Gerdan și acuzatul Karol, care este aici de față. Amândoi, răniți mortal. Gerdan nu mai putea fi salvat nici prin cele mai noi și moderne metode. Iar Karol își zburase singur creierii. În această situație, pe care fotografiile o indicau clar, nu putea fi salvat nici unul, nici celălalt. Și atunci, am luat hotărârea să încerc să-l salvez cel puțin pe unul — afirm acest lucru aici, și acum — pe

Gerdan, adică ceea ce și el ca și oricare alt om avea mai de preț : să salvez creierul lui. Am scos deci acest creier din corpul lui, care din punct de vedere clinic era mort, și, în același timp, am pregătit craniul lui Dino Karol. Am efectuat toate acestea pe calea așa-zisei „operații mari” și la această operație a participat întregul nostru colectiv chirurgical. Desigur, ceilalți, în afară de doctorița Vidassi, care este adjunctul și secundul meu, n-au știut că procedasem la o transplantare completă ; au crezut că este vorba de salvarea anumitor canale nervoase ale lui Dino Karol, că este vorba de unele operații parțiale pe creier. Operația a durat exact o oră și, cum văd, a reușit. Mă rog, am făcut ce-am putut, am salvat atât cât se putea salva. Voi înainta tribunalului un raport amănunțit, însoțit de întreaga documentație. Iată ce s-a petrecut, în ziua de trei martie, la clinica noastră !

Se așternu o lungă tăcere, după care Mendoz întreabă :

—Prin urmare, dumneata ai efectuat o transplantare completă. Dacă înțeleg bine, omul acesta de aici nu mai are creierul său, ci pe acela al lui Gerdan, creierul scriitorului Gerdan. Așa stând lucrurile ar fi... s-ar întrezări o...

Doctorul Rinner își trecu mâna prin păr.

—Vă voi înainta un raport exact ! Deocamdată pot să vă spun doar atât, că am făcut tot ce era omenește posibil în situația dată. Baltazar Rinner se ridică din fotoliu și se îndreptă spre Leo.

—Iată, spuse el, aici este rana provocată de

glonte. E perfect cusută și s-a cicatrizat admirabil ; aproape că nici nu se vede. Altădată, când nu se întrebuința conderminul, o astfel de rană s-ar fi cicatrizat abia după douăzeci de zile. De jur împrejurul craniului se află o cusătură foarte fină, care nu se trădează la palparea cu mâna. E interesant, pe de altă parte, că cel mai mult de furcă ne-a dat părul : după cum vedeți, Karol are un păr foarte des. Îndeobște, înainte de operație, părul este ras; în cazul de față, pacientul n-a fost decât tuns, în mare viteză bineînțeles și nu chiar perfect. A funcționat, în schimb, impecabil metoda mea de sudură a vaselor de sânge ; e un procedeu descoperit de clinica noastră și care, astăzi, în urma ultimei operații, poate fi considerat perfecționat.

Leo se făcuse mic cât un șoarece și se lăsă docil palpat pe cap de mâna doctorului Rinner, care demonstra astfel pe viu natura intervențiilor sale chirurgicale. Totul era limpede — cum de nu-i venise și lui, din primul moment, această idee. Bănuise că i se făcuseră o serie de transplantări, dar nu-i trecuse prin minte să caute cusăturile, o cicatrice cât de mică măcar, care să fi arătat locul unde fusese făcută intervenția. Și doar văzuse că era tuns foarte scurt : normal ar fi fost să se întrebe de ce trebuise Dino Karol să fie tuns.

—Voi raporta despre toate acestea tribunalului și voi redacta și o dare de seama amănunțita asupra operației, continuă Rinner. Cât privește faptul că l-am predat pe Karol atât de repede, am făcut-o la insistența celor doi reprezentanți ai serviciului de

urmărire și combatere a traficului de stupefiante. Firește, atunci când am transplatat creierul neatins în corpul intact, dar al cărui creier era rănit letal, n-am reflectat asupra implicațiilor psihice ale intervenției : acum a devenit absolut evident că, o dată cu creierul transplatat, a trecut în noul corp și conștiința personalității, că și întreg complexul de gândire, noțiunile, reprezentările, toți centrii nervoși, cu toate consecințele ce decurg din aceasta.

În încăperea domnea o tăcere deplină. Rinner ridică ușor capul lui Leo și îl privi în ochi. În acest gest, toți văzură interesul firesc al medicului față de pacientul său.

Mendoz răsuflă ușurat.

— În sfârșit, acum totul a devenit clar — cel puțin din punct de vedere medical.

Într-atât fuseseră de prinși de expunerea lui Rinner, încât nici nu observaseră, între timp, că intrase în încăperea Verena Gerdan : stătea nemișcată lângă ușa rămasă întredeschisă. Și când rosti primele cuvinte nimeni nu-și putu da seama dacă și cât anume auzise din explicațiile doctorului Rinner.

VI

Văzând-o, lui Leo i se opri inima în loc și ai domă cardiacilor trebui să facă un efort pentru a inspira aer. Întâlni privirea iscoditoare și rece a ochilor Verenei : culoarea lor verde-opal, pe care o cunoștea așa de bine, îl învăluia dintr-o dată într-un șuvoi de gheață. Într-o sigură clipă, el descifra în ochii aceia ura fără margini, de nestins a femeii căreia i-a fost ucis bărbatul și căreia, totodată, i s-a spulberat și dragostea, și poziția în societate, și respectul, și valoarea. Fusesse femeia cea mai frumoasă și mai fericită din întreg orașul, căreia i se deschideau toate ușile, care era solicitată să patroneze diverse societăți, mai ales de când îl însoțise pe Leo la festivitatea de decernare a Premiului Nobel. Dar atârna greu chiar și cuvântul ei singur. O, și încă cât valora, toată lumea știind că Leo e îndrăgostit de soția sa ca un licean, că o iubește la fel de pătimaș ca și la început și că nu e dorință să nu i-o îndeplinească ; iată de ce toți voiau s-o cunoască, toți erau fericiți să întrețină relații de prietenie cu ea. Ani minunați de viață i se deschideau înaintea ei.

Și dintr-o dată, un nebun și un exaltat năruise toate acestea cu pistolul său automat ! Dărmase într-o clipită tot ce fusese clădit de-a lungul unei vieți întregi, tot ce de-a lungul atâtor ani se înfățișase numai în lumină și splendoare. Un singur glonte năruise totul... Ori poate că fuseseră mai multe ? Leo dădu să-și vâre mâna pe sub cămașă, dar își aminti că glonte, sau gloanțele acelea

rămăseseră în corpul înhumat al lui Gerdan. Privirea de gheață a ochilor Verenei zdruncină din nou fragila speranță a lui Leo, optimismul stârnit în el de comportarea binevoitoare de până atunci a președintelui tribunalului : își dădu seama fără greș că Verena va face tot ce îi va sta în putință spre a-l duce la închisoare sau la spânzurătoare. Femeia aceea era numai inteligență și frumusețe, cât despre relațiile și influența ei, Leo le cunoștea prea bine, mai bine că oricare altul.

De altfel, Verena nu întârzie să-și precizeze atitudinea :

— Mulțumesc, doctore Rinner, și ție, și dumitale, doctoriță Vidassi, și dumitale îți mulțumesc ! Ne-ai relatat aici foarte clar și cu sânge rece, doctore Rinner, cum l-ai asasinat pe Leo că să-l salvezi pe nenorocitul, pe netrebnicul ăsta...

Și Verena, izbucnind într-un plâns spasmodic se repezi la unul din fotoliile goale și se lăsă să cadă în el. Printre suspine și sughituri de plâns, striga : „Ticăloșii ! Ticăloșii !“

Mendoz încercă să intervină :

— Fii rezonabilă, Verena ! Să reflectăm în liniște asupra cazului privit în ansamblu ! Vezi doar că e un caz special, care, oricum, nu poate fi judecat după legile obișnuite...

Nu apucă să termine, fiindcă Verena se ridică brusc și se repezi la el de astă dată :

— Și pe dumneata te-au făcut să șovăi ! Un caz special, un caz special — iată o expresie în spatele căreia se ascund cele mai sinistre ticăloșii ! Fu

rândul lui Rinner să intervină :

—Scuzați, doamnă ! Asemenea insinuări nu admit, v-o spun răspicat! Înțelegem cu toții suferința dumneavoastră și vă compătimim, dar toate au o limită ! Eu vă voi dovedi că, în momentul în care am început transplantarea creierului, fusese constatată moartea clinică a lui Leo Gerdan. Vă asigur că nu sunt un laș, că mă voi așeza de bună voie în banca acuzaților — dar să mă judece medicii, nu oameni incompetenți.

—Nu vreau să știu nimic, îl întrerupse Verena, nu vreau să știu nimic ! Vreau doar atât, ca ucigașul, sau ucigașii, să fie pedepsiți ! Întreg orașul, întreaga țară va fi de partea mea!

Mendoz găsi o formulă prin care s-o determine pe Verena să-și îndrepte gândurile în altă direcție.

—Acum va trebui, Verena, să stabilim cine este omul acesta. Dacă este Karol, îl vom spânzura, dacă este Gerdan, îl vom elibera !

—Mai poate încăpea vreo îndoiala ? Cum, sunteți în stare să vă mai îndoiiți ? ! strigă Verena.

Mendoz, netulburat, se strădui s-o calmeze :

—Vezi dumneata, Verena, tocmai de aceea e bine că ești de față. Ajută-ne și dumneata să clarificăm chestiunea. Spune-mi ce întrebare i-ai pune lui Leo... dacă s-ar întoarce din mormânt pentru o jumătate de oră ? În legătură cu moștenirea, în legătură cu orice altceva...

Verena îl privi atentă și rosti pe un ton mai coborât:

—Dar ce... știe... ăsta de aici ?

—Întreabă-l, insistă Mendoz. Întreabă-l !

Verena se închise în sine, apoi, după un timp, cu privirea ațintită spre parchet întrebă :

—Unde se află manuscrisul romanului „Munții din ceața" ? Leo l-a terminat, eu însă nu l-am putut găsi... Leo tuși și toți observară că îi tremură glasul când răspunse :

—În mapa mea veche. În vechea mea... în mapa lui Leo Gerdan... Sunt niște foi de culoare verde. Leo tuși din nou și încheie : La trei martie, când am plecat la tribunal, am pus mapa aceea pe raft, sub tabla de șah.

Verena se închise și mai mult în sine.

—Mapa de sub tabla de șah — acolo erau niște foi de hârtie obișnuite.

—Nu, nu, spuse Leo, știu absolut sigur : sunt niște foi de hârtie verde. Manuscrisul e absolut ilizibil.

Verena se mai învioră parcă, dar îndată după aceea se încruntă, își țuguie buzele și rosti cu asprime :

—Nu știu — e adevărat, sunt niște foi verzi acolo. Am crezut că sunt niște scrisori sau vreun manuscris trimis lui Leo pentru lectură.

—Nu, spuse Leo, acela este manuscrisul romanului „Munții din ceață". „Munții din ceață" — titlul e de fapt provizoriu. Înainte de a fi spânzurat, aş ține să dictez acel manuscris — nimeni în afară de mine n-o să se poată descurca în haosul acela ; paginile nu sunt numerotate și cuprind și numeroase interpolări.

Rinner se amestecă în discuție:

— După cum vedeți, știința medicală a salvat o viață... Două, i-a fost cu neputință să salveze. Gerdan avea inima grav atinsă și n-a putut fi salvat — a murit, iar Karol avea grave leziuni la creier. Din materialul existent, a putut fi cârpăcit un singur individ... Cine este acum individul acesta, e rândul altora să se pronunțe : al medicilor, juriștilor, biologilor, filozofilor, academiilor — cine știe, poate că chestiunea va fi pusă la vot în parlament... Omul acesta sau va fi spânzurat, sau îți va fi restituit ție, Verena. Până la urmă, nu e exclus să-mi fii recunoscătoare !

Aceste cuvinte din urmă doctorul Rinner n-ar fi trebuit pentru nimic în lume să le rostească. Leo își dădu și el seama numaidecât că prin această nefericită declarație a sa, doctorul Rinner a năruit micul și fragilul pod care începuse să se închege, cât de cât, între o parte și alta și că acum pozițiile de luptă aveau să se contureze riguros. Un chirurg excepțional, dar dincolo de asta...

Verena sări că arsă : nici urmă, de astă dată, de lacrimi sau de criză nervoasă. Fulgerele împrășcate adineaori de ochii lui Rinner nu fuseseră nimic pe lângă focul verde-opaliu care se revărsă acum asupra șefului clinicii speciale universitare.

— Da, strigă ea, Leo Gerdan n-a putut fi salvat, pentru simplul motiv că a nimerit pe mâinile unui hoț ambițios, care nu numai că i-a făcut de petrecanie, dar i-a furat și creierul, numai și numai pentru a stârni senzație și a dobândi false merite științifice.

Hai să zicem că bărbatul meu era într-adevăr mort, dar și atunci avem de-a face cu jefuirea unui cadavru, și îmi închipui că și un asemenea delict este pasibil de pedeapsă ! Un lucru este sigur, că acest creier fantomă furat, care are pretenția să dea târcoale celor vii ca un vampir, trebuie să fie nimicit și la fel trebuie nimiciți, făcuți inofensivi, acei pseudosavanți care se ocupă cu asemenea șarlatanii ! La revedere ! Verena se întoarse din călcăie, deschise ușa și ieși în goană. Se lăsă o tăcere adâncă.

—Nu trebuia să-i spui așa ceva, Balto, spuse într-un târziu Ana Vidassi.

—Ei, acum, ce-a fost, a fost, spuse Mendoz. Vă mulțumesc, doctore Rinner, și dumneavoastră, doctoriță Vidassi, pentru că ați venit și ne-ați furnizat aceste ample informații. Dumneata, Karol, vei merge la clinica judiciară să te mai întremezi nițel, după care vom așeza cazul dumitale sub lupa justiției.

Mendoz vru să mai adauge ceva, dar observă că Leo pălește brusc și se prăbușește de pe scaun. Același lucru îl observase și doctorul Rinner ; din doi pași, fu lângă Leo, îi săltă capul, îl bătu pe obraji, îi masă ușor mâna. Vârî apoi mâna pe sub cămașa bolnavului și-i frecă grupul de mușchi de deasupra inimii.

—Dacă o să-l spânzure, încheie Ana discuția, să știi că tu l-ai spânzurat, Balto. Nu știai că limba retează mai rău decât scalpul ? !

—Și încă cum mai retează ! surâse Mendoz. Ce

spui, Karol, sau cum vrei să te numim : nu-i așa că nici marele Gerdan n-a fost scutit în viață de momente furtunoase ? A avut și el parte de drama lui...

Leo tot mai respira cu greutate, așa că răspunse gâfâind :

—A fost totuși o dragoste mare — de o parte și de alta...

—Nu mă mir, nu mă mir, adăugă doctorul Rinner, căci Verena e foarte frumoasă și trupeșă. Frumoasă femeie, dar știe să fie și dracul gol ! Oricum ar fi, dacă operația mea a reușit, și mă tem că a reușit... chiar mai bine decât mă așteptam, e absolut necesar ca omul pe care l-am salvat să nu fie lipsit pe viitor de acest elixir al vieții sale...

În clipa aceea, la ușa își făcu apariția capul ziaristului Bernol ; în ochi i se citea întrebarea : pot să intru ?

—Evident, evident, îi strigă Rinner, ceva mai îmbunat, dar poate și cu o anumită intenție. Cum se face că n-ați venit până acum ? Intrați ! Sper că veți fi de partea mea, vreau să spun : de partea noastră.

Dar Leo simți din nou că amețește. Pereții încăperii își pierdură dintr-o dată culorile, deveniră fumurii. Se strădui din răspuțeri să-și păstreze cunoștința trează, dar degeaba, simțea că se scufundă într-un gol imens. Ca prin vis, îl auzi pe Balto Rinner rostind :

— Repede, apă ! Ana, dă-mi telefonul. În definitiv, omul acesta rămâne totuși pacientul meu...

VII

În aceeași zi, ziarele anunțară că Dino Karol a fost transferat la clinica judiciară a orașului. Ele adăugau că era grav bolnav, că, după operația la care fusese supus, se iviseră complicații și că pronosticurile medicilor erau sumbre. A doua zi Bernol publică în „Mediterranea” o scurtă știre din care reieșea că operația suferită de Dino Karol era deosebit de interesantă din punct de vedere chirurgical, constând dintr-o „transplantare de țesuturi de la un alt bolnav”. Președintele Mendoz, temându-se să nu se comită aceeași greșeală și să nu intre în încurcătura în care se găsea autorul interesantei „operații”, convocă o conferința de presă la care asistară numeroși ziariști în fața cărora expuse amănunțit și controlându-și fiecare expresie starea în care i se prezentase Dino Karol după operație. În continuare, relatează în detaliu declarațiile ce i le făcuse despre operație profesorul doctor Baltazar Rinner și încheie precizând că tribunalul va fixa un nou termen de îndată ce sănătatea acuzatului Karol o va permite, va examina punctele de vedere ale acuzării și apărării și va stabili desfășurarea viitoare a procedurii penale. Ca replică la conferința de presă a lui Mendoz, apărău un nou articol de Bernol, cuprinzând scurte interviuri cu doctorul Rinner, cu Ana Vidassi, cu reprezentanții direcției de criminalistică și ai agenției internaționale pentru urmărirea și combaterea traficului de stupefiante, precum și unul mult mai amplu cu însăși văduva lui

Gerdan. În acest articol, Bernol își preciza și atitudinea proprie. El se declara a fi cu trup și suflet de partea defunctului Gerdan, care îi fusese și părinte spiritual, și mentor, și protector ; pe Verena o considera urmașa firească și legitimă a defunctului ei soț. În treacăt fie spus, chiar dacă n-ar fi fost legat pe plan afectiv de familia Gerdan, Bernol tot la tabăra văduvei lui Gerdan ar fi aderat, fiindcă în totalitatea ei marea presă, cotidienele, hebdomadarele, revistele ilustrate și umoristice se situaseră de această parte. Bineînțeles, altfel se petrecută lucrurile cu publicațiile de specialitate și cu cele care afișau un nivel intelectual mai înalt. Aceste publicații prin articole semnate cu numele întreg de diverse somități, fie că se situată fățiș alături de doctorul Rinner, fie că, în cel mai tău caz, adoptară o poziție de „neutralitate științifică”.

În oraș, în întreaga țară și în străinătate, se creară două tabere adverse, pe care, mai mult din dorința de simplificare, le-am putea numi tabăra Verenei și tabăra doctorului Rinner. Lupta se ascuți din momentul când se auzi că starea lui Dino Karol s-a îmbunătățit. Oricum, nici chiar moartea lui n-ar fi rezolvat problema. Frumoasa și apriga văduvă a lui Gerdan se angajă în conflictul acesta cu toată fervoarea, de parcă ar fi vrut să-și înece amărăciunea în vâltoarea luptei. Teza ei de căpetenie era că Dino Karol e Dino Karol, dar că în ce privește creierul, acesta, într-adevăr, nu-i aparține — faptul nu se putea contesta — că e un organ furat, însușit prin fraudă ; operația lui Rinner, susținea

Verena, constituia o crimă, cu atât mai condamabilă cu cât fusese săvârșită cu rea intenție, în chip ușuratic și necontrolat. Spunând că transplantarea nu putea fi contestată, nu ne refeream numai la împrejurarea că Dino Karol, sau corpul lui Dino Karol, preluase integral memoria lui Leo Gerdan. Nu, ci și la altceva: ancheta stabilise că de isprava doctorului Rinner se știuse din prima clipă la clinica specială universitară, la operație participaseră, de altfel, toți membrii colectivului lui Rinner, fiind vorba de o așa-zisă „operație mare”. Aceștia efectuaseră, totuși, doar câte o parte din ansamblul operației și nu-și dăduseră seama că Rinner transplantase creierul lui Gerdan. Alături de doctorul Rinner doctorița Vidassi condusesse și ea operația. La sfârșit, grupul de medici văzuse că corpul lui Gerdan este considerat mort — și, în consecință, predat spre înhumare. De altfel, Verena făcea tocmai din acest punct principalul ei argument, deși se spunea că văduva lui Gerdan nu-și înaintase încă reclamația și că avocații ei mai lucrau încă la strângerea materialului necesar pentru dresarea acestuia. La rândul lui, doctorul Rinner căuta să-și consolideze poziția, prin aparițiile sale în public, prin declarații, articole și conferințe. E de la sine înțeles că el se străduia să demonstreze că, prin operația sa, nu făcuse nimic altceva decât să prelungească viața marelui său concetățean, prelungind viața creierului acestuia. Toată lumea era însă de acord că situația Verenei Gerdan este cât se poate de delicată. Ea fusese soția lui Leo Gerdan. Putea oare acum să-i spună tribunalul : acesta este

omul cu care ați trăit laolaltă timp de cincisprezece ani, luați-l îndărăt și acordați-i toate drepturile materiale și morale, dar nu numai pe acestea, ci și pe cele fizice, nu pierdeți din vedere nici acest aspect al lucrurilor... Dacă acesta era creierul lui Leo, toată stima pentru cei ce-l păstrasera, dar ea nu trăise numai cu creierul. Sau putea fi acceptată următoarea teză: dacă leziunile sau maladiile nervoase de mai mică însemnătate, bizareriile sau slăbiciunile unui creier reprezintă în justiție, într-un grad mai mare sau mai mic, argumente pentru diminuarea sau ștergerea răspunderii vinovatului, completa schimbare a creierului, transplantarea unui creier străin într-un anume corp nu pledează oare pentru abolirea totală a răspunderii ? Toate acestea erau aspecte delicate ale problemei și ele trebuiau să fie examinate din diverse perspective și unghiuri de vedere. Am început abia cu partea judiciară. În sfârșit, trebuia să se aibă în vedere și faptul că cea dintâi transplantare completă a unui țesut nervos îi izbutise unui medic în condițiuni speciale ; creierul unui om vestit, cu o conduită morală impecabilă, fusese mutat în corpul unui criminal asupra căruia plana amenințarea spânzurătorii. În situația dată, soția criminalului se păstra în umbră — deși se presupunea că există — iar soția omului celebru refuza să accepte trupul criminalului că fiind acela al bărbatului ei. În situația dată — binevenită poate, tocmai prin caracterul ei dramatic și prin faptul că oferea posibilitatea studierii temeinice și, eventual, elucidării unui caz modern de migrare de suflete —

era revelatorie împrejurarea că nimeni nu se interesa și nu se zbătea să-l obțină nici pe cel ce dobândise, nici pe cel ce cedase creierul. Dar ce s-ar fi întâmplat dacă ar fi fost invers, dacă, de pildă, amândouă femeile sau, în general, amândouă familiile ar fi cerut ca „hibridul” să le fie dat lor ? Dacă și de o parte și de alta ar fi existat soții și copii, amante și părinți, n-ar fi reclamat oare toți aceștia cu vehemență : „Dați-ne corpul, noi pe el îl știm, noi pe el îl iubim, cu creierul ne vom descurca noi într-un fel sau altul” ?

Așadar, o latură a problemei putea fi definită astfel : cine este omul acesta ? A doua intra de asemenea în competența legislatorului, urmând, fără îndoială, să fie la rândul ei supusă normării : pot fi îngăduite sau trebuie interzise astfel de transplantări complete ale creierului, poate fi îngăduită crearea hibrizilor umani ?

Se putea presupune că în viitor se vor găsi oameni care, înțelegându-se între ei, să plătească unui chirurg pentru a-i „combina”. În asemenea cazuri, nu o dată ar putea fi lezate interesele unor „terțe” persoane, iată de ce legea ar trebui să reglementeze din vreme aceste situații, că să nu mai vorbim de altele în care transplantarea s-ar face cu de-a sila, fără a fi consultat nici cel ce ar urma să primească, nici cel ce ar urma să dea creierul. Nu se putea ști dacă „hibridizarea” nu va evolua devenind o afacere rentabilă, slujindu-se de ea atât oamenii care până atunci nu intraseră în conflict cu legea, cât mai ales tot felul de gangsteri și criminali, care ar

afla în asta un mijloc că, la ananghie fiind, să scape de urmările faptelor lor, așa cum, astăzi, se folosesc de procedeele chirurgiei plastice.

Nu mai puțin interesante se dovediră, în cadrul discuțiilor asupra identității concrete a „hibridului” (Karol sau Gerdan), și punctele de vedere ale medicinei. Partizanii lui Rinner, deci cei ce țineau să demonstreze că e vorba de Gerdan, aduseră în dezbatere un argument dintre cele mai serioase.

Cel puțin în teorie — și probabil și în practică, numai că, asupra oamenilor, nu se experimentase —, hibridul în speță, a cărui existență tulburase în asemenea măsură opinia publică, putea fi creat și printr-un alt procedeu. E incontestabil : i s-ar fi putut transplanta lui Gerdan, cu sau fără consimțământul său sau al lui Karol — de altfel, acest lucru era cu totul fără importanță — întâi o mână a lui Karol, apoi cealaltă, apoi ambele picioare, și tot așa, pe rând, toate celelalte organe. Asemenea experiențe nu se făcuseră, în serie, la oameni, dar asupra animalelor de laborator se încercaseră de multe ori ; și când ziariștii îl întrebară pe doctorul Rinner dacă operase și el, prin acest procedeu, transplantări complete la animale, el declară fără ezitare că performanțe de acest gen se obțin, fără dificultăți deosebite, chiar și în institute cu un renume mult mai modest decât clinica sa specială. Firește, când e vorba de animalele de experiență, nimănui nu-i pasă de identitatea unui animal sau a altuia, medicii nu-și bat capul niciodată cu astfel de fleacuri... Dar să examinăm cazul de față : lui Leo Gerdan i se

grefează mâinile lui Karol; cine este el acum ? Gerdan ?... I se transplantează, rând pe rând, brațele, plămânii, inima, rinichii, dar el rămâne tot Gerdan. Și iată, în cele din urmă, din ce a fost al lui, i se lasă numai creierul — dar el este tot Gerdan, nimeni altcineva decât Gerdan. Constrâns de împrejurări, doctorul Rinner aplicase într-un mod mai simplu acest procedeu, îi grefase lui Gerdan corpul lui Karol în totalitatea sa, ceea ce nu schimba de fel datele problemei, astfel că și rezultatul trebuia să fie același. Evident, întreaga demonstrație se fundamenta pe ipoteza că, pentru stabilirea identității unei persoane, creierul este mai important decât toate celelalte organe ale corpului luate la un loc.

Dar oare adevărul acesta să fie ? Specialiștii din domeniul biologiei, de exemplu, nu putură accepta fără rezerve această ipoteză, conform căreia, la om, creierul este mai important decât restul corpului. Dacă individul uman e privit că o unitate din totalul unei sume, ca o mlădiță a speciei al cărei principal țel, hărăzit de natură, este să dea mereu noi și noi mlădițe și astfel să perpetueze specia, atunci e destul de puțin important ce gândește fiecare individ în parte, nu e importantă sau în orice caz nu deține o importanță primordială funcția sa reflectorie și nici cea de acționare — dependentă, mai mult sau mai puțin, de cea dintâi — ci devine esențială funcția sa de reproducere. Să luăm, de pildă, chiar cazul concret al lui Gerdan și Karol. Dacă e să dăm crezare adeptilor lui Rinner, adevăratul Gerdan a

supraviețuit, ca hibrid, în urma unei operații strălucit executate. Hibridul a moștenit, în chip indubitabil, cunoștințele, talentul, capacitatea — cum s-ar spune — lui Leo Gerdan, și el e capabil să dăruiască țării și poporului său, lumii întregi, noi și minunate creații literare. Dar, aidoma unui Faust modern, el a întinerit totodată și ce nouă și teribilă confuzie se va produce dacă îi va fi dat să zămislească unul sau mai mulți copii ! Ei bine, ai cui descendenți vor fi copiii aceștia : ai lui Karol sau ai lui Gerdan ?

În oraș circula, de altfel, zvonul că Dino Karol are un copil — numai că autoritățile nu știu unde se află copilul — așa că, în această privință, nu vom fi nevoiți să ne limităm la o examinare exclusiv teoretică a dilemei mai sus-menționate. O întrebare se impune în chip brutal : dacă „hibridul” va avea copii, în ce grad de rudenie se vor afla ei cu copilul „original” al lui Karol ? Printre alte opinii, un renumit biolog susținuse într-una din cele mai mari și prestigioase reviste de biologie că „hibridul” va putea scrie romane, drame, nuvele, critică literară etc., întocmai cum scrisese până atunci Leo Gerdan, dar că de procreat va putea procrea numai ca Dino Karol.

Rinner însuși ținu o lungă prelegere pe această temă în fața confrăților săi. Ea stârni un foarte mare interes, ziariștii își rezervaseră locurile cu patrusprezece zile înainte și veniră să asiste la ea somități medicale din toată țara. Din capul locului, Rinner se desolidariza de toată agitația din oraș și declară că-i este absolut indiferent cum se va

soluționa controversa din punct de vedere juridic și care urmează să fie soarta lui Dino Karol. Repetă de câteva ori că pentru el, în timpul operației, existase o singură alternativă: sau să renunțe la ambele vieți, sau să creeze (presupunând că termenul e propriu) din două vieți, una singură și că această din urmă soluție nu putea fi socotită în nici un caz drept o faptă rea. Rinner vorbi excepțional, se vedea că fiecare cuvânt fusese dinainte bine gândit și cântărit. Nu uită să sublinieze faptul că aproape fiecare nouă descoperire, fiecare progres al spiritului omenesc este întâmpinat de contemporani cu strigăte și proteste. În afară de aceasta, Rinner expuse în detaliu desfășurarea operației — denumită, în cadrul taberei sale, „momentul de argint” — servindu-se de proiecții și de diagrame. Prelegerea doctorului Baltazar Rinner făcu o impresie profundă, care se dovedi a fi și durabilă, și determină sporirea numărului adepților săi.

La un moment dat, în prelegerea sa, Rinner își exprimă adâncul său regret că fusese nevoit să transplanteze creierul lui Gerdan tocmai în craniul lui Dino Karol ; dar — așa cum sublinia el însuși — n-avusese de ales, altă soluție nu exista pentru salvarea lui Leo Gerdan, pentru prelungirea vieții creierului său. Dacă ar fi avut la îndemână un alt subiect similar, mai puțin dubios din punct de vedere civic ca Dino Karol, scandalul ar fi fost fără doar și poate evitat. Dacă purtătorul amintirilor lui Gerdan ar fi fost un cetățean pașnic, cu un trecut nepătat, nu s-ar fi produs toată tevatura aceea !

VIII

Leo — să-l numim și pe mai departe așa după cum se simțea el însuși, pe „hibridul” nostru — zăcu timp de opt zile în clinica judiciară într-o stare de somnolență sau, dacă preferați, de semitrezie. Se simțea ca după ingurgitarea unei doze mult prea mari de somnifere. Își venea în simțiri cu groaznice dureri de cap, cu senzații de vomă și după scurt timp își pierdea din nou cunoștința. În afară de asta, îl încercau și niște frisoane continue, temperatura corpului îi era foarte labilă — acum urca, pentru ca îndată după aceea să coboare mult sub normal, pofta de mâncare îi lipsea aproape cu totul, astfel încât medicii se gândiră să-l hrănească din nou artificial.

Medicii: medicul clinicii judiciare îl îngrijea pe Leo, întrucât aceasta intra în obligațiile lui, dar în lupta pentru salvarea vieții acestuia i se alăturase și doctorul Baltazar Rinner. Doctorul Rinner nu-și putea ierta faptul că îngăduise că Leo să fie transferat atât de intempestiv de la clinica specială universitară. Nu-și putea ierta faptul că intrase în panică și că îl putuseră înspăimânta consecințele juridice ale intervenției sale chirurgicale. După ce depăși primul stadiu al tulburării, rămase pur și simplu uluit că se putuse arăta chiar într-atâta de fricos. În realitate, transplantarea pe care o făcuse constituia un succes fantastic, idealul vieții sale, care i se păruse multă vreme de-a dreptul irealizabil, cel mult un țel foarte îndepărtat.

Cum de putuse să-i fie teamă, tocmai lui — și de

cine, de justiție și de juriști, reprezentanții unei discipline pe care el nici n-o considera drept o știință, în adevărata accepție a cuvântului, ci o îndeletnicire arbitrară și, deci, discutabilă ; comparată cu medicina, ar putea fi echivalată cel mult, după părerea lui Balto, cu medicina dinainte de Pasteur ! Și totuși, el, bărbat curajos, care avea păreri atât de bune despre sine, se speriasse de consecințele judiciare posibile ale unei intervenții chirurgicale desăvârșite ! Îngăduise ca acel pacient al său — pe care oricare alt medic l-ar fi ocrotit și apărat, l-ar fi plimbat peste tot exhibându-l la diverse congrese naționale și internaționale — să-i fie luat și transferat la clinica judiciară.

Așa că, Balto își lăasă atribuțiile din cadrul clinicii speciale universitare în seama Anei Vidassi și, cum s-ar spune, se transferă din proprie inițiativă la clinica judiciară. Din fericire, șeful acestei clinici era fostul său asistent Mark Sor, un om foarte cumsecade, care-l idolatriza pur și simplu pe Rinner. Sor, deși șef al clinicii judiciare, se purta fața de Rinner că și cum i-ar mai fi fost încă asistent. Fără să-l mai întrebe, îi procură de îndată lui Balto o somieră nouă, îi pregăti toate cele necesare, îi cedă camera sa, iar el împărți cu adjunctul său camera acestuia.

Era, într-adevăr, de neînțeles cum de se simțise atât de bine Leo în acea zi a revenirii sale la viață. Își recăpătase cunoștința, luase act de noua realitate, pusese pe jăratic întreg orașul — totul într-o singură zi, după care se prăbușise într-un soi de delir, cu febră mare, cu dureri în tot corpul, cu transpirație,

frisoane și vome. Doctorul Rinner îl prevenise, de altfel, pe Sor că se aștepta la aceste reacții : restabilirea avea să urmeze o linie sinuoasă, cu amplitudini cu atât mai accentuate cu cât condițiunile biologice ale pacientului puteau fi considerate excepționale.

Rinner socotea că, de fapt, era vorba de reacția organului grefat însuși, mai precis a centrilor cerebrali și, în primul rând, a glandei tiroide, față de un corp necunoscut, în ultimul timp, știința ajunsese tot mai ferm la concluzia că celulele creierului uman sunt purtătorii unor corpusculi care își au propriii lor centri reflectori, pentru a nu-i numi chiar de gândire — și, la bolnavul nostru, acești centri trebuiau să se găsească în chip necesar sub puternica presiune a unui întreg sistem de nervi, glande și celule organizate în mod specific, sistem care le era străin, necunoscut și incomprehensibil. Creierul „hibridului” se însoțise cu un partener nou. Câtă vreme bolnavul zăcuse fără cunoștință, contactele și reacția reciprocă dintre cei doi parteneri recentți nu fuseseră puse decât în mică măsură în evidență — dar mai târziu, datorita puterii voinței sale, stimulată de dorința de a trăi și de a-și crea o imagine clară despre sine însuși, „hibridul” își croise, că să zicem așa, o pârtie de luciditate în lungime de zece ore, după care, în deplină stare de cunoștință, se produsese brusc o reacție gravă, dar perfect explicabilă.

După opinia lui Rinner, Leo străbătea de fapt o acută criză emoțional-hormonală.

Se poate spune că cei doi șefi de clinici nu părăsiră nici un moment patul de suferință al lui Gerdan. Făceau cu schimbul, ziua ca și noaptea, și urmăreau lupta lui Leo cu boala, cu înfrigurarea unor aprigi suporteri. Doctorul Rinner stabili de la început planul de atac și modul în care putea fi ajutat „hibridul” să depășească criza. Convins că în organismul pacientului se ajunsese la o intervenție excesivă a sistemului glandelor hormonale, îi prescrise injecții cu hormoni destimulatori, demobilizatori, în cantități ponderate. Rinner se temea de acel fenomen care, în popor, e denumit „năduf” și care se mai traduce prin expresia : „a murit fiindcă l-a năbușit trupul...”

Astfel, strategia lui Rinner consta în amăgirea organului grefat, a creierului adică ; acesta trebuia înșelat, calmat, determinat să activeze cât mai puțin. Rinner cunoștea prea bine legătura intimă dintre ceea ce numim reacțiile emoționale și comportarea sistemului glandular, știa că la ceea ce, în vorbirea obișnuită, se numește „viață sufletească” participă, în felul lor, milioane de organisme de gândire, răspândite în întreg corpul omenesc, așa încât se strădui să acționeze asupra emoțiilor înseși. În primul rând, se înțelese cu colegul său de la clinica judiciară că trebuie să i se redea hibridului „statutul de existență” al lui Leo Gerdan, al lui Leo Gerdan cel vechi, de dinainte de operație. Ori de câte ori bolnavul se trezea, Rinner îl bătea ușor pe umăr și-i spunea : „Țin’te bine, vechiul meu prieten, nu te lăsa”, iar Sor îl numea „domnule președinte”, sau, că

să fie și mai bine înțeles — „președinte Gerdan”.

Dacă în acea zi cruciala evenimentele n-ar fi luat o întorsătură așa de neplăcută, dacă nu s-ar fi despărțit în termeni atât de îngrozitori de Verena (nici ieșirea aceea nu putea să și-o ierte doctorul), Rinner ar fi rugat-o și pe ea să vină pentru un sfert de oră la clinica judiciară să stea de vorbă cu bolnavul. În definitiv, Verena era și ea femeie, și, ca orice femeie, curioasă să afle ce păstrează în mintea sa acel om bizar și în ce măsură mai este legat de ea din punct de vedere emoțional. Se căi amarnic că în ziua aceea permisesse că evenimentele să se declanșeze fără controlul lui, când de fapt ar fi trebuit să presimtă, să-și dea seama că ele se vor îndrepta spre un făgaș periculos ! Poate că nu s-ar fi produs niciodată agitația aceea din oraș, dacă el și Verena s-ar fi aflat în aceeași tabără, dacă ei doi ar fi stat să reflecteze și să se sfătuiască prietenește cum să facă să orienteze lucrurile pe calea cea bună. Cu siguranță că Verena l-ar fi îmbărbătat pe bolnav, i-ar fi întărit puterile și voința de a se însănătoși, de a se pune din nou pe picioare.

Acum, doctorul Rinner stătea la căpătâiul lui Leo și era în culmea fericirii ori de câte ori inestimabilul său pacient avea chef să glumească, să povestească diverse fleacuri cunoscute amândurora, ele pe vremuri.

În aceste ocazii, Rinner se străduia să vorbească cu el așa cum se întreținea altădată cu Leo Gerdan, sperând că și bolnavul va adopta aceeași manieră de conversație, aprobând implicit și strategia medicului.

Dar spre marea mirare a lui Rinner, Leo, acest nou Leo nu-i spunea Balto, ci „doctore” sau „profesore” și i se adresa cu pronumele de reverență. E drept că timp de câteva zile nu fusese în deplinătatea cunoștinței sale și i se administraseră, printre altele, și diverse medicamente pentru calmarea durerilor, iar doctorul Rinner își explica reținerea bolnavului și prin sentimentul diminuării valorii, pe care îl provoacă adesea hormosistolinii. Dar în orele dimineții, când Leo își revenea în simțiri, era pe deplin calm și cu toate acestea i se adresa iarăși cu „profesore” sau îi vorbea cu „dumneavoastră”, doctorul Rinner se vedea obligat să se întrebe dacă nu e vorba cumva de o atitudine absolut conștientă și dacă n-ar fi bine să treacă și el la „dumneavoastră”. Pe de altă parte, și doctorului Sor i se păru în câteva rânduri că bolnavul, auzindu-se numit „iubitul nostru președinte”, îl privise în ciudat, chiar ușor ironic, ca și când ar fi vrut să spună : „Ce fel de președinte ți-oi fi eu ție, nu știi...”

Noaptea Leo le suporta mult mai greu, așa cum se întâmplă îndeobște cu bolnavii în stare gravă. Adesea, Leo își pierdea complet cunoștința și corpul său devenea rigid, încât de vreo câteva ori fusese nevoie să i se facă injecții pentru întărirea inimii. Sor, căruia Karol, ca deținut, îi fusese pacient, spunea totuși că nu se teme pentru „această” inimă : o bronhopneumonie virotică cu febră mare se dovedise floare la ureche pentru tânărul Dino. Acest precedent le dădea celor doi profesori cele mai mari speranțe. Acum, Leo avea și el febră mare, era

scuturat de frisoane și delira ore în șir. Se înțelege că cei doi medici făceau în mod conștiincios toate analizele ce se puteau face fără a fi influențată nefavorabil starea bolnavului.

Pe doctorul Rinner îl liniștea faptul că hemograma se arăta cu regularitate bună, în schimb, cei doi medici comentau la nesfârșit viteza de sedimentare inconstantă și tensiunea foarte oscilantă.

Și Karol avusese tensiunea agitată, iar sedimentația a constituit dintotdeauna pentru știința o enigmă, nedescifrată până la capăt nici astăzi, dar doctorul Rinner socotea că tocmai ea oglindea tulburarea gravă provocată de lipsa obișnuinței reflectorii între corp și centrul cerebral.

În timpul delirului, bolnavul vorbea la nesfârșit, vrând parca să-i demonstreze cuiva ceva. Pronunța nume necunoscute lui Rinner, și bineînțeles și lui Sor. De fapt, singurul dintre numele pronunțate de Leo și pe care cei doi doctori îl recunoscuseră fu cel al Verenei ! Amândoi avură impresia că bolnavul visează că o conduce pe Verena lui pe niște meleaguri care ei îi sunt necunoscute și că îi face cunoștință cu lumea de acolo, că îi prezintă pe rând diverși oameni.

Gândindu-se că aceste crâmpie halucinante ar putea avea valoarea lor sau că ar prezenta un oarecare interes pentru știință — mai ales dacă bolnavul ar muri — doctorul Sor îi așează sub pernă, astfel ca Leo să nu-l vadă, un magnetofon sensibil ; după un timp, cei doi medici derulară benzile și

trimiseră o copie a acestora la biroul lui Guidoni, „O să se bucure grozav !” îi spuse Rinner lui Sor, cu un zâmbet malițios, și adăugă : „Întreaga noastră poliție, împreună cu Interpolul, o să se repeadă să le descifreze”. Și, într-adevăr, în aceeași zi, fură cerute din partea biroului lui Guidoni și benzile originale. A doua zi însă, le primiră îndărăt. Intrigat, Rinner nu se putu abține și îl chemă pe Guidoni la telefon : șeful-adjunct al serviciului local îi comunică, sec și scurt, că toate numele pe care Leo le pronunțase se referă la prietenii din copilărie ai președintelui Gerdan. Serviciu] de siguranță dăduse de urma a doi dintre cei pe care bolnavul îi chema în delir și, în fața lor, derulase benzile. Aceștia se arătară încântați că prietenul lor își amintește de ei atât de bine chiar și pe patul de moarte și putură să identifice toate celelalte nume și să dea amănunte despre fiecare situație în parte: asta s-a petrecut la pescuit, aici e vorba de niște cuiburi de păsări, dincolo de compotul șterpelit din cămara mătușii sau de niște corăbioare cu pânze lansate la apă și așa mai departe. Când doctorul Rinner îi povesti toate acestea lui Sor, șeful clinicii judiciare opină că e foarte bine că pacientul are vise frumoase și plăcute și că în timpul febrei re trăiește vizual anii copilăriei ; doctorul Rinner fu de părere că era vorba de amintiri fixate prin cele mai puternice și mai vii reprezentări. Au fost, desigur, și momente grele, când Rinner sau Sor, treziți brusc din somn în toiul nopții și străbătând în graba coridorul lucios ca un ghețuș se întrebau fără menajamente dacă nu cumva a sosit clipa sfârșitului.

În momentele acelea, bolnavul, năclăit într-o transpirație abundentă, o striga cu glas disperat pe Verena sau își chema mama ce se odihnea de mai bine de douăzeci de ani în cimitirul orașului — întindea înainte degetele lungi ale lui Karol și le arăta celorlalți câte o fantasmă pentru ei invizibilă. Atunci, părea transportat în altă lume, se zbătea cumplit, căutând să-și convingă interlocutorul nevăzut și implorându-l, în timp ce sudoarea curgea pe el șiroaie. Doctorul Rinner apuca paharul cu suc de portocale, îi dădea să bea o înghițitură sau două și-i spunea calm : „Lasă asta acum, Leo, o să treacă toate și o să fie bine".

Multe griji îi pricinuia doctorului Rinner faptul că bolnavul nu mânca aproape nimic, iar ce mânca vomita. „Ne întoarcem în fond la stadiul în care se aflate bolnavul înainte de a-și reveni în simțiri", spunea Rinner. Dintre toate alimentele, Leo suporta cel mai bine sucurile de fructe.

Cu toate acestea, încetul cu încetul Leo se întrema. Încă din a opta zi, dar mai ales din a patrusprezecea de la internarea sa în clinica judiciară, mânca și dormea relativ normal și putea să facă și câțiva pași prin cameră. Discuta cu surorile, cu doctorii, citea o pagină-două din câte o carte. Mai mult în gluma, doctorul Rinner îi aduse, zâmbind, „Nunțașii verzi", cunoscutul roman umoristic al lui Leo Gerdan. Dar Leo, după ce râse întâi din toată inima, spuse : „Nu, o știu pe dinafară" și se întristă subit. Resemnarea și tristețea deveniseră stările sale sufletești dominante, iar după ce începu să se

plimbe singur, fără să fie ajutat de nimeni, prin clinica judiciară, ceilalți bolnavi îi povestiră doctorului Sor că acel neobișnuit tovarăș al lor se vâra adesea în câte un ungher unde nu-l vede nimeni și plânge.

La trei sau patru zile după ce fusese adus Leo la clinica judiciară, doctorul Sor îi spusese Lui Rinner că — după părerea sa — bolnavul va scăpa, dar se ridică întrebarea dacă va fi un om normal, dacă va putea fi fericit. „Dragul meu Mark, îi răspunsese atunci Rinner, una este să fii normal și alta fericit. Probabil că acest hibrid al meu ar putea fi fericit, chiar dacă nu va fi normal... Omul este întotdeauna ceea ce reprezintă el în ochii semenilor săi, iar pacientul nostru de astăzi va fi considerat inevitabil un fenomen anormal, deci și el va fi un om anormal. E cu totul altă chestiune, dacă va face și o psihoză oarecare, dacă, în mod obiectiv, va fi, că să spunem așa, «normal»".

Acum, după patrusprezece zile, Rinner îi aminti lui Mark Sor de discuția lor purtată în jurul problemei dacă bolnavul lor va rămâne sau nu un om normal și îi mărturisi că îl preocupă intens chestiunea :

— Știi, Mark, dacă aș fi avut răgazul să reflectez în liniște fie și numai o jumătate de oră, cred că nu m-aș fi hazardat în ruptul capului să fac această operație. I-a fost de folos cuiva ? Întregul oraș s-a alarmat la gândul că un mare criminal ar putea să scape de pedeapsă, Verena Gerdan susține că i-am omorât bărbatul, deși este tocmai invers, și, pe urmă, rămâne un mare semn de întrebare însăși

evoluția viitoare a acestui om pe care eu l-am ajustat din corpul lui Karol și creierul lui Gerdan. Nu prea mi-ar veni la îndemână să arate lumea cu degetul pe stradă la vreun nebun, spunând : Asta-i smintitul cârpăcit de Rinner !

Sor opina că nu e tocmai clinica judiciară locul cel mai potrivit pentru însănătoșirea lui Leo :

—Aici, fiecare bolnav clocește câte o grijă gravă a lui, fiindcă dacă n-ar cloci-o, nu s-ar afla la clinica judiciară. Trebuie să chibzuim unde să-l mutăm, dacă vrem să-i venim în mod eficient în ajutor bolnavului nostru. Aici, chiar și un om sănătos ar face în scurt timp o psihoză...

Sor nici nu isprăvise încă, când doctorul Rinner începu să dea semne de nerăbdare.

—Just, strigă el, perfect just!. M-am gândit și eu la asta. Mă duc să vorbesc cu Mendoz.

—Știți, profesore, adăugă Sor, cred că ar trebui să i se găsească un avocat. Asta cred că l-ar liniști.

Adesea, vorbind despre Leo, Rinner și Sor îi spuneau simplu „el”.

—Desigur, încuviință Rinner, e absolut normal ; pe el îl chinuie și ideea procesului. Deși, după părerea mea, asta ar fi absurd, există totuși riscul să fie condamnat la moarte. Iar ambianța de aici îi amintește mereu de această neplăcută perspectivă.

—Clinica judiciară nu poate să-l predea decât penitenciarului... Totuși, s-ar putea cere ca acuzatul să se apere în stare de libertate. Tocmai de aceea cred că ar trebui să i se găsească un avocat.

În aceeași după-amiază, cei doi medici se

apropiată de Leo, pe care îl găsiră în salon chibițând pe alți doi bolnavi ce jucau șah, și îl invitară în biroul șefului clinicii, Rinner trecu direct la subiect:

—Nu știi, Leo, dacă mai e cazul să-ți explic cum stau lucrurile. Vezi, părerea noastră e că ar trebui să-ți iei un avocat. Karol a refuzat s-o facă, dar acum, firește, situația e cu totul alta.

Lui Leo îi străluciră ochii ; o undă nouă de speranță părea să mijească în ei.

—Tocmai voiam să vă rog și eu același lucru. Erkel mi-e vechi cunoscut... vreau să spun, al lui Gerdan. S-ar putea să accepte...

—Și eu m-am gândit la Ervin Erkel, spuse Rinner, bucuros că bolnavul se trezise din apatie. Am să-i telefoniez chiar acum.

În seara aceea, cei doi medici discutară pe larg cu Erkel ce linie de conduită să adopte față de bolnav. Doctorul Rinner le mărturisi celorlalți doi că, a doua zi după operație, fusese profund îngrijorat, gândindu-se la tulburările grave care însoțesc transplantarea creierului, chiar dacă aceasta reușește, și că presupusese încă de pe atunci că, în caz de succes, va fi poate necesară încă o intervenție neurochirurgicală pentru înlăturarea defecțiunilor funcționale, în primul rând a celor din sfera circulației sângelui.

—Știți, spuse Ervin Erkel, cred că din punct de vedere juridic există elementele necesare pentru ca acuzatul să fie pus în libertate și procesul să se desfășoare în aceste condițiuni. Tribunalul nu va putea evita să ia în considerare, înainte de

pronunțarea verdictului, problema identității acuzatului — lucru care e mai ușor de stabilit în cazul unui om liber, adică în cazul unui om care se deplasează liber. Dar nu cred că tribunalul ar accepta că acuzatul să părăsească pentru un timp orașul, și nu știu ce i s-ar putea întâmpla clientului nostru dacă ar porni-o la plimbare pe stradă...

Toți trei căzură pe gânduri.

—Eu cred, spuse doctorul Rinner, că dacă Leo ar fi pus în libertate provizorie, nu mi-ar fi greu să-l iau, pentru încă vreo câteva zile, la clinica specială universitară.

—Dar pe urmă ? întrebă Erkel. Dar să nu uit : am stat de vorbă cu procurorul.

—Cu Laurent ? întrebară, într-un glas, Rinner și Sor.

—Da ! Laurent nu știa că urmează să preiau apărarea — nu știam nici eu lucrul asta — așa că am discutat amical, fără nici o reticență. Se pare că el înclină să creadă că e vorba de un al treilea om, mai precis, după el, din punct de vedere juridic, lucrurile ar sta cam așa : e vorba fie de un al treilea om, fie de Gerdan. Dar mai degrabă de un al treilea om... E evident că nici Gerdan, nici acest al treilea om, nici unul din ei nu poate fi adus în fața instanței.

—Interesant, zise Sor. Întrebarea e dacă Laurent va rămâne până la sfârșit la această părere.

—Laurent e tânăr și perseverent ; nu degeaba e poreclit procuror „de tip independent”. Important este să nu se lase influențat. Am amintit de această discuție pentru că, probabil, Laurent nu se va

împotrivi că acuzatul să fie pus în libertate.

Doctorul Rinner se gândea la altceva.

— Principala dificultate n-am înlăturat-o însă : dacă Leo va fi pus în libertate condiționată, eu o să-l mai țin câțeva vreme la mine la clinica specială universitară. Totuși, atmosfera de spital nu-i este recomandabilă pentru prea multă vreme, și atunci ce-o să facem ? Se plimbă prin oraș, i se poate întâmpla orice, pot să-l înhațe niscaiva cetățeni și să-l stâlcească în bătaie. Și e suficient să-l sperie doar, ca să ne asigurăm de o lună de recidivă a bolii. Eu mă simt răspunzător de starea sănătății acestui nou Gerdan, și nu mi-ar conveni câtuși de puțin să-l văd târându-se, grav bolnav de nervi, pe străzi. Eu i-am prelungit viața, iar dumneata, Mark, m-ai ajutat să i-o salvăm încă o dată. Și nu țin de fel să veghem din nou amândoi, nopți la rând, cu atâta înfrigurare, la căpătâiul lui.

Tăcură cu toții câteva clipe, apoi doctorul Rinner își continuă ideea :

—Deocamdată, cel mai important lucru este să i se amelioreze situația din punct de vedere juridic. Se va însenina numaidecât, de cum va auzi că beneficiază cel puțin de libertate condiționată. La clinica specială universitară vom face tot ce vom putea pentru a-l înzdrăveni și distra.

—Vroiam să întreb ceva... interveni Erkel.

—Întrebați, vă rog !

—Voi fi cât se poate de sincer, dar, mă veți înțelege. Ca să știu cum să procedez, trebuie să fiu în deplină cunoștință de cauză. În oraș se vorbește

că dumneavoastră, stimate profesore, ați încercat să treceți sub tăcere operația. Că primul care a constatat cum stau lucrurile a fost bătrânul Mendoz... E adevărat ? Se spun fel de fel de povești în legătură cu asta, dar eu consider că preluând apărarea lui Karol, sau a lui Gerdan (trebuie să ne înțelegem cum îl vom numi), preiau, într-un fel, și interesele dumneavoastră.

—Ca să fiu sincer, adăugă doctorul Sor, vroiam și eu încă mai de mult să vă pun această întrebare, dar, cum să vă spun, nu prea mi-a dat ghes inima să deschid gura...

O vreme, tăcură toți trei, apoi doctorul Rinner dădu din mâna a lehamite:

—Vedeți, astăzi îmi dau foarte bine seama că imediat după operație ar fi trebuit să anunț ce fel de intervenție am întreprins... Nici nu mai încap discuție ! Dar, pur și simplu, n-am crezut nici eu însumi că va ieși ceva din treaba asta, am fost convins că pacientul va trăi maximum câteva ore, hai să zicem — câteva zile. Ce rost are să vorbesc, mi-am zis, să mărturisesc că l-am chinuit pe Leo Gerdan până și în ultimele clipe ale vieții sale... Pe deasupra, s-ar putea găsi cineva care să afirme, că noi, că eu l-am... omorât. În momentul când m-am hotărât să fac operația, nu m-am gândit la toate acestea...

Sor și Erkel tresăriră.

—Da, da, nu vă mirați, Verena Gerdan mi-a și aruncat-o în față, în prezența președintelui tribunalului, a doctorei Vidassi și a acestui nou Gerdan al nostru ! Mă aștept s-o declare și în altă

parte, de pildă, la vreo adunare. Și, vedeți, în ultimele zile ale internării lui Gerdan... mă gândesc la noul Gerdan... În clinica mea, nu mă aflu în oraș, eram plecat la congresul pentru reforma activității clinice. Iar când mă întorc, mi se comunică pe neașteptate că pacientul s-a trezit. Și nu numai că s-a trezit, dar că în ziua aceea a fost proaspăt, limpede la minte, uzând de extraordinara memorie a lui Gerdan și ferm convins că e Leo Gerdan.

Baltazar Rinner suspină și toți trei rămaseră câțva timp tăcuți.

—Ca jurist, iată cum văd eu lucrurile, încheie consiliul avocatul Erkel. Câtă vreme nu s-a știut nimic despre operație, moartea pacientului ar fi pus capăt chestiunii. Acum, când ne aflăm în situația pe care o cunoaștem, clientul meu trebuie să fie cât mai sănătos și să dispună de o memorie cât mai bună, tocmai în vederea triumfului cauzei noastre. De memoria lui, stimate profesore, de asta depinde dacă va fi sau nu recunoscut drept Gerdan. Că el nu mai este Karol, cred că e de prisos să mai discutăm.

IX

În clinica specială universitară, Leo, noul Leo, se găsi de la bun început într-o situație ambiguă. Profesorul Rinner le ceru tuturor subalternilor săi să se poarte față de „hibrid” întocmai ca față de adevăratul Gerdan, nu numai fiindcă aceasta corespunde stării de fapt, și această stare de fapt făcea cinste întregului personal al clinicii, ci și din motive terapeutice : pe scurt, bolnavul avea să se bucure — și se știe ce confirmare strălucită, palpabilă și materială dobândise străvechea zicală „buna dispoziție e cel mai bun leac”, prin cunoștințele moderne despre hormoni și secrețiile glandulare.

— Nu e cazul să vă mai explic lucruri pe care medicina le cunoaște cel puțin de pe la jumătatea acestui secol — că supărarea, teama, tristețea și alte stări emotive similare sunt o otravă pentru organism, că ele sunt cauza acelor maladii pe care dr. Selye le-a denumit *emotionally induced illnesses* — boli provocate de emoții — iar aceste maladii reprezintă chiar și astăzi, când medicina modernă a pus în evidență cu precizie cauzele și geneza lor, optzeci sau nouăzeci la sută din totalul afecțiunilor de care suferă cei ce solicită ajutorul sau simplul sfat al medicului. Eu nu vreau — vorbi în continuare doctorul Rinner adresându-se personalului clinicii, ca omul căruia i-am prelungit viața — și acest om este un strălucit scriitor și publicist, corifeul orașului nostru — nu vreau ca din vina sau greșeala noastră,

a mea sau a voastră, să facă o nevroză sau o psihoză ; nu vreau ca neatenția să distrugă acest creier formidabil pe care știința medicală l-a salvat.

E cazul să arătăm aici că, după discuția cu Erkel, care, după aceea, îi mai explicase în câteva rânduri punctul său de vedere, doctorul Baltazar Rinner devenise parcă alt om. Era ca acel căpitan de vas despre care Jack London povestește că în toiul unei furtuni, în plină noapte, aflându-se printre stâncile ce ieșeau din apă și între insulele din apropierea Capului Elom, a stat și a tot stat să măsoare și să răs măsoare pentru a-și da seama exact în ce punct se afla corabia sa cu cinci catarge, iar după ce i-a stabilit, în sfârșit, poziția, a ridicat capul și-a început să împartă ordine pe punte.

Ca el ridicase capul și doctorul Baltazar Rinner. Înțelegea acum că se înspăimântase absolut fără nici un motiv. Din ziua operației și până de curând, deplasările sale se redusese la drumul în mașină de la locuința sa la cele două clinici ; o dată sau de două ori, pe înserat, se aventurase într-o plimbare scurtă, pe niște străzi lăturalnice și de două ori intrase în amfiteatru. Acum trecea pe Corso la ora celei mai mari afluențe, însoțit de Ervin Erkel și de un asistent tânăr de la clinica specială. Îl salutau și cunoscute, și necunoscute.

Leo fu transferat la clinica universitară într-un amurg din ultima săptămână a lui iulie. Era zăduf. Doctorul Rinner îl transportă cu automobilul clinicii ; conducea el însuși, iar pe Leo îl așează lângă el, în spate stând șoferul. Inima lui Leo se luminează de o

vagă nădejde : ținea minte cum fusese dus, cu o lună în urmă, de la clinica specială la tribunal, în automobilul cu perdelele lăsate. Balto conducea încet : Deodată, ca și cum și-ar fi adus aminte de ceva, întrebă :

— Leo, n-ai vrea să te plimbi nițel ? N-ai văzut de mult locurile astea...

Vocea doctorului Rinner era așa de autoritară, încât Leo, vrând-nevrând, trebui să primească. Cei o sută de ziariști din țară, precum și cei vreo cincizeci de corespondenți străini veniți anume în oraș pentru a urmări cazul Gerdan-Karol ar fi dat sume nebunești ca să poată înregistra pe bandă discuția dintre medic și pacient.

— Chiar te rog, Balto... răspunse Leo. M-aș bucura.

Se plimbară cu mașina pe țărm. Soarele strălucea deasupra palmierilor, marea se unduia în reflexe galbene și albastre,

— Frumos e orașul nostru, murmură Leo.

— Frumoasă e lumea însăși !

— E frumoasă, Balto, frumoasă, minunată ! Îți mulțumesc, Balto, pentru tot ce ai făcut pentru mine...

Leo schiță un gest, părând că vrea să-l îmbrățișeze pe omul care îl operase, dar se aflau tocmai la o cotitură și câțiva trecători îi recunoscuseră. Unii îi salutară, iar alții rămaseră pur și simplu cu gura căscată, uluiți. Leo se rezemă calm de spătarul banchetei.

Curând, între doctorul Rinner și Leo se închegă o

prietenie sinceră, căreia alianța lor îi dădea o coloratură aparte. Acela care voia să recunoască succesul complet al operației lui Rinner trebuia să recunoască implicit că supraviețuitorul este Leo Gerdan ! Balto însuși îi spuse, într-o zi, lui Leo:

—Tu trebuie să fii sănătos, trebuie să fii senin și vioi, optimist — chiar boala asta a ta din urmă, pe care acum ai învins-o, a fost inutilă. Noi suntem vinovați de ea de aceea am și tăinuit-o, fiindcă ți-am provocat șocuri psihice, emoționale. Asta nu e voie să se mai întâmple ; tu însuți ai dator să nu mai permiți acest lucru !

Leo mai stătu în clinica lui Rinner încă două săptămâni, care trecură de altfel repede. Dimineața, i se făceau diverse analize, controlul sângelui, al tensiunii, al metabolismului ; totuși, nu-l chinută prea mult. Îi fu înregistrată și vocea pe banda de magnetofon, dându-i-se să citească câteva din cuvântările ținute de Gerdan la diferite congrese. Un ziarist, care-i purta prietenie, îi aduse din fonoteca „Mediteranei” originalul acelor discursuri ale lui Gerdan, și se făcu confruntarea între benzi, pentru a se vedea în ce măsură noul Gerdan păstrează intonația, pronunția și accentul celui vechi. Timbrul vocii era ceva mai înalt, de parcă ar fi atacat o partitură cu câteva note mai sus, asta fiindcă Dino Karol fusese tenor, dar era totuși vocea lui Gerdan. Lucrul acesta deveni și mai evident atunci când, printr-o simplă răsucire de buton, vocea fu coborâtă cu două-trei tonuri.

La sfârșitul lui august, doctorul Rinner hotărî să-l

instaleze pe Leo în locuința sa.

X

Rinner avea o locuință splendidă — așa cum se cuvenea să aibă un savant de talia lui. Vila sa se învecina cu cea a lui Gerdan, și de pe terasa mare a doctorului, Leo putea să zărească acoperișul propriei sale vile, regretând că zidurile înalte care o împrejmuiau îl împiedică să-i vadă și pe cei ce umblau pe terasă. Doctorul Rinner avea abonament la toate teatrele din oraș, și la concertele simfonice, iar la cele două televizoare din casă putea fi vizionat oricare spectacol. Chiar în primă seară pe care o petrecu la Balto, Leo urmări la televizor, printre altele, o adunare a partizanilor taberei „El este Karol”. Spera că va lua cuvântul și Verena, dar cel ce prezida adunarea anunță chiar de la început că Verena Gerdan este bolnavă — „are o gripă ușoară” — și că în locul ei va vorbi un profesor oarecare.

Rinner locuia lângă mare, foarte aproape de un golfuleț mai ferit, astfel că Leo putea să facă baie. Dar Baltazar Rinner îl pusese să-i promită că se vor îmbăia numai împreună, asta pentru că Balto, care încă se mai temea grozav de banda lui Karol, să-l poată supraveghea.

De mâncare se îngrijea bucătarul lui Rinner. La douăsprezece precis, aducea prânzul, așeza masa și mânca și el împreună cu Leo. Era un tip vesel care cutreierase jumătate globul, și pe Leo îl desfătau poveștile sale pline de haz. De vreo câteva ori, adusese la masă și puțin vin roșu, încălcând dispozițiile șefului, care-i interzisese cu desăvârșire

pacientului său orice fel de alcool, dar Leo susținea că, dimpotrivă, vinul îi face foarte bine. Bucătarul râdea când Leo se apuca să explice cum, de multe ori, nu știa dacă mâna sau piciorul aveau să-l asculte. Se întâmpla să vrea să dea din mâna, dar aceasta se mișca abia cu o secundă mai târziu, când se hotăra ea însăși să asculte ; era suficient însă să bea ceva, cât de puțin, ca amândouă să reacționeze prompt și armonios, exact de-a-ndoaselea ca la ceilalți oameni. Bucătarul îi spunea că ar trebui să meargă la „reabilitare”, la dezalcoolizare adică, dar Leo strigă : „Iar la spital ? ! Pentru nimic în lume !”

Într-una din după-amieze, se vesti furtună : căzu o ploaie torențială, însoțită și de câteva boabe de grindină. Rinner se înțelese cu Leo să nu deschidă decât atunci când la ușă se va semnaliza de două ori lung și o dată scurt. Pe la șase și jumătate, semnalizatoarele luminoase se aprinseră după semnalul convenit, și Leo apăsă pe clapă. Ușa se deschise și își făcu apariția un bărbat înalt și robust. Leo îi dădu drumul în antreu nu fără o ușoară strângere de inimă. Uitându-se mai bine la noul venit, îl recunoscă pe Karlo Guidoni, șeful-adjunct al direcției de criminalistică.

— O, Karol ! exclamă Guidoni. Mă iertați...

Leo se sperie și mai tare și se zăpăci de tot. Guidoni îi zâmbi însă binevoitor și spuse :

— Nu vă temeți, n-am venit să vă duc la închisoare. Am venit ca prieten.

Leo se liniști.

— Sunteți bine păzit, domnule președinte, spuse

Guidoni. Doctorul Rinner tremură pentru viața dumneavoastră. Se teme grozav să nu fiți omorât.

—Nu cred c-o vor face contrabandiștii; doar știu că nu pot spune nimic despre ei.

—Nu e chiar așa ! În astfel de chestii nu merge pe crezute. Dar hai să intrăm.

—Mă iertați! se scuză Leo. De zăpăcit ce sunt, am uitat să vă invit să intrați.

Intrară în camera de lucru a lui Rinner, în care stăpânul casei nu lucra însă niciodată, și Leo turnă în doua pahare suc de portocale ; cum am mai spus-o, doctorul Rinner eliminase complet alcoolul. Guidoni aprinse o țigară, iar Leo îi împinse mai aproape scrumiera.

—Dumneavoastră nu mai fumați ?

—Eu n-am fumat niciodată, răspunse Leo și râseră amândoi din toată inima.

—Mi-aduc mereu aminte, schimbă vorba Guidoni, de ultimul nostru consiliu ținut în vila lui Gerdan. Atunci când am pus de fapt la cale toate câte s-au petrecut ulterior...

—În ziua aceea mă dureau groaznic genunchii, spuse Leo. Și, știți câteodată mi se pare că vor începe din nou să mă doară !

—Cum, chiar vă dor într-adevăr... măcar puțin ?

—Nu, nu mă dor, dar am mereu senzația că vor începe să mă doară.

—Dar să trec la obiect, să vă spun de ce m-am furișat până la dumneavoastră, domnule președinte. Nu spun că doctorul Rinner nu m-ar fi primit, dar am fi parlamentat cine știe câtă vreme... Traficul de

stupefiante își are căile și legile sale — cine trădează cauza, pe acela îl așteaptă inevitabil moartea. Și de multe ori ești ucis doar pentru că, virtual, ești un trădător. Iar doctorul Rinner crede că pe dumneavoastră contrabandiștii v-ar putea socoti tocmai un astfel de virtual trădător.

—Bine, dar nu-și dau seama că nu pot trăda nimic, clin moment ce nu știu nimic ?

—Am discutat și despre asta, îi răspunse Karlo Guidoni. Dacă Interpolul însuși nu ia în seamă, fără să le verifice, informațiile pe care i le furnizează polițiile naționale, ce motiv ar avea bandiții să dea crezare polițiștilor ? Ar putea foarte bine să considere că toată povestea aceasta cu operația e un simplu truc — cam extravagant, desigur, dar așa și trebuie să fie trucurile, extravagante, dacă vor să prindă... După părerea mea, e timpul să considerăm operația, boala dumneavoastră o etapă definitiv încheiată. Aș dori să reiau discuția cu dumneavoastră, stimate domnule președinte, din punctul unde am lăsat-o în ziua lansării vasului „Leo Gerdan”. De fapt, în ziua aceea v-ați oferit să mă sprijiniți și eu am acceptat, iar acum vin să vă rog să mă ajutați în continuare, pe mine și totodată și tribunalul, ceea ce ar fi în concordanță, de altfel, cu propria dumneavoastră intenție. Mă adresez dumneavoastră, domnule președinte, absolut deschis și fără nici o reticență. Dacă vom reuși, recompensa pe care o vom primi este, cred că știți, considerabilă. Asta, pe de o parte ; pe de alta — am vorbit cu procurorul : dacă se va stabili că ați avut și

dumneavoastră un merit, faptul acesta va pleda în favoarea dumneavoastră...

—Spuneți-mi, întrebă Leo, n-ați mai descoperit nimic nou între timp, vreau să spun, după cele întâmplate la tribunal ?

Șeful adjunct al direcției de criminalistică dădu din mâna descurajat.

—Nimic. Nimic demn de a fi menționat.

—Prin urmare, continuă Leo, din ziua aceea au trecut...

—Șase luni. Exact o jumătate de an. Focul de armă a fost tras în sala tribunalului la 3 martie, iar acum suntem la începutul lui septembrie.

—Spuneți-mi, Karlo, n-ați mai urmărit pista din cartierul de nord ? Mie mi-a dat serios de gândit... De fapt, mă mir că nu s-a ajuns pe calea asta la lămurirea întregii afaceri !

Karlo Guidoni ciuli urechile.

—Cartierul de nord... Ce legătură are cu... hm, cartierul de nord ! ?

Leo se adânci în gânduri. Își prinse capul în palme și se închise în sine. Karlo Guidoni observă că mâinile și capul îi tremură ușor, probabil din pricina efortului îndârjit de a-și închea amintirile.

După un timp, înălță capul, îl aținti în ochi pe șeful-adjunct al direcției de criminalistică și rosti rar :

—Nu, n-am de gând să va ascund nimic, dar... aveți răbdare, să-mi aduc și eu aminte.

Guidoni nu îndrăznea nici să sufle ; ședea nemișcat și ar fi dat mult să-l poată ajuta în vreun fel

pe Gerdan să-și ordoneze amintirile din săptămânile premergătoare operației.

—Președintele Gerdan a condus și coordonat personal ancheta respectivă ; era pentru el ceva nou și îi plăcea grozav. Chestiunea cu partea de nord a orașului, Gerdan, în sfârșit... eu am dedus-o, punând cap la cap informațiile primite din cinci sau șase surse diferite. Fiecare dintre ziariști știa câte ceva, Gerdan avea sub ochi ansamblul...

—Bine, întrebă Guidoni, dar de ce nu mi-a transmis mie informațiile pe care le deținea ? De ce nu mi-a vorbit de toate acestea în ziua lansării vasului, când m-a chemat anume că să ne consfătuim ? Mi-a spus numai despre costumașul copilului, pe când despre locul la care vă referiți n-a suflat o vorbă, deși era, presupun, mult mai important!

—Fără îndoială, aprobă Leo. Doi dintre cei trei contrabandiști își petrecuseră noaptea într-un hotel din cartierul de nord ; dacă nu mă înșel la „Metropol”. Acolo avea loc un bal al funcționarilor băncii, bal care are o oarecare legătură cu afacerea noastră. Vedeți, eu știam atunci toate astea, dar așteptam să văd cum se va desfășura în continuare procesul. Voiam să-i ofer lui Karol o ultimă șansă.

Karlo Guidoni dădu din cap.

Deodată, Leo tresări și căzu pe gânduri că și cum și-ar fi amintit pe neașteptate de ceva ; apoi, Guidoni îl văzu cuprinzându-și cu amândouă mâinile capul și frământându-și-l în palme de parcă ar fi vrut să smulgă din el o idee.

—Ce e, domnule președinte ? întrebă Guidoni

calm.

—Stați, stați ! V-am spus eu cumva... în sfârșit, v-a înștiințat atunci Gerdan de convorbirea aceea telefonică ? Acuma știu : nu v-a înștiințat. Nu, nu !

Guidoni tăcea. Habar n-avea de nici o convorbire telefonică.

—Am spus: telefonică ? De fapt, a fost o convorbire prin fonovizor. M-a chemat o femeie... pe Gerdan, în sfârșit. Asta se întâmpla cu o lună înainte de înfățișarea la care s-au tras focurile de armă, la începutul lui februarie deci; îmi amintesc că vântul suiera năprasnic, iar femeia aceea cuplase fonovizorul cu un estompator de imagine, așa încât nu i-am distins fața. După voce, mi s-a părut totuși că e tânără.

Guidoni asculta încordat.

—Iată ce mi-a spus : De ce poliția face cercetări numai printre actualii funcționari ai băncii și nu și printre foștii funcționari ?...

—Iertați-mă, dar de ce nu mi-ați spus atunci.... de ce nu m-a informat președintele Gerdan de... ? Vă dați seama... Înțeleg să-mi fi tăinuit povestea cu cartierul de nord, dar lucrul ăsta n-avea totuși dreptul să mi-l tăinuiască, nu, n-avea dreptul !

—Înțelegeți-mă, Karlo, acesta era motivul pentru care, dacă vă aduceți aminte, Gerdan era atât de optimist în ziua aceea. Ar fi fost suficient ca Dino Karol să destăinuie indiferent ce, un element oricât de neînsemnat, dar s-o fi făcut în fața instanței : Gerdan v-ar fi înștiințat chiar în aceeași zi de convorbirea avută, dumneavoastră l-ați fi arestat

fără nici o dificultate pe acel fost funcționar și toată lumea ar fi fost convinsă că dezbaterile de la tribunal a declanșat acțiunea poliției. Gerdan ținea în mod expres că lucrurile să se desfășoare în această succesiune : întâi scena de la tribunal și abia pe urmă capturarea bandei... fiindcă vroia că întreg succesul să i se atribuie lui Mendoz.

Guidoni încuviință din cap.

—Înțeleg. Ce mi-ați spus acum e, într-adevăr, un indiciu prețios. Acum trebuie să plec.

—Am să vă conduc pe terasa de pe acoperiș, să vă arat o cărare ascunsă printre tufișuri. O să vă arăt un drum mai bun.

Ajunseră pe acoperiș și Leo îi arătă lui Guidoni o cărare care șerpuia printre chiparoși și tufe de rozmarin.

—Priviți într-acolo, femeia aceea de pe terasă parc-ar fi Verena dumneavoastră !

Leo tresări și întoarse privirea în direcția indicată. Pe terasa de pe acoperișul vilei vecine, deasupra zidului înalt, se vedea un cap acoperit cu păr negru și des. Verena se aplecă peste zid, stătu așa câteva clipe, după care se ridică și se trase un pas îndărăt ; acum i se vedeau clar umerii, gâtul, fața. Leo o privea cu ochii mari, aproape înfricoșat.

—Verena ! șopti. Încotro s-o fi uitând ? Verena, Verena...

Karlo Guidoni se uită stupefiat la Leo.

—Tot pe Verena o... ?

Leo dădu trist din cap.

—De vreme ce m-ați recunoscut drept

președintele Gerdan, ce sens are să vă mirați că-mi iubesc soția ? Dumneavoastră nu v-o iubiți ? Ce vreți, eu doar pe Verena mi-o amintesc de soție, pe cea a lui Karol n-o cunosc...

Guidoni îl privi ținută în ochi, de parcă ar fi vrut să-i pătrundă în adâncul sufletului.

— Ce-aș putea face pentru dumneavoastră ?

Amândoi rămaseră tăcuți un răstimp destul de lung.

— Poate că ați putea să mă ajutați, într-un fel, dar mă cam tem de Balto. Ar spune numaidecât că asta mi-ar dăuna.

Dar mă plictisesc. Acasă, am niște fișe-proiect pentru o serie de nuvele și însemnările acelea numai eu le pot descifra. E vorba de „Numai chipuri negre“, „Ce aduce iarna” și „Marele reflux”. Mă tot frământ cum să fac să intru în posesia lor. Dacă aș avea posibilitatea să pătrund în vila lui Gerdan, să le caut... Le-aș găsi pe toate fără nici o greutate.

Karlo Guidoni chibzui câteva secunde.

— Voi încerca să vorbesc cu Verena Gerdan. E încă furioasă, foarte furioasă, dar poate că ar accepta totuși să căutați aceste manuscrise. Acum sunt nevoit să plec. Voi reveni de îndată ce îmi va fi posibil.

XI

Leo mai rămase câțva timp pe terasa de pe acoperiș. Priveliștea ce i se deschidea din locul acela era superbă. Deasupra acoperișurilor albe se profilau pantele abrupte ale muntelui îmbrăcat în verdele păduricilor de stejar și salcâm și de negrul șirurilor de conifere. La ceasul acela, marea era colorată în reflexele albastre-violete ale serii, suprafața ei părând mai densă, mai compactă acum, ca întotdeauna după câte o ploaie mare. De cealaltă parte a muntelui trebuie să se fi înseninat, întreg ținutul scaldându-se într-o lumină lăptoasă, indirectă. Câteva ambarcațiuni cu pânze lunecau lin pe întinsul golfului, dând peisajului de factură impresionistă, ici și colo, câte o pată stridentă de alb.

Dar pe Leo nu frumusețea peisajului îl reținea pe terasă. Stătea cu ochii ațintiți spre acoperișul vilei lui Gerdan, și o privea pe Verena, care se aplecase din nou peste balustradă, cufundată parcă în gânduri apăsătoare. Într-un colț al terasei, nu departe de ea, se afla un leandru mare într-un hârdău cu pământ : de câte ori nu stătuseră ei doi tolăniți în scaunele de răchită, cu florile roze ale leandrului deasupra capetelor, tăifăsuind și giugiulindu-se ; miresmele trupului Verenei se amestecau cu mireasma îmbătătoare, tare, a florilor de leandru...

O văzu pe Verena scuturându-și deodată părul negru cu reflexe albastre și peste o clipă părăsind terasa. Deasupra zidului rămase doar coroana

leandrului, lucioasă, spălată de furtună și de ploaia torențială.

Se lăsase bine noaptea când Leo porni să coboare agale treptele, îndreptându-se spre odaia de lucru a lui Rinner. Termină de băut suc de portocale, după care duse cele două pahărele la bucătărie. Își aduse aminte că Guidoni venise în vizită într-ascuns, așa că puse unul din pahare în aparatul de spălat vasele, apăsă pe buton și așeza în raft paharul spălat și uscat.

Se întoarse, împovărat de gânduri, în odaia de lucru, unde răsfoi câteva cărți, pe care le lăsă însă curând de-o parte. Se ridică și deschise televizorul cel mare, punându-l pe rând în legătură cu câteva săli. Într-una avea loc un concert de muzică de Mozart, în alta se recita poezie engleză. În cea mai mare sală din oraș, „Orizont”, tocmai începuse un miting, și când Leo proiecta imaginea pe zidul de sticlă opalină al cabinetului lui Balto, prima vorbitoare — o femeie cu ochelari, după toate aparențele profesoara — tocmai anunța că tema dezbaterii din seara respectivă era : „Apărarea individualității”.

În dispoziția în care se afla în seara aceea, Leo ar fi căutat poate altceva ; printre altele, ar fi pus televizorul în legătură cu opera, sau cu un teren de sport, sau cu un bazin de înot: la operă, de obicei, la ora respectivă, se desfășurau programe mixte, numere de balet și soliști vocali.

Presimți însă că faimoasa „apărare a individualității” ar putea fi ilustrată și prin cazul său,

așa că o lăasă pe profesoară să-și continue pledoaria.

„Succesul operației executate de doctorul Rinner la 3 martie în jurul orei zece dimineața — menționez data exactă pentru că acesta este un moment crucial — a pus societatea în fața unei probleme cu totul noi : aceea a necesității apărării individualității. Societatea contemporană se întemeiază, ea ființează pe baza faptului că fiecare individ este desemnat exact, deținând un nume și un prenume ; fiecare individ este răspunzător de trecutul său și își clădește viitorul pe faptele sale. Într-o societate în care individul este lipsit de asemenea atribute — și lucrul acesta se mai întâmplă și astăzi în unele părți ale lumii, de pildă la indienii din junglele Amazonului — în care toți indivizii poartă același nume, se adresează unul altuia cu „omule” sau cu numele colectiv al tribului, acolo nu poate fi vorba de evoluție în înțelesul modern al termenului. Omul, individul, trebuie să poarte răspunderea faptelor sale — de aceea el trebuie să fie o entitate constantă și continuă”.

Obiectivul aparatului de luat vederi se îndreaptă asupra auditoriului : apărură rânduri nesfârșite de fețe încordate, în majoritate fete și fetișcane. Tocmai erau la modă coafurile „spumă în vânt”, și ecranul era năpădit de capetele acoperite de clăi de păr moale — blond, castaniu sau negru. Mai mulți tineri treceau printre rânduri, distribuind niște foi volante.

Conferențiară continuă :

„Știința progresează, deschide perspective noi cunoașterii, dar e cazul să ne întrebăm, sunt toate

cuceririle ei pozitive ? Creierul omenesc, aflat în strânsă conexiune cu corpul, creierul, care se dezvoltă și moare o dată cu acesta, a constituit până acum principala garanție a integrității individului. În urma operației pe care profesorul Rinner a făcut-o pe corpurile scriitorului Leo Gerdan și a contrabandistului de stupefiante Dino Karol, specia umană a fost lipsită de această garanție. Corpul, la fel ca altădată unele organe ale sale, poate fi detașat în întregime de creier și trimis să circule în lume unit cu un creier străin. Creierul îi poate fi luat unui om și atribuit altuia, se pot face chiar și afaceri pe această cale, cu aceleași josnice metode de care s-a servit omenirea de-a lungul veacurilor pentru a intra în posesia unei mărfi sau a alteia. Creierul a devenit o marfă, un articol de comerț. Ar trebui poate să mă corectez, într-o oarecare măsură să spun că n-a devenit încă — dar consider că asta n-are importanță, fiindcă dacă n-a devenit încă, va deveni de îndată ce știința medicală, de îndată ce chirurgia va ajunge să stăpânească la perfecție procesul transplantării creierului."

Aplauze puternice o întrerupseră pe conferențiară ; șirurile de „spumă în vânt” se tălăzuiră, parcă sub presiunea suflului de aer produs de aplauzele sutelor de mâini entuziaste.

„Dacă vom depista la timp pericolul și dacă tot la timp vom stabili metodele eficiente pentru combaterea amenințării ce planează asupra noastră, am și câștigat prima bătălie hotărâtoare împotriva pericolului însuși. Poate că mai avem un răgaz de

zece-douăzeci de ani — depinde în ce măsură întreprinderea lui Rinner a fost o scânteie genială, ce avans are el față de chirurgia contemporană în general. Țin să subliniez aici că nu-l învinuiesc de nimic pe profesorul Rinner ; în fond, prin dramatismul cazului Gerdan-Karol, el n-a făcut altceva decât să ne atragă atenția asupra pericolului pe care îl avem de înfruntat ; dacă nu el, ci alții, peste zece sau douăzeci de ani, ar fi făcut o operație similară, atunci, spre dezastrul nostru, metoda transplantării creierului ar fi fost perfecționată în zece sau douăzeci de luni, iar noi n-am mai fi apucat nici să ne dezmeticim, necum să mai și stabilim măsurile prin care să ne păstrăm în siguranță creierul, fiecare în țeasta sa proprie..."

„Cine o fi femeia asta vorbăreață ?“ se întrebă Leo în sinea lui.

Auditoriul, în picioare, aplauda.

Conferențiară, cu fața radioasă, ținând pesemne să-și savureze pe îndelete succesul oratoric, își șterse ochelarii, bău și o jumătate de pahar de suc, după care continuă cu o voce mai potolită :

„Vă mulțumesc, dragi prieteni ! V-am anunțat că vom examina sistematic formele în care ni se înfățișează acest pericol cu totul neașteptat — într-adevăr, mai curând ne-am fi așteptat la atacul seleniților sau al marțienilor !.,. În continuare, vor lua cuvântul în fața dumneavoastră personalități din diverse domenii ale vieții noastre publice, care își vor expune opiniile asupra problemei aflate în dezbatere, după care vom trece la discuții. Vă

mulțumesc încă o dată că mi-ați încredințat cinstea de a prezida această adunare și dau cuvântul concetățeanului dumneavoastră Louis Peters, profesor la școala superioară pedagogică din localitate, specialist în problemele de educație, binecunoscut dumneavoastră tuturor. Cu acest prilej, amintesc că profesorul Louis Peters a mai luat de doua ori cuvântul în cadrul adunărilor clubului nostru de dezbateri și că, de fiecare dată, cuvintele domniei-sale au lăsat ascultătorilor o impresie vie și durabilă."

Ultimele cuvinte ale vorbitoarei fură acoperite de aplauze. La tribună urca profesorul Peters. Părea să fie într-adevăr binecunoscut auditoriului care îl salută cu aplauze călduroase — îl cunoștea bine și Leo, pentru că îi publicase în mai multe rânduri articole în „Mediterrana", printre altele, despre cele mai moderne metode de asimilare a limbilor străine, despre odihnă și evitarea oboselii în timpul studiului, despre problema aplicării pedepselor în școala.

„Voi fi scurt, încep profesorul Peters, și vă voi mărturisi sincer de ce anume : studioul de televiziune, proprietarul sălii în care ne aflăm, ne-a limitat timpul destinat discuției de astă-seară. Noi am cerut să ni se cedeze sala pentru întreaga seară, deci nelimitat — și ce răspuns credeți că ni s-a dat: «La ora zece, vom televiza adunarea adeptilor lui Rinner. Studioul nostru trebuie să păstreze în această chestiune o atitudine neutră și să creeze condiții pentru o discuție cu adevărat liberă pe tema în cauză». Cred că veți fi de acord cu mine dacă îmi

voi exprima, aici și acum, protestul față de atitudinea conducerii studioului de televiziune : convingerea mea adâncă este că în această chestiune nu are ce căuta neutralitatea, bunăvoința față de o parte ca și de cealaltă ! Nu poți avea aceeași atitudine față de cei ce apără memoria marelui nostru Gerdan și față de cei ce urmăresc să-l scape pe criminalul Dino Karol de pedeapsa meritată. Și, în afară de asta, nu poate fi pus celebrul și indiscutabil marele nostru concetățean, profesorul Rinner, alături de un criminal ; dacă el însuși i s-a alăturat, noi n-o vom face ! Iată de ce strigăm aici cu hotărâre : Trăiască Rinner, moarte lui Karol !"

Întreg auditoriul se ridică și se porni să aplaude furtunos, în timp ce pe Leo îl treceau florii.

„Dacă știința va continua să meargă pe acest drum, exclamă profesorul, într-o bună zi ea va ajunge să transplanteze chiar și numai anumite părți ale creierului, să-i răpească unui om sau altuia anumiți centri pe care acesta și i-a format, poate, printr-o muncă grea și istovitoare ; în urma succesului chirurgical al lui Rinner, totul a devenit posibil. Închei afirmându-mi convingerea fermă că, din punct de vedere pedagogic, e necesar să luptăm împotriva transformării transplantării creierului în fenomen de masă — că să spun așa. Acest fenomen ar putea să ducă la stingerea ambițiilor în rândurile generației tinere."

Deși asistența era formată în mare majoritate din oameni tineri, chiar foarte tineri, toată lumea

aplaudă cu frenezie. „Haidade, îşi zise Leo, dacă o fi să mă spânzure, cel puțin voi ști că în urma mea tineretul o să se pună serios cu burta pe carte !”

Vorbitorul se înclină de două-trei ori, după care prezidenta o anunță la cuvânt pe Eva Traian, pictorița. Leo fu foarte surprins descoperind-o pe Eva, care se distingea prin deosebită energie în plasarea tablourilor proprii, în tabăra Verenei. Verenei nu-i plăceau nici de leac tablourile ei, și când Leo se vedea nevoit să cumpere câte un tablou de-al Evei, nu se încumeta pentru nimic în lume să încerce să atârne în vreuna din încăperile vilei sale produsul respectiv al așa-zisului curent „somnambulist” a cărui adeptă era Eva. E drept că, în schimb, tablourile ei se găseau într-un număr considerabil risipite prin birourile redacției „Mediteranei”, dar Eva știa bine că soția lui Gerdan n-o înghite și că numai de aceea nu poate trece pragul dintre „Mediterana” și vila directorului acesteia. Iar acum — iat-o și pe ea aici !

„Poate vă așteptați să vorbesc despre influența operației lui Rinner asupra creației artistice și a vieții artiștilor. Sunt convinsă că această influență nu va fi favorabilă și că se vor lărgi enorm posibilitățile și câmpul de activitate ale impostorilor, care sunt și astăzi o adevărată pacoste. În legătură cu acest subiect am audiat cu toții, acum două săptămâni, o conferință care a tratat problema multilateral și exhaustiv, așa încât eu n-aș mai avea ce adăuga. ”

Eva întinse mâna după paharul cu suc de pe

masă, dar era vădit că n-o făcea de sete, ci cu scopul de a-și puncta vorbele cu un gest de efect. Își scutură apoi capul, și chica mare de „spumă în vânt” începu să-i fluture spectaculos.

„Îmi propun să vorbesc în calitate de femeie, exclusiv de femeie... Consider că despre cazul acesta îngrozitor, despre această operație infernală, săvârșită, de altfel, de un savant autentic, de un chirurg fără doar și poate remarcabil se vorbește cu prea puțină ură și cu prea puțină patimă.

I-am auzit, și nu numai pe adversarii noștri, susținând cu mulsă indiferență că n-ar fi exclus ca Dino Karol, pe care l-au înzdrăvenit cei mai buni specialiști ai noștri, care se plimbă că un trântor privilegiat prin oraș, care s-a instalat confortabil într-una din cele mai luxoase și mai modern amenajate vile din împrejurimi, ca acest om să fie Leo Gerdan în carne și oase ! Să fie cu puțință una ca asta ? — vă veți întreba dumneavoastră. Iar eu vă asigur că persoanele care gândesc astfel nu sunt niște persoane oarecare : ca artistă independentă și consacrată, am posibilitatea să pătrund în felurite cercuri și inimi. Vă întreb : e oare cu puțință să permitem ca văduva marelui nostru scriitor să fie forțată să-l primească în chip de soț legitim pe ucigașul soțului ei iubit ? Acest înspăimântător, acest îngrozitor Karol — omul căruia îi e rușine de soția sa, în așa măsură încât nici criminaliștii cei mai încercați n-au izbutit să descopere identitatea și domiciliul acelei femei — acest Karol, în virtutea unor legi strâmbe și pe baza dreptului pe care

societatea noastră se pregătește să i-l dea, stă gata să apuce în labele sale de tâlhar, cum își înhață prada o fiară, pe cea mai frumoasă și mai inteligentă femeie din orașul nostru. Și conducerea televiziunii mai pretinde să se păstreze imparțială și neutră în această problemă ! Mă simt îndreptățită să declar : Atâta vreme cât Karol nu va fi condamnat, nu voi garanta nici pe propriul meu corp, iar dacă va fi întinată cinstea Verenei, va fi întinată cinstea tuturor femeilor acestui oraș, a femeii ca femeie însăși. Cred că noi femeile trebuie să abordăm chestiunea securității individului în primul rând din acest punct de vedere..."

În sală răsunară aplauze entuziaste : fetele se cocoțată pe scaune, îndemnându-și și însoțitorii să le urmeze exemplul. Conferențiară vru să continue, să rostească poate vreo frază și mai tare, dar nu apucă s-o facă, fiindcă, așa cum se văzu clar pe ecran, toată lumea întoarse deodată capul în aceeași direcție, spre intrare probabil ; apoi în imagine apărură un grup compact de tineri — studenți sau elevi — care intrară vijelios în sală, îndreptându-se spre tribună. Izbucniră câteva strigăte, dar Leo nu distinse ce anume se striga. În aparat răsună un șuierat pătrunzător și se văzu mulțimea tălăzuindu-se. Deasupra capetelor se ridicară mai multe ciomege care, în clipa următoare, se abătură pe spinarea cuiva. Deodată, geamul mare al sălii sări în țândări de parcă ar fi fost de gheață, iar în secunda următoare ecranul se prefăcu într-o placă opalină monocoloră. Apărură fața drăguță a crainicei, care

anunță cu glasul cel mai dulce din lume că transmisia din sala „Orizont” s-a întrerupt din motive tehnice și că urmează un program de muzică din opere. Pe ecran își făcu imediat apariția cunoscutul cântăreț de operă Romei, care în zilele acelea întreprindea un turneu în oraș ; bineînțeles, nu era o transmisie directă, ca aceea din sala „Orizont”.

În aceeași clipă, pe strada din spatele vilei lui Gerdan izbucniră claxoanele automobilelor poliției. „Bine că Verena nu era în sală”, își zise Leo, care se apuca să asculte cu încântare cum Romei, în genunchi, îi imploră pe curtenii ducelui de Mantua să-i redea fiica răpită.

XII

Romei a cântat „Cortigiani, vil razza...” cu multă căldură și fără să distoneze o singură dată măcar, deși nu e ușor să cânți ingenuncheat și târându-te pe dușumea. Cântărețul mai cântă „Eri tu...” într-o manieră aleasă, apoi deodată, Leo văzu licărind cele trei semnale luminoase, unul lung și două scurte.

„Guidoni, își zise, probabil că a și discutat cu Verena...”

Erau, însă, doctorul Rinner, doctorul Sor și bucătarul. Bucătarul se duse de îndată la bucătărie, iar cei doi medici, după ce își atârnară în tăcere în cuier mantalele de ploaie, se așezară în fotolii.

Doctorul Rinner era supărat, era vizibil că are ceva pe suflet. La Leo nici nu se uita măcar.

— Ascultă, Balto, te văd cam supărat... Tocmai am urmărit la televizor o întrunire a adversarilor noștri.

— Oh, adversari, ripostă Balto, ce să zic, grozavi adversari ! Dacă omul pe care-l știu eu va fi spânzurat, apoi află că s-a spânzurat singur ! Pe tine sunt supărat, dragul meu ! Nici chiar în halul ăsta n-ar fi trebuit să ne strici socotelile, ce naiba !

— Guidoni !... șopti Leo.

— Da, Guidoni, creierul ăsta birocratic, care însă de data asta s-a arătat șiret nevoie-mare. Și cât m-am străduit că să împiedic una ca asta, și uite că, totuși, individul și-a făcut mendrele !

— Nu înțeleg.

— Guidoni a fost aici, la tine ?

— Da... dar...

— Și doar mi-a promis — uite, Sor mi-e martor — s-a angajat că n-o să te tracaseze, că n-o să te interogheze ! Dumnealor au cerut să li se dea posibilitatea să-i supravegheze pe toți câți vin în contact cu tine sau încearcă să se apropie de tine și, mă rog, le-am oferit această posibilitate. Te-au spionat la spital și acum te spionează și aici. Dar până acum și-au ținut promisiunea că nu te vor stingheri direct. În sfârșit, cum să-ți spun, ei împărtășesc punctul de vedere conform căruia nu se știe încă, frate dragă, dacă tu ești Karol sau Gerdan — în orice caz mai degrabă înclină să accepte prima variantă decât pe a doua. Și uite-i că acum au îndrăznit să treacă la unele acțiuni la care nu ne-am fi așteptat !

— Tot nu înțeleg ce e rău în faptul că l-am...

Balto nu-l lasă să continue.

— Cum nu e rău, cum să nu fie rău ! Tu, chiar tu însuși, și e vina ta, nu a lui, Guidoni, i-ai oferit niște date, niște informații pe care nu le putea obține de la nimeni altcineva decât de la tine — și acum serviciul de siguranța în păr, cu toate grupele de șoc, e în stare de alarmă. Să-i vezi cum aleargă — ca vântul ! Unul din șefii agenților mi-a spus adineauri că în scurt timp cazul va fi lămurit definitiv, că s-au și operat unele arestări și că, după socotelile lor, nu mai târziu decât mâine dimineață, se va da un comunicat pentru presă. Au și fost convocați ziariștii pentru mâine la orele nouă.

— Bine, îndrăzni să intervină Leo, dar Guidoni...

— Acest Guidoni s-a obrăznicit rău de tot! Un detectiv de-al lor și unul din arestați au fost răniți,

pentru că s-au „împroșcat” nițel cu plumb unul pe celălalt; s-a obrăznicit în așa hal, încât a îndrăznit să mă întrebe dacă n-ar putea să-i transporte pe oamenii ăștia la clinica specială universitară, dându-mi de înțeles că am devenit specialist în focuri de armă și în răni juridico-criminale.

— Poate ar trebui să li se schimbe creierele... îndrăzni să insinueze Mark Sor.

Balto îi aruncă niște priviri fioroase.

— Cunosc eu pe alții în orașul ăsta cărora ar trebui să li se schimbe creierele ! Dar spune-mi, Leo, spuneți-mi, onorate domnule președinte și stimat pacient, când ați vorbit cu Karlo Guidoni, șeful — de acum îl putem numi liniștiți șef și nu adjunctul direcției de criminalistică a orașului ?

— N-a trecut nici o oră. Mai era încă lumină. Poate să fi trecut cel mult o oră și un sfert.

— Bineînțeles, n-au stat să piardă vremea. Nu știu ce dracu le-ai spus, că mașinile serviciului de siguranță gonesc ca turbate prin tot orașul, în stânga și-n dreapta, întreg aparatul e în stare de alarmă, gata să se războiască pe viață șt pe moarte !

— Drept să-ți spun, nu văd nimic rău în treaba asta, spuse Leo. Să se descopere odată !

— Nu vezi nimic rău ? Dragul meu, trebuie să-ți spun că vechiul președinte Gerdan era ceva mai perspicace decât cel nou. Înțelegi, nu vreau în ruptul capului ca poliția să se amestece fără rost în cazul tău. Nu vreau să te împovărezi cu dracu știe ce anchete în legătură cu contrabanda de stupefiante cu care nu ai nici în clin, nici în mână. Nu înțelegi

că astea sunt treburi de-ale lui Karol, nu ale lui Gerdan ?

—Păi eu nu înțeleg, îndrăzni să observe Sor, cum de au tras atât de repede concluziile ! Domnule președinte, trebuie să le fi destăinuit niște secrete teribil de importante !

—Nicidecum, se apără Leo, n-am făcut decât să le atrag atenția asupra unui singur lucru pe care mi l-am amintit. De fapt, asupra a două lucruri. Mă rog, nimeni nu mi-a spus să tac !

—Omul nu se poate gândi chiar la toate, mormăi Rinner, apoi, întorcând capul în direcția bucătăriei, îi strigă bucătarului : Un whisky, te rog, dar tare ! Un sfert sifon ! Iar după aceea adu ziarele și dă-i-le domnului Gerdan.

Gerdan despături ultimul număr al „Mediteranei” și întoarce pagina. Rinner comenta :

—Mă mir că nu l-au pus chiar pe pagina întâia. Bernol ăla e un măgar fără pereche, o să mă răfuiesc eu odată cu dumnealui ! Ca să vezi ce-au mai inventat de data asta! Chipurile, „el” n-a putut găsi manuscrisul romanului „Munții din ceață”, și nu l-a putut găsi fiindcă nu știa unde se găsește. Și n-a știut, fiindcă „el ” e Karol și nu Gerdan, toată povestea fiind o înscenare și o șarlatanie. Să găsească „Munții” ! Parcă vorbea de niște coli verzi, coli verzi, coli verzi... Ascultă, Leo, nu cumva ai încurcat culorile ? De altfel, noi te-am examinat și am constatat că nu ești daltonist. Când ai vorbit de fapt tu cu ei despre „Munți” ?...

—Acum două zile, m-a chemat la fonovizor o fată

de la spitalul tău. O blondină cu ochi negri... Am discutat îndelung cu ea, avea un zâmbet atât de dulce și de drăgălaș! M-a întrebat de manuscrisul „Munților” : spunea că au fost controlate toate hârtiile lui Gerdan, conform indicațiilor date de mine la primul interogatoriu de după operație — atunci când cu întâlnirea aceea furtunoasă cu Verena — știa totul cu precizie, așa încât am fost convins că tu ai informat-o, așadar, spunea că, conform indicațiilor mele, au căutat în rafturi și au găsit, într-adevăr, niște foi verzi, dar nu era manuscrisul „Munților”... Spunea că „Munții...” nu sunt nicăieri. I-am explicat încă o dată totul în amănunțime.

—E clar, murmura Rinner. O ziaristă de la „Mediterraneană” ! Dacă aș avea dovezi, aș acționa-o în judecată pentru treaba asta. Așa... i-ai servit adversarului un argument în plus.

Bucătarul împinse în încăpere căruciorul cu cina, o cină rafinat alcătuită. Sorbiră pe îndelete supa de raci.

Din nou se auzi trecând în goană unul din automobilele direcției de criminalistică. Sunetul strident al sirenei ajunse până la urechile lor,

—Gonește la „Orizont”, spuse Leo. Pare-mi-se că acolo a ieșit cu bătaie. Transmisiunea a fost întreruptă.

—Care bătaie, care „Orizont” ? ! Dacă s-au luat la bătaie, s-a ocupat de ei poliția de cartier și atâta tot. De gonit, gonește poliția criminalistica, întărită cu cea specială. Auzi bâzâitul elicopterului ? Tot al lor e. Or fi reluat transmisia din sala „Orizont”...

Ridicându-se, Rinner conectă televizorul cu sala „Orizont”. În sală se făcuse ordine între timp și acum vorbea reprezentantul translatorilor la conferințele internaționale, care protesta cu toată vehemența împotriva furtului cunoștințelor de limbi străine „care se învață cu atâta greutate, iar de acum înainte vor putea fi furate cu cea mai mare ușurință !”

Cei doi medici pleacă la fel de precipitat precum veniseră. Leo închise televizorul, apoi, obosit, închise și ochii. Se înfundă în fotoliu, apăsă pe întrerupătorul care stingea toate becurile din casă. Se făcu întuneric deplin. Îi mai ajunse o dată la urechi sunetul strident al sirenei mașinii serviciului de siguranță, apei, aproape extenuat de emoțiile acelei zile, adormi pe nesimțite.

XIII

Visă că e la judecată și că e interogat despre nenorocitele acelea de foi verzi, manuscrisul „Munților...” Merseseră cu el și la el acasă — o clădire ciudată, în care nu mai călcase niciodată, dar care era totuși casa lui, locuința lui, a lui și a Verenei. Era o clădire uriașă, iar ei doi ocupau în ea o singura odăiță. Și Verena era altfel de cum o știa — avea un păr moale și mătăsos și era micuță și subțire ca paiul.

Se trezi și văzu că lumina lunii pătrunsese în casă. Cum de putuse crede că ființa aceea firavă din vis este Verena — voinica, trupeșă, minunata Verena !

Și deodată, îi veni în minte ideea ciudată, care puse stăpânire pe el în așa măsură, încât se trezi cu totul. Nu, era sigur acum, nu se înșelase asupra culorii hârtiei ! Gerdan avea un obicei ieșit din comun : nu putea suferi hârtia albă ; își făcea pe foi de hârtie verde, albastră, roșie însemnări încâlcite și ilizibile, după care își dicta apoi la dictafon cărțile, astfel că fiecare operă literară era legată în memoria sa de o anumită culoare.

În clipa următoare, Leo aprinse lumina și începu să se îmbrace. Deschise dulapul în care se aflau hainele lui Karol, care îl însoțiseră și la clinica universitară și la cea judiciară ; îngândurat, îmbrăcă primul costum care-i căzu în mână și încălță pantofii care-i veniră mai bine. Se duse la bucătărie, văzu că bucătarul lăsase niște vin într-o sticlă, luă sticla și

goli vinul dintr-o sorbitură. „Roșu, verde, albastru”, murmură el în timp ce cobora pe scări ca mânat de o forță căruia nu i se putea împotrivi. „Roșu, verde... mâine s-ar putea să fiu din nou la tribunal, pe urmă la vreo clinică, și la alta, și iar la alta, și tot așa plimbat ca un urs și sucit pe toate părțile...”

Coborî la parter și intră în camera în care dormea uneori bucătarul sau câte cineva din personalul clinicii speciale universitare, alteori vreuna din femeile de serviciu. Odată, când coborâse să-l caute pe bucătar, Leo zărise pe o poliță o cheie. Camera era și acum deschisă, și cheia se afla pe aceeași poliță, doar nițel clintită de la locul ei. Era o cheie mare, din acelea cu care se încuie porțile.

La mare, se ieșea din vila printr-o poartă înaltă și lată din lemn de stejar, din care se deschideau alte porți mai mici. Cheia pe care o luase Leo servea pentru această ieșire. Deschise încet, cu băgare de seamă, una dintre porțițe, aruncă o privire spre mare, se uită atent în dreapta și în stânga, apoi ieși și, furișându-se pe lângă poartă și zid, se îndreptă spre gardul viu de rozmarin înalt.

După cele două-trei ploi torențiale de vară din ultimele zile, temperatura coborâse cu vreo zece grade ; era răcoare, iar tufele și arbuștii de rozmarin, palmierii, chiparoșii vibrau în lumina lunii. Stropii de ploaie de care erau încărcăți licăreau că niște perle întunecate. Strălucea și întinsul mării, unduindu-se, iar cărarea lunii, care se sfârșea la zece pași de tufele de rozmarin, îndărătul cărora stătea ascuns Leo, era galbenă-aurie și compactă, de-ți

venea să te avânți sprinten în goană pe spinarea ei.

„Roșu... verde...” îi reveni lui Leo în minte același gând de adineaori și, cu infinită precauție, trecu de cealaltă parte a gardului de rozmarin ; în trecere, sperie o pasăre, care țipă încetișor. Leo așteaptă, răsufând liniștit, să i se potolească bătaile aprige ale inimii și abia după aceea porni mai departe. Forța care-l mâna înainte nu slăbise de fel.

Ieșind din vilă, Leo era conștient că nu trebuie să se întâlnească în drumul său cu nici un om ; oricine ar fi fost, l-ar fi dus îndărăt în camera lui, în patul lui — sau... Fie că erau oamenii lui Rinner, fie pândarii lui Karol sau agenții lui Guidoni — spioni sau oameni puși să-l păzească, totuna era, întâlnirea cu ei i-ar fi întrerupt excursia nocturnă, i-ar fi răpit marea, unica ocazie de a atinge unul din țelurile sale mult râvnite.

Leo nu pornise nepregătit în expediția sa nocturnă : de o sută de ori, de-a lungul nopților, străbătuse în gând cei maximum trei sute de metri ce despărteau vila lui Rinner de cea a lui Gerdan ; cunoștea fiecare șerpuire a drumului, fiecare tufă de pe margine și fiecare pietricică. Îl frământa de multă vreme gândul cum să facă să ajungă la vila lui și să-și găsească manuscrisele. De fiecare dată, îl năpădeau amintirile. Se revedea în cercul prietenilor lui cei mai apropiați, discutând politică sau jucând șah. Dar cât de repede trece timpul, nu trece — zboară ! Erau zile când Verena rămânea în mare de dimineață până scara, cu vreo prietenă venită în vizită, se scălda, se plimba cu barca cu motor, făcea schi pe apă sau se îndeletnicea cu pescuitul

subacvatic. Leo, Rinner și încă vreo câțiva sportivi pasionați dintre proprietarii vilelor din împrejurimi scufundaseră vreo douăzeci de automobile vechi și două goelete de-a lungul coastei și se îngrijeau ca în ambarcațiunile și vehiculele scufundate să se pună regulat hrană pentru pești : conform instrucțiunilor pentru pescari și crescătorii de pești, în fiecare zi erau zvârlite în apă zeci de kilograme de anșoa și de grâne. Adesea, Verena își punea scafandrul autonom, un aparat simplu cu un tub ușor de oxigen, cobora la douăzeci-treizeci de metri adâncime, se strecura printre algele albastre-verzi, care pe vreme de furtună se legănau alene, în ritm egal, și apoi se întorcea la suprafață cu rodul pescuitului ; dacă era timp frumos mai rămânea vreo oră întinsă pe nisip. Serile, era ostenită frântă și dormea dusă, ca sub efectul unui somnifer puternic, până a doua zi dimineața. Noaptea târziu, Leo se urca pe scara de serviciu, o scară de fier din spatele vilei, se retrăgea încet în camera lui de lucru și se culca. Din dormitorul ei, Verena nu putea vedea lumina, așa încât el mai zăbovea vreo zece minute să citească o pagină-două dintr-un roman demult început și veșnic neterminat, își arunca ochii peste vreun manuscris și peste notițele luate în cursul zilei și apoi adormea. Acum, gândurile îl purtau pe același drum. Trebuia să meargă vreo două sute de metri pe o cărare de-a lungul mării și să ajungă la un drum transversal, care, chiar din fața vilei lui Gerdan, pornea de-a lungul țărmului până la șosea ; cam la treizeci de metri înainte de a ajunge la șosea, trebuia să se

strecoare printr-un gard viu, un adevărat desiș, plin de spini. E adevărat că pe partea interioară, gardul viu era dublat de un grilaj de metal, dar intervalul dintre barele de fier era destul de mare și într-un loc anume, chiar acolo unde gardul viu era mai încâlcit, barele transversale de fier puteau fi săltate în sus pe bara principală, deschizându-se astfel o trecere.

Astfel, visând cu ochii deschiși, în gând sau mai bine-zis purtat pe aripile arzătoarei sale dorințe, se strecurase de nenumărate ori prin desișul gardului viu, săltase barele de fier și sărise cu băgare de seamă înăuntru. Foarte aproape era acolo o pergola în stil neoantic, un pavilion cu o masă și câteva scaune. Într-un colț al pavilionului, pe o etajeră triunghiulară se afla un bust de bronz al lui Cicero, o copie reprezentându-l pe vestitul orator roman cu expresia sa posomorâtă, atât de caracteristică, și cu adânci cute de îngrijorare săpate pe frunte. Bronzul, deși gol pe dinăuntru, era greu. În scobitura aceea a bustului lăsase Leo cheia de la ușa ce se afla în capul scării de serviciu, scara de fier de care am mai vorbit. În plină zi, în plină lumină, când, absolut treaz, chibzuia la planul lui nocturn, lui Leo i se părea o nimica toată să pătrundă noaptea în camera lui de lucru, să scotocească printre manuscrise, să dea de urma nenorocitelor acelora de „Munți...” să ia apoi și alte câteva manuscrise după care tânjea, în primul rând nuvelele, pe care el însuși nu se sfia să le considere excepționale, și, o jumătate de oră mai târziu, să părăsească pe nesimțite casa. Nu, nu se gândea să fure hârtiile acelea — i le-ar fi dat îndărăt

Verenei, erau ale ei doar. Dar ar fi arătat în felul ăsta că știe unde a pus un lucru, și că știe totodată ce trebuie să facă cu el : ar fi pus manuscrisele la punct urgent; le-ar fi dictat la dictafonul lui Rinner. Numai să aibă răgaz pentru treaba asta, să nu înceapă iarăși să-l poarte pe la tribunal, pe la clinica judiciară, să-l supună la tot felul de confruntări și interogatorii !

Leo trase cu urechea, încordat, apoi se furișă afară din tufișurile gardului viu. Era ud learcă pe haină de stropi de ploaie, dar și transpirat, așa că, ieșind pe cărare, stătu întâi să se scuture bine, ca o pisică sau un cățel plouat, făcându-și totodată vânt cu haina pentru ca aerul răcoros să-l pătrundă până la cămașă și la piele. Abia după aceea o porni pe cărarea acoperită cu pietriș după care o părăsi urmând gazonul verde de pe margine...

La marginea potecii erau două bănci de lemn, și vara rareori se întâmpla ca Leo să-l conducă pe Rinner spre casă — sau Rinner pe Leo — și să nu vadă pe vreuna din bănci, sau chiar pe amândouă câte o pereche îmbrățișată.

Dintr-o ochire rapidă, Leo se încredința totuși că băncile erau neocupate. Nici nu era de mirare — până târziu în noapte plouase torențial și era și destul de frig. Leo se temea că, în ciuda vuietului valurilor mării, să nu i se audă pașii pe pietriș, așa încât își continuă drumul pe brâul de gazon de deasupra potecii. Îl pătrunsese răcoarea nopții, dar nu-i păsa. Trecu prin spatele celor două bănci, când deodată, i se păru că aude pași. Își făcuse înainte

calculul unde s-ar putea ascunde, indiferent în ce parte a aleii s-ar afla ; auzind pașii, se înfundă numaidecât într-o tufă de tamariscă. Tufa era deasă, și când intră în ea, un roi de flori uscate se risipi de pe crenguțele gingașe.

Pașii se auzeau tot mai aproape, dar Leo își dădu repede seama că nu sunt pașii unui om, și parcă o piatră grea i se luă de pe suflet. În lumina lunii, desluși silueta unui câine mare. Nu era cumva vreun dog dresat de-al poliției ? Nu, era un câine obișnuit — o corcitură mai degrabă, și abia acum înțelese Leo de ce nutrise toată viața simpatie și milă pentru zăvozi și dulăii țărănești. Adulmecând în vânt, câinele trecu pe lângă bancă, preocupat pesemne de niște pofte personale, și se îndepărtă pe pietrișul albicios luminat de lună. „Poate tot am norocul să pun piciorul în gradina mea“, își zise Leo.

Înainte de cotitură, pe aleea care ducea de-a lungul mării la șosea se afla un rond mare de flori pe care se ridica o statuie de marmură — înotătorul. Consiliul orășenesc, ținând să-l ajute pe un tânăr artist, îi achiziționase acea statuie, în legătură cu care apoi părerile membrilor consiliului fură însă foarte împărțite. După achiziționarea statuii începu o discuție aprigă unde anume să fie amplasată. Ideea de a plasa în mijlocul rondului de flori de la răscrucea aceea îi aparținuse de fapt Verenei, Leo asumându-și obligația de a face să „treacă” propunerea prin consiliu. În itinerariul său nocturn, Leo nu uitase nici de grădinița respectivă : știa că acesta este locul unde va trebui să se păzească să

nu-și atragă „umbra” asupra sa. Își făcuse planul să se comporte ca un trecător oarecare, cu chef de plimbare în roiul nopții, să se urce până la statuia de marmură și s-o contemple visător, preț de câteva clipe. Dacă s-ar întâmpla să treacă cineva, avea să se așeze un moment pe iarba din fața statuii și să aștepte până ce omul se va îndepărta pe cărăruia de lângă mare. De la rondul de flori până la locul unde urma să se înfunde, cât mai rapid posibil, în gardul viu ce mergea de-a lungul zidului și grilajului ce înconjurau vila lui Gerdan, nu erau decât vreo cincizeci de pași, și pe această porțiune nu trebuia să fie văzut de nimeni.

Dar Leo își schimbă brusc planul : se afla tocmai la răscruce, de unde se vedeau, pe toată lungimea lor, și drumul transversal care ducea la șosea, și cărarea ce șerpuia de-a lungul țărmului. Nicăieri, nici o suflare. Își mai încordă o dată auzul, apoi se repezi spre stânga, în direcția gardului. Inima îi bătea să-i spargă pieptul. Lute ca o pisică, se înfundă în desiş, pipăi zidul și cercetă cu privirea grădina.

La cinci-șase pași în fața sa, văzu pergola aceea în stil neoantic. Cele șapte coloane ale ei străluceau în lumina lunii. Ceva mai departe, se vedea fântâna arteziana ; apa nu curgea, astfel că lumina lunii nu se putea reflecta în izvorul artificial și în căderile de apă.

Leo stătu întâi să-și tragă sufletul, apoi se apucă să pipăie barele din partea interioară a grilajului. Trebuia să dea acolo de zăvorul care asigură partea mobilă a grilajului. Nu-și făcea probleme dintr-asta :

dacă zăvorul era cumva înțepenit sau prins cu lacătul — deși nu fusese niciodată prins cu lacătul — avea să sară peste grilaj. E adevărat că vârfurile unora dintre bare erau ascuțite, dar nu se putea să nu reușească.

Dădu peste zăvor, îl forță puțin și-l trase. Apoi împinse barele, și în grilaj se desfăcu un pătrat liber. Leo se urcă pe zid, având grijă să nu atingă crengile țepoase ale gardului viu, și trecu încet prin deschizătură. Se afla în grădina casei lui.

XIV

O clipă-două, stătu să cuprindă cu privirea priveliștea atât de familiară, aflată în plină bătaie a lunii : iedera care se cățara pe pavilionul în stil neoantic, irișii sădiți de-a lunguri pârâiașului artificial, chiparoșii înalți înșirați pe lângă zid și pe lângă grilajul întunecat, ferestrele înalte ale vilei, care era cufundată în liniște și în întuneric. La douăzeci de pași, deasupra pinilor și tufelor de liliac, se profila scara de serviciu, aidoma unei scări de vapor, numai că era în spirală. Pe scara aceasta trebuia să se cațere și, la capătul ei, să deschidă o ușă verzuie foarte simplă. Apoi trebuia să străbată grădina de iarnă și să-și urmeze drumul de-a lungul unui coridor care dădea într-o încăpere centrala spațioasă, care avea o verandă mare cu vederea la mare. În stânga se afla dormitorul lor, în care acum Verena dormea singură — sau era de presupus că dormea singură. Bucătăreasa lor, dacă mai era la ei, dormea la parter și tot la parter mai locuiau și doi bătrâni care îngrijeau de grădină — pentru lucrările mai mari, soții Gerdan angajau de obicei întreținerea horticolă locală. Ferestrele de la parter dădeau spre mare și era exclusă eventualitatea să-l vadă cineva apropiindu-se de vila.

Leo chibzuise bine totul, își ticluise în amănunt planul, rămânea însă în suspensie un punct esențial : cheia. Dacă cheia nu se afla la locul vechi, acolo unde o lăsase fostul, vechiul Gerdan, atunci n-avea

altceva de făcut decât să se retragă și să plece precum venise. Dacă ar fi luat-o cu el... dar nu putuse lua nimic din fosta sa viață, chiar dacă ar fi prevăzut cele ce aveau să se întâmple, tot n-ar fi putut. E drept că ar fi putut să găsească altă ascunzătoare pentru cheie, nu sub un acoperiș, ci undeva afară, dar în cazul acesta ar fi existat riscul să ruginască sau s-o găsească cineva din întâmplare.

Leo știa că, până în dreptul scărilor, nimeni nu-l putea vedea. Se asigurase mai de mult de lucrul ăsta ; cercetând o dată de sus, de pe scări, împrejurimile pavilionului, observase că copacii, foarte înalți toți, acoperă complet porțiunea respectivă a grădinii. De aceea intra foarte liniștit în pavilion, având însă grijă să nu-i scârțâie pașii pe nisipul presărat între zid și pavilion.

În pavilion, întunericul era aproape desăvârșit ; copacii înalți și coloanele albe de marmură nu îngăduiau razelor lunii să răzbată în interior. Pavilionul era bine aerisit, vârful cupolei fiind retezat, lăsând o deschizătură pentru impluviu. Leo tresări ușor ; simțise că obiectele dinăuntru erau altfel aranjate ; raftul cu fragmente de figurine romane fusese mutat ceva mai încolo, și cineva adusese în pavilion și una din cele doua amfore pe care el le știa instalate în grădina de iarnă, chiar deasupra scărilor de serviciu. Dacă fusese clintit din loc și bustul de bronz al lui Cicero, atunci și cheia de dedesubt fusese luată ; și de bună seamă că Verena s-o fi întrebat, plină de mirare, cine a pus-o acolo ; în

cele din urmă și-o fi dat seama, și asta abia după moartea soțului, cum făcea acesta de se întorcea acasă fără să fie văzut sau auzit de nimeni. Neputându-și stăpâni un tremur de nerăbdare, Leo ridică mâna în direcția colțului în care trebuia să fie etajera triumfiulară pe care știa că se află bronzul. Da, era tot la locul lui ; degetele tremurânde ale lui Leo se apropiară de fața oratorului roman, îi pipăiră nasul, ochii și cutele de pe frunte, ca și cum s-ar fi temut să caute de-a dreptul în ascunzătoarea unde trebuia să fie cheia de metal. În cele din urmă, își făcu totuși curaj, prinse din spate bustul și-l împinse înaintea. Făcuse gestul nervos și prea brusc, și cheia căzu pe dalele de marmură, cu un zgomot metalic.

Leo tresări, dar rămase liniștit. Nu se clinti nimic nici în grădină, nici în casă. Se aplecă și ridică de jos cheia ; luând-o în mâna, simți că este cheia cea bună, cea la care se gândise cu înfrigurare atâtea zile la rând.

leși din pavilion cu cheia de metal strânsă bine în mână, să nu-i cadă cumva în iarbă, unde acuma, noaptea, i-ar fi fost aproape imposibil s-o găsească. Înainta pe aleea ce-i era atât de familiară, simțindu-se parcă mai sigur de el, mai liniștit. Știa că, nu mai târziu, peste câteva minute, va pătrunde în odaia lui de lucru, nestingherit de nimeni.

Puse piciorul pe prima treaptă a scării. Plăcile de metal erau fixate bine și nu se mai auzi nici cel mai slab zgomot. Leo urcă încet, una după alta, treptele metalice, numărând în gând... zece, unsprezece, doisprezece — știa perfect că, în total sunt

șaisprezece. Aproape de capul scării se aplecă ușor și introduse cheia în broască, încă de pe când se afla pe treapta a patrusprezecea. Operația trebuia făcută cu extrema prudență : deschiderea unei uși îi trezește de obicei pe cei care dorm în casă numai dacă primul zgomot, cel care perturbă liniștea, îi trezește. Pe om nu-l trezește din somn intensitatea zgomotului, amplitudinile undelor sonore, ci legătura pe care o face în subconștient între sunetul perceput și viața, lumea sa intimă. Iar scrâșnetul metalic al cheii înseamnă o ușă deschisă, după cum țârâitul soneriei fonovizorului înseamnă întâlnirea, peste o clipă, cu imaginea și vocea unui cunoscut, iar al celei de la ușă, vizita cuiva. Cu degetele tremurânde, dar foarte prudent, vârî cheia în broască și dădu s-o răsucescă, încet, foarte încet.

Nu reuși. Încercă încă o dată : tot nu merge. Puse mâna pe clanță, că să ridice un pic ușa, și deodată spre mirarea și consternarea lui, simți că ușa se deschide — nici nu fusese încuiată !

Se furișă în micul vestibul cu pereții de sticlă și de acolo trecu în grădina de iarnă. Era vară, și sera era aproape goală ; de altfel, aici erau păstrați doar palmierii, care pe un frig mai mare puteau să înghețe, lămâii, portocalii, mimozele și diverse alte plante. Se simțea totuși un miros pătrunzător de flori — de garoafe parcă — risipite prin vase și glastre.

Leo se opri din nou să-și mai tragă răsuflarea, să i se potolească bătaile vijelioase ale inimii. La zece metri de acolo, la capătul coridorului, se află Verena... O fi singură ? Au trecut mai multe luni —

cine știe, poate că a început o nouă viață. Leo se întristă nițel, dar tocmai gândul acesta păru să-i dea puteri noi și să-l împingă înainte ; calm și cu fruntea sus, străbătu grădina de iarnă și intră în coridor.

Coridorul îl purtă cinci-șase metri în direcția mării, apoi coti în unghi drept paralel cu țărmul. Își dădu seama din prima clipă că pe coridor nu se operase nici o schimbare, toate obiectele se aflau în vechile locuri : trei postamente de lemn pentru busturi de marmură sau de bronz, o oglindă venețiană, mare, două lăzi de zestre țărănești, străvechi. Călca pe un covor african adânc. La dreapta, era ușa camerei lui de lucru. Se luptă o clipă cu dorința de a merge până la capătul coridorului, să arunce măcar o privire în sala mare de la mijloc, dacă nu s-o străbată și să întredeschidă ușa dormitorului. Își spunea, căutând să justifice față de sine nebuneasca-i intenție, că ar trebui totuși să se asigure, să vadă ce face Verena, să se convingă că nu se mai află și altcineva la etajul întâi al vilei. Se stăpâni totuși și apăsă încet de tot pe clanța ușii odăii sale de lucru, o întredeschise, intră și trase cu grijă ușa în urma lui.

Camera aceea dădea spre grădină ; avea și un balconăș care dădea și el spre grădină. Ușa de la balcon era închisă și perdelele, niște perdele simple, din pânză trainică și deasă, erau lăsate. Leo se duse întâi la ușa aceea și coborî jaluzelele de lemn. Apoi veni în mijlocul încăperii, pipăi masa și scaunele și aprinse lampa mică de birou. O lumină albastru-verzuie inundă odaia.

Era o încăpere foarte simplă, camera de lucru a lui Leo Gerdan, în care fusese elaborată o operă atât de bogată. Lângă zid, în partea opusă grădinii și balconului, se afla un divan de lemn de culoare deschisă, cu o etajeră lată pentru cărți. De-a lungul tuturor pereților se înșiruiau rafturi pentru cărți și manuscrise, iar lângă divan, două scaune, care puteau fi transformate în fotolii, și masa de lucru. Nu exista nici televizor, nici fonovizor, nici măcar o vază pentru flori ; atunci când Leo se adâncea în lucru, nu-i mai trebuia nimic.

Totuși, acum, uitându-se atent prin cameră, observă și prezența unor flori. Într-un colț, pe o etajeră, fuseseră îndepărtate alte obiecte și așezată o vază grea, galbenă, în vază se aflau câteva orhidee albastre — bizare flori și excesiv de scumpe. Fusese înlocuit și un tablou : în locul unei copii după un tablou de Manet reprezentând un pod într-o dimineață cu ceață ușoară, prin care era irizată lumina răsăritului, atârna un portret al lui Leo Gerdan, o fotografie artistică, totodată și ultima sa fotografie, executată de un cunoscut fotograf de artă, Rubin. Leon Gerdan cel din fotografie se uita, dus pe gânduri, undeva în gol, în timp ce, învăluit într-o lumina stinsă, își mângâia cu mâna părul rărit, cărunt și moale. Leo rămase cu ochii ațintiți la fotografie, și, fără să vrea se apucă de părul său tuns scurt, aspru, și des. Oftă și se apropie de rafturile de pe peretele dinspre coridor.

Acolo se afla și raftul pe care-l indicase cu prilejul acelei întâlniri hotărâtoare din cabinetul lui Mendoz,

când doctorul Rinner dezvăluisese natura intervenției sale chirurgicale. Pe al patrulea raft de sus se afla o cutie mare de lemn, un șah primit ca premiu cu prilejul unui turneu în care Leo Gerdan obținuse un loc fruntaș în clasament — iar sub cutia aceea Gerdan pusese, în ajunul ședinței fatale de la tribunal, foile verzi cuprinzând notițele, notițele „gata”, cum le numea el, destinate romanului „Munții din ceață”. Primul gest al lui Leo, se înțelege, fu să ridice cutia de șah. Dedesubtul cutiei era un teanc de foi roșii... Roșii ! Prima greșeală, foile erau roșii. Luă primele două foi de deasupra și văzu că greșeala nu se rezuma la culoare. Nu erau câtuși de puțin însemnările pentru „Munții”... Acelea erau notițele pentru cele câteva nuvele aflate aproape de stadiul de a fi dictate : „Numai chipuri negre”, „Ce aduce iarna” și „Marele reflux”. Leo rămase cu ochii la manuscrise și își aminti că lucra tocmai la nuvelele acelea când venise în vizită Mendoz : jucaseră o partidă de șah și, după ce terminaseră, așezase cutia deasupra teancului de hârtii... Da, și acum ? Unde e romanul ? S-a înșelat, dar s-a înșelat asupra culorii : notițele nuvelor erau așternute pe hârtie roșie, iar el fusese convins că foile de sub cutie sunt verzi. Ce culoare avea hârtia pe care scrisese romanul ?

Deschise, aproape inconștient, sertarul etajerei. Acolo găsi ceea ce se aștepta să găsească : o fotografie mare a Verenei. O scoase din sertar, apoi se rezemă de masă, de masa lui, că să se liniștească și să-și adune gândurile. Deodată tresări violent și

duse mâna la inimă : în ușa balconului stătea Verena. Intrase pe nesimțite, sau poate că fusese atât de absorbit de căutarea manuscrisului, încât nu auzise deschizându-se ușa balconului.

XV

O dată cu Verena, pătrunse în odaie și un curent de aer rece care involbură lungă cămașă de noapte de pe ea ; peste cămașa de mătase roz, Verena îmbrăcase o haină de casă scurtă din muselină albă. Părul negru și lung îi cădea pe umeri și era umed de stropii de ploaie ce se strecurau de pe copaci și de pe acoperiș pe balcon. Verena închise încet ușa, fără să-și desprindă privirea de la Leo. Acesta încremenise în locul unde fusese surprins, incapabil să facă o mișcare, să rostească o vorbă ; strângea în continuare fotografia la piept și se uita ținută la Verena, ca hipnotizat.

—Ce e de făcut acum, Karol, îl întrebă Verena cu glasul ușor răgușit, pe cine se cuvine să anunț : pe agenții poliției criminalistice sau pe infirmierii lui Rinner ?

Un val de tristețe năpădi inima lui Leo.

—Nu fiți atât de neîndurătoare ! murmură el. Am venit să caut manuscritele de care aveți nevoie. Le voi găsi numaidecât. Știu că vă trebuie și de îndată ce le voi găsi, vor trebui să fie dictate la dictafon.

—Am vorbit la telefon cu redacția. V-ați trădat complicii.

Leo se apropie precipitat de scaun, se așează și își prinse capul în palme.

—Nu sunt complicii mei, nici nu am ce trăda. I-am împărtășit lui Guidoni ceea ce știam... nu uitați că posed memoria lui Gerdan. Gerdan obținuse unele indicii prin ziariștii săi, care, după cum știți și

dumneavoastră, întreprinseseră o anchetă particulară, pe seama ziarului. Bernol, Slima, Nanaco, ei anchetaseră cazul. I-am spus lui Guidoni ce știam de la ei! Asta nu înseamnă că mi-am trădat complicități.

—Cum adică, întrebă Verena, de la ei dețineți informațiile ?

Leo ridică din nou capul. Se uitară febril unul în ochii celuilalt.

—I le-am comunicat lui Gerdan, șeful lor. Iată de unde știam... Trebuia să vin neapărat în noaptea asta. Neapărat. Cine știe dacă aș mai fi avut vreodată prilejul.

—Bine, spuse Verena și schiță un zâmbet rigid care-i preschimbă fața în mască, dar ce intenționați să faceți cu manuscrisele ?

—Am încasat bani pentru ele, bani pe care i-am cheltuit aproape pe toți. Mă simt dator să definitivez aceste manuscrise : știu că aveți dificultăți din pricina lor.

Verena zâmbea în continuare, la fel de rece și de rigid.

—Cred că aveți o conștiință excesiv de sensibilă, Karol. Vă faceți scrupule inutile. Nimeni nu vă poate trage la răspundere pentru că Leo Gerdan, omul pe care l-ați expedit pe lumea cealaltă, nu s-a achitat de toate obligațiile înainte de a muri.

Leo se ridică, uitându-se însă neclintit la Verena. Ea observă că îi tremură mâinile.

—Vă rog, nu mă mai numiți „Karol”. Nici alții nu mă mai numesc așa. Mai bine nu-mi mai ziceți în nici

un fel! Iertați-mă, voiam să vă ajut. Simțeam că o pot face.

Verena îl măsură din cap până în picioare.

— Mulțumesc. Ce-ați luat din sertar ? Puneți imediat la loc ce ați luat !

Leo strânse la piept fotografia și murmură :

— Ea mea. Nu mai e a dumneavoastră, fiindcă ați dăruit-o.

Verena își ridică privirile, se uită la locul gol din sertar și spuse calm :

— N-o să ne certăm pentru atâta lucru.

— Lăsați-mi-o mie, Verena Gerdan, spuse Leo și, deodată, se porni să tremure din tot trupul. Simt că n-o să mai trăiesc mult. Nici doctorul Rinner nu e convins că voi suporta până la capăt urmările operației și în afară de asta, Dumnezeu știe cum o să se termine procesul. Așa încât lăsați-mi mie această fotografie : în schimbul ei, vă voi preda manuscrisele gata pentru tipar. Haideți să facem târgul : vă asigur că veți rămâne în câștig.

— Sunteți un bun actor după câte văd. Voiăți probabil să vă surprind în această postură — în momentul în care vă însușeați fotografia mea. Romantic și mișcător !

— Nu știam că o să veniți. Eram convins că dormiți în odaia din față, în dormitor. Nu știu ce-ați căutat pe balcon.

— Oricum, n-o să dispuneți dumneavoastră unde am dreptul și unde nu să mă aflu în casa mea ! În treacăt fie zis, cum ați intrat în posesia cheii ?

Leo dădu din cap obosit, descurajat.

—Știam unde lăsa Gerdan cheia când venea noaptea târziu acasă — dacă nu vreți să acceptați ideea că am lăsat-o acolo eu însumi. Iat-o !

Leo scoase cheia din buzunar și o puse pe masa.

—De o sută de ori am... de o sută de ori a intrat Gerdan aici neobservat. Aș fi găsit manuscrisele și vi le-aș fi înapoiat redactate.

Afară se auzi vântul șuierând și, îndată după aceea, se porni și ploaia răpăind în geamuri. Verena puse mâna pe clanță și controlează dacă închisese bine ușa de la balcon,

O vreme, rămaseră tăcuți, studiindu-se reciproc cu priviri înfrigurate și întunecate. Apoi, Leo întoarse capul înspre unul din rafturile cu cărți. Deodată, o văpaie i se aprinse în ochi. Dintr-un salt, fu lângă raft și se apucă să azvârle pe jos teancuri după teancuri de cărți și hârtii. Înlătură un teanc de cărți care numai că nu căzură pe raft, și prinse în mână un teanc gros de hârtii roșietice. Câteva clipe, nu-și putu reveni din emoție, dădu să se repeadă afară, se întoarse spre Verena — îi lipseau cuvintele. În sfârșit, se lăsă să cadă pe divan, trase lampa aproape și desfăcu legătura.

„Munții din ceață”, bâigui el gâfâind. Iată manuscritul, l-am găsit ! Titlul e provizoriu, un titlu de lucru, destul de stângaci, dar am altul în minte. Nu știu de ce credeam că foile sunt verzi...

Verena se dădu mai aproape și i se uită peste umăr, parcă nevenindu-i să creadă.

—Manuscritul acesta l-am avut în mână. Mă îndoiesc însă să fie manuscritul romanului pentru

care s-a plătit un avans de un milion...

Gerdan se afla într-o stare de excitație extremă : răsfoia filele roșii ale romanului, vorbea de unul singur, rostind cuvinte fără șir. În cele din urma, se întoarse spre Verena, făcându-i semn din ochi și din mâini să se așeze lângă el și îi întinse câteva dintre foi.

—Uite, Verena, foaia asta ți-am... v-am arătat-o, mi-aduc bine aminte, de îndată ce am scris-o. Uite-aici am desenat măgărușul pescarului, pe spinarea căruia a ajuns străinul în munți. Pe tine te-a pufnit râsul, Verena, ziceai că ar fi cazul să facem și noi doi o excursie pe măgari...

Verena se așeză ezitând lângă Leo, privi desenul și în cele din urma își aminti și ea :

—Da, da, țin minte... Leo se fudulea grozav cu măgarul ăsta, de parcă ar fi fost un desen de Dürer. Tocmai aveam musafiri când m-a chemat.

Leo îi aruncă o privire și preciza :

—Se afla la tine Ana Vidassi, doctorița, iartă-mă că-ți vorbesc cu „tu“, dar mi-e mai ușor și pe deasupra am atâtea să-ți spun și timpul trece... Se afla la tine Ana și, dacă nu mă înșel, și austriecele acelea două, prietenele tale, și parcă și un bărbat, poate Balto, nu mai știu exact. Vru să mai spună ceva, dar Verena îl opri, așezându-și mâna peste mâna lui ; și-o trase însă îndărăt numaidecât, de parcă s-ar fi fript.

—Dumneata văd că-ți amintești exact toate amănuntele ! Într-adevăr erau la mine austriecele și cu Ana. Dar n-a fost Balto, ci Bernol — el le-a și adus

pe austriece.

—Da, da, Bernol, îi veni lui Leo să strige, mi-a telefonat și mie cu câteva ore înainte la „Mediterrana“, anunțându-mi sosirea austriecilor. Asta se petrecea anul trecut, prin octombrie.

—Ciudat ! făcu Verena.

Leo era în continuare în culmea fericirii : manuscrisul, găsisese manuscrisul ! Peste toate amărăciunile și peripețiile lui din ultimele săptămâni și luni, ascunsese în străfundul sufletului o rană care-l rosese cumplit, gândul că manuscrisele acelea erau pierdute pentru totdeauna. Gerdan lucrase mult la romanul său, petrecuse nopți și nopți de-a rândul scriind și visând. Verena îi citi bucuria pe față.

—Deși n-ai lucrat dumneata la romanul acesta, ți-ar fi părut totuși rău dacă s-ar fi pierdut, nu-i așa ?

Leo o privi extrem de uimit.

—Cum n-am lucrat ? ! Dar cine a lucrat ? Adesea, la clinica judiciară, bolnav de moarte fiind, pe când mă zvârcoleam în febră sau mă simțeam stors de puteri, mă gândeam că la romanul acesta am lucrat mai mult decât la oricare altul, cel puțin în ultimele luni am lucrat ca un nebun, numai să-l văd terminat și să mă achit de obligație.

Leo o prinse pe Verena de mână și se apucă să-i strângă tare degetele. Era un obicei al lui Gerdan pe care ea îl cunoștea bine, și câteva clipe ea își lăsă mâna într-a lui.

—Și sufletul din mine mi l-am dat pentru romanul asta. Sunt convins că și crizele mele de reumatism tot din pricina surmenajului s-au produs. Și tu spui

că n-am lucrat la cartea asta ! Cum să nu-mi fi părut rău dacă s-ar fi pierdut ?

—Iartă-mă, spuse Verena, dar e interesant un lucru : Leo nu mi-a spus niciodată lucrurile astea, nu mi s-a plâns niciodată...

—Nu v-a mărturisit el chiar toate fleacurile... S-a ferit întotdeauna să vă spună ceva ce ar fi putut să vă întristeze. Dacă s-ar fi plâns că e bolnav, dumneavoastră nu l-ați fi lăsat să lucreze. Dar era stăpânit în permanență de febra creației, avea în el acel vierme care te roade și te îndeamnă să scrii, să crezi fără încetare, sorbea din el însuși acel elixir care se numește bucuria creației. Gerdan își iubea scrisul la fel cum vă iubea și pe dumneavoastră. Și eu aș vrea să încep să scriu numai să pot, numai să fiu lăsat în pace, să mă reculeg și să duc la capăt ce am așternut în diverse caiete de notițe sau ce am în minte.

Rămaseră tăcuți o vreme, ascultând răpăitul ploii pe geamul ușii.

—Probabil că o să pot isprăvi ceea ce a copt mai de mult ; sper că o să-mi îngădui și o să gădesc atâta putere în mine câtă îmi va trebui pentru asta. Trebuie să-mi pun la punct și nuvelele... nuvelele lui Gerdan, n-are importanță ale cui sunt — cred că îți dai seama și singură că trebuiesc neapărat terminate. Asta e, oricât, mai important decât faimoasa dispută; va fi umila mea persoană spânzurată sau, dimpotrivă, recompensată pentru strădaniile ei...

Omul acela începea să-i placă Verenei : de astă

dată îi prinse ea însăși mâna, spunându-i cu un zâmbet:

— Poate, din punctul de vedere al literaturii...

Leo se uita concentrat drept înaintea sa. Pe neașteptate apucă mâna Verenei într-ale sale.

— Mi-aduc aminte când am intrat noi doi — soții Gerdan, în sfârșit, dacă n-am fi fost noi doi aceia — pentru prima dată în vila asta. Abia se terminase construcția, și adusesem cu noi niște mobilă, restul urmând să-l cumpărăm. Câți ani să fie de-atunci — vreo zece, nu-i așa ? — știu că era în mai și că înainte de a veni încoace fusesem cu Mendoz și cu biata Ines, care a murit între timp, la „Acvariu”, unde cinasem. Tu, Verena, poate nu-ți mai aduci aminte : stăteai în capul mesei, îmbrăcată într-o rochie galbenă, nespus de frumoasă și aveai la gât un colier de mărgele din chihlimbar negru. După aceea, cum spuneam, am venit aici și am rămas nu știu câte ceasuri fără să ne îndurăm să părăsim viitorul nostru cămin. Ploaia bătea alene în geamuri, iar tu sporovăiai într-una, plănuiind cum să aranjezi camerele. Spuneai mereu : aici o să punem masa, scaunele, dincoace vitrina, aici fotoliile... Rânduiai în închipuire până și florile și plantele decorative de pe terasă. Eu mă gândeam la altceva, eram cam absent; eram preocupat de piesa aceea a mea, „Și totuși, suntem bărbați” — îți aduci aminte, asta se întâmpla cu câteva luni înaintea celui mai mare succes al meu în teatru...

— Nu mai îmi aduc aminte, dar știu că adesea, în timp ce eu vorbeam pe el îl furau alte gânduri.

Leo, trecând sub tăcere observația Verenei, confirmă fără voia sa spusele ei.

—Îmi aduc aminte ca acum, că erau flori pe masă, nu știu ce fel de flori, liliac parcă. Tu te bucurai nespun de mult că vei putea aranja vila noastră după placul tău, că avem destui bani ca să ne putem permite orice mic capriciu. Tocmai îmi apăruse o ediție de opere alese și, afară de asta, încheiasem contracte cu trei teatre pentru piesele „Vânătorii orelor pierdute”, „Stăpânul verde” și „Întinsul mării n-are sfârșit”. Stăteau aici, lângă lampa asta și îți străluceau ochii — vezi, m-am ferit să schimb lampa — ochii îți străluceau verde-deschis, cum îți strălucesc și acum, și atunci, pe neașteptate, ai rostit niște cuvinte care... Mi-am adus aminte de ele în zilele din urmă și mi mi-au mai ieșit din minte...

—Știu la ce te gândești, spuse Verena. El m-a dojenit atunci aspru pentru cuvintele acelea. Și în timp ce mă certa, vedeam bine că nu se gândește, ca de obicei, la altceva...

—Spuneai că presimți că ne pândește o nenorocire. Îmi spuneai că ești fericită, că viața pe care o duci e prea frumoasă și că te temi că vreo întâmplare nefastă să nu spulbere totul. Mi-am adus aminte de asta acum, când acea întâmplare nefastă s-a produs... Dar trebuia să te cert atunci : căci ce gust are fericirea, viața, oricât de frumoasă, dacă te chinuie presimțirea ? Asemenea presimțiri strică totul. Eram și eu foarte mulțumit că ne mutasem în vila noastră cea nouă, dar eram mulțumit mai presus de toate că te vedeam pe tine mulțumită și fericită.

Și nu mă chinuia nici o presimțire...

Leo apropie încetișor mâinile Venerei de fața sa și îi sărută palmele. În timp ce le săruta, ea își spunea că n-ar fi trebuit să-i permită un asemenea gest — dar cum să se fi reținut, când acesta era chiar obiceiul lui Leo cel dinainte. Îl repet de o sută de ori : apropia de buze mai întâi o mână, apoi pe cealaltă, săruta palmele pe rând, după care se apuca să dezmierde degetul mic ; acela era mezinul, cel deosebit de îndrăgit.

Leo își înfundă fața în palmele Verenei, apoi se ridică brusc.

—E frumos când omul se bucură de lucrurile lui. Noi, bărbații, suntem în bună măsură lipsiți de bucuria asta — ne iubim munca, soția sau amanta, dar obiectele nu le iubim cum le iubiți voi.

Verena surâse.

—Îmi amintesc, Verena, cum am ales noi doi lampa asta. Am colindat cu mașina de la un magazin la altul. Câte lămpi nu ți-au trecut prin mână, în dimineața aceea ! Nu puteam de fel să înțeleg ce socoteli îți faci tu, cu ce le compari când le iei în mână sau le pui pe vreo mobilă din magazin, ca să le examinezi mai bine. Mă întrebam dacă nu cumva vrei să-ți dai seama cum se va reflecta lumina lămpii în odaie, ce umbră aruncă lampa — căci tu abia văzuseși o dată camerele, iar complet mobilate nu le văzuseși de loc. Nici măcar nu alesesem sau comandasem mobila atunci, iar aici, pe locul ăsta, se afla divanul meu cel vechi, care e acum la parter.

—Acum e totuna... spuse Verena. Dar e ciudat...

Verena își trase mâinile și își potrivea părul. Vezi, acum când m-am convins că dumneata îți aduci, într-adevăr, aminte de absolut toate amănuntele, raporturile dintre noi au devenit foarte ciudate ! Cum să-ți explic — dumneata parcă ai fi fost prezent peste tot și în toate momentele — și când a început dragostea mea cu Leo, și în ziua și în noaptea nunții, și la începutul căsniciei noastre — pe atunci nu prea aveam cine știe ce bani și trebuia să facem economii. Dumneata știi chiar totul...

—Totul, Verena, spuse Leo, grav. Și cum ai venit prima dată la mine, și cum m-ai întrebat în seara aceea ce cred despre tine, iar eu ți-am răspuns că te iubesc și că, în general, nu cred nimic, și cum am fugit pe opt zile din oraș, în munți, la „Gorski cvijet“. Îmi amintesc cum te supărai pe mine, cum ne ciondăneam și cum ne împăcăm apoi, îmbrățișându-ne fierbinte, fierbinte...

—Trebuie să mai discutăm pe îndelete despre toate astea : Leo se ferea să-mi spună anumite lucruri, poate mi le spui dumneata... Dar situația mea de acum e stranie, cred că nici o altă femeie n-a trăit așa ceva : să existe un om care să știe totul despre ea, ca și cum ar fi trăit împreună cincisprezece ani, și care, totuși, n-a stat cu ea sub același acoperiș.

Leo se aprinse din nou.

—Dar cum n-am stat sub același acoperiș ? ! Dar cine a stat lângă tine, dacă nu acest nefericit creier al meu, pe care Rinner l-a scos dintr-un trup ciuruit pentru a-l așeza pe un alt soclu ? Da, da, asta este

expresia cea mai potrivita — l-a așezat pe un alt soclu. Și nu e în cauză numai memoria, nu e vorba numai de memoria mea, de amintirile mele, eu n-am asistat la toate întâmplările astea în chip de simplu spectator sau de cititor al unui roman : trupul tău, Verena, eu nu l-am privit doar, el a fost al meu de sute și sute de ori, mai mult decât acesta pe care-l am acum și decât pe cel pe care l-am avut. Toate astea le-am trăit, și cum le-am trăit! Verena, biata, prostuța mea Verena, cum de nu vezi, cum de nu simți că o dată cu tot ce a rămas în capul meu, a rămas în mine și dragostea mea pentru tine, dragoste care în cei cincisprezece ani n-a făcut decât să crească, să devină și mai înflăcărată !

Leo începu să-i strângă degetele, mâinile, ca ieșit din minți. O cuprinse apoi de mijloc și simțindu-i trupul gol și musculos, îl trase lângă el, îl lipi de al lui. Ea se abandona, în brațele lui, incapabilă să reziste acelei chemări.

—Verena ! o strigă Leo, apoi o strânse și mai tare în brațe, sărutându-i părul. Dintotdeauna te-am știut așa, rea și încăpățânată ! Fii și tu o dată măcar mai înțelegătoare, oare nu vezi că prin tine, oamenii aceia vor să mă ducă la spânzurătoare ? Verena, prostuță mică, vrei să mă ucizi încă o dată !

Cu o mișcare bruscă, Leo stinse lampa de pe masă și în cameră se făcu întuneric ; doar printre perdele răzbătea de afară o pală de lumină, care făcea să scânteieze ochii celor doi. Verena îl mai privi o dată lung, pe Leo, apoi strânse cu putere pleoapele, îl îmbrățișa pe bărbatul de lângă ea și

strigă :

— Spune ceva, te rog, spune ceva !

Îmbătată de plăcere, străbătută totodată de fiori reci, Verena îl strângea pe Leo în Brațe, dându-i-se cu tot mai multă ardoare și dorind, dorind năprasnic ca el să-i spună ceea ce ea auzise de atâtea ori, ceea ce auzise numai ea. Ea însuși, în dragoste era tăcută.

XVI

Leo se desprinse încet, aproape pe nesimțite, din îmbrățișarea frumoasei femei ; își mai trecu o dată mâinile peste umerii, sânii, coapsele pe care adineaori le ținuse atât de strâns încleștate în brațele sale, de a căror mireasmă de floare, îmbătătoare, se lăsase pătruns până-n adâncul cărnii sale fremătânde. Își mai trecu o dată obrații săi peste ai ei și-i simți lacrimile sărate și fierbinți : o mai sărută o dată, de două ori, de nenumărate ori, de parcă și-ar fi luat rămas bun de la acea clipă miraculoasă și fără întoarcere.

—Verena, murmură, oca și cum s-ar fi temut să nu trezească pe cineva. Vezi, te iubesc la fel ca atunci când ai venit întâia oară la mine, că atunci când am fost împreună la „Gorski cvijet“.

În odaie era întuneric. Ei doi stăteau strâns lipiți unul de altul, fiecare așteptând parcă să vadă ce va zice, ce va face celălalt, care-i va fi primul gest. Leo simțea încă pe obrazul lui mângâierea obrazului Verenei, care tot mai era ud și fierbinte.

—Verena, acum toate vor fi din nou ca și altădată. Spune și tu ceva !

Ploaia răpăi violent în geamuri ; o rafală de vânt zgâlțâi cercevelele și în odaie pătrunse un curent de aer umed.

— Verena, întrebă Leo, nu ți-e frig ? Vântul bate chiar în peretele ăsta. Ce-ar fi să mă reped după o pătură sau după capotul tău ? Știu unde sunt.

Întinse mâna spre lampă, dar ea i-o apucă cu

putere ; se ghemui mai tare lângă el, și el simți inima Verenei bătând pe pieptul lui.

—Verena, ți-aduci aminte cum ai venit întâia oară la mine ? întrebă el. Mă rugaseși să te ajut să înveți pentru examene : aveai de furcă cu matematica, cu care nici eu nu mă descurcam prea grozav. Cernea o ploaie ca și cea de acum, iar tu veniseși la mine plouată, udă learcă. Ți-aduci aminte, spune ?

Verena tăcea, mișcând doar buzele, fără grai. Leo îi simțea răsuflarea fierbinte, febrilă, după care tânjise frenetic de-a lungul atâtor nopți, și genele — genele ude și lungi ale Verenei — atingându-i obrazul, ca într-un zbor de fluture.

—Pantofii îți erau uzi de tot, la fel și ciorapii. A trebuit să ți-i descalți. Ți-am încălzit piciorușele în palme, ții minte ?

Întinse mâna și apucă piciorul Verenei mai jos de gleznă. Era rece, și el se aplecă să-i sărute glezna și degetele.

—Ție ți-e frig, Verena ; n-ai voie să răcești tocmai acum. Mă duc după pătură. Ții minte cum am început atunci să ne sărutăm și cum ne-am sărutat, așa, la nesfârșit ? Cu o clipă înainte, cu o jumătate de oră înainte, erai departe de mine ca o stea, ca cea mai îndepărtată stea din univers, și dintr-o dată, mi-ai devenit cea mai apropiată dintre toate făpturile lumii. Așa a fost și acum — până ieri, cât de departe eram unul de celălalt...

Verena începuse să dârdâie. Se cuibărise înfrigurată la pieptul lui Leo și nu-l lăsa însă nici să aprindă lumina, nici să se scoale.

Deodată, o rafala de vânt scutură copacii din grădină încovoindu-le crengile, și ușa de la balcon se deschise năvalnic. Vântul răbufni în odaie, răsturnând ceva de pe masă. Leo dădu să se ridice, dar Verena îl trase îndărăt. Se sculă ea, închise repede ușa de la balcon și ieși în fugă din cameră.

Leo se ridică și aprinse lumina. Văzu că vântul măturase de pe masă și câteva foi de manuscris și se apucă să strângă febril colile de hârtie, verzi și roșii. Le așeză la loc pe masă, luă din raft o carte și o puse peste teancul de manuscrise. Se uită primprejur și mai culese de jos o foaie pe care n-o observase, mângălită cu rânduri dese de notițe câteva clipe, Leo se adânci în lectura lor.

Ușa odăii de lucru a lui Leo se deschise și intra Verena. Îmbrăcase altă cămașă de noapte, purpurie, iar pe braț avea cuvertura de mătase. Se apropie întâi de lampa de masă și o stinse repede, apoi îl lăsă pe Leo s-o îmbrățișeze și s-o poarte din nou pe canapea. Cât ai clipi din ochi se vârâră sub cuvertura de mătase. Leo simți că femeia de lângă el tot mai tremură. Vântul deschise iarăși ușa de la balcon, fără s-o dea de perete de astă dată ; Leo vru să se scoale și să se ducă s-o închidă, dar Verena se lipi de el.

—Vorbește-mi ! îi spuse. Vorbește-mi, te rog, spune-mi ceva, orice !

—Ce vrei să-ți spun ?

—Spune-mi ce vrei. Povestește-mi, spune-mi ceva, nimic nu mi-a plăcut vreodată mai mult decât să-ți ascult vocea pe întuneric...

Tăcură câteva clipe, apoi Leo înlătură o șuvița de păr care acoperea urechea Verenei.

—Știi, Verena, nu o dată m-am întrebat : ce s-ar fi întâmplat dacă Dino Karol l-ar fi nimerit pe Gerdan în cap, iar pe el în inimă. Dacă ar fi fost invers...

Ea tresări violent și se ridică brusc. În ochi îi jucau reflexele luminii ce se strecura de afară.

—Și tu te-ai gândit la asta ? aproape că strigă Verena. Și eu tot la asta mă gândesc, numai la asta, tot timpul mă gândesc la asta. Dacă Leo s-ar fi întors la mine cu alt creier, cu creierul lui Karol... Și dacă ar fi știut numai el adevărul. El, Rinner, Ana...

Leo încerca s-o tragă pe Verena înapoi lângă el. Dar ea îi dădu la o parte mâna, suspinând, și continuă precipitat, pe nerăsuflăte :

—Am examinat îndeaproape situația asta, știi, sub toate laturile... De aceea, în ultima vreme, cum să-ți spun... am început și eu, în sinea mea, dar numai în sinea mea, n-am mărturisit-o nimănui... am început să țin cu adversarii... cu cei ce susțin că tu ești Gerdan. Poate că e absurd, dar tocmai gândul acesta m-a făcut să șovăi... Karol s-ar fi trezit și s-ar fi simțit grozav de bine văzându-mă pe mine lângă el. Atunci el ar fi... oh, îngrozitor !

Leo se ridică și el într-o rână :

—Da, s-ar fi trezit aici, în vila noastră, medicii ar fi fost la căpătâiul lui, orașul ar fi jubilat. S-ar fi trezit aici ca acel cerșetor din Bagdad pe care califul Harum-al-Rașid, vrând să facă o glumă, l-a îmbătat cu vin de curmale și a poruncit să fie purtat în palatul lui și îmbrăcat în veșminte de calif. Karol era,

în felul lui, șiret, ar fi început repede să joace rolul președintelui Gerdan, așa cum cerșetorul din „O mie și una de nopți” a făcut pe califul. Cine știe ce-ar fi hotărât apoi tribunalul... Nu putem ști, de altfel, nici ce va hotărî în cazul meu...

— Dar, Leo, tu vorbești de toate astea revoltător de calm, ca despre ceva ce nu te privește prea tare, pe când... dar dă-ți seama, ar fi fost îngrozitor ! Bineînțeles, aș fi fost nevasta lui, m-aș fi bucurat c-a rămas în viață, iar el s-ar fi bâlbâit, ar fi tăcut ca să nu se trădeze, făcându-mă să cred că e din cauza operației, iar când, mai târziu, s-ar fi aflat adevărul — vezi tu, pe tine, la început, te-am respins, iar acum sunt, a ta și mi se pare, nu știu cum, firesc să fie așa... Iar dacă Balto ar fi recunoscut, Guidoni s-ar fi apucat să dezgroape vechea poveste ; l-ar fi încolțit pe bărbatul acela al meu, făcându-l să-și trădeze complicii, fiindcă el, da, el, i-a cunoscut pe ceilalți contrabandiști... Bafto s-ar fi apărat: creierul lui Gerdan era ciuruit și i-am transplatat alt creier, rinichiul pot să-l înlocuiesc și cu unul din plastic, pe când creier din material plastic, până acum... oh, mai bine așa !

Deodată, Verena se cutremură toată, ca într-o convulsie. Leo o prinse ușor în brațele lui și se lăsă cu ea pe pernă.

Prin ușa balconului pătrundea parfumul dulce, îmbătător, al florilor de leandru, de chiparos și de rozmarin.

XVII

O jumătate de oră mai târziu, Verena și Leo stăteau alături pe canapea, răsfoind manuscrisul „Munților din ceață”. El comenta capitolele, episoadele, reproducea unele dintre dialoguri, explica, după un termen pe care-i plăcea să-l folosească, „infrastructura” psihologică a cărții. Verena mai ascultase o dată toate astea; pe aceeași canapea, iarna trecută, dar pe atunci manuscrisul romanului nu era decât pe jumătate terminat.

Pe vremea aceea, prin decembrie anul trecut, Leo începuse tratativele cu editorii, mai mulți dintre aceștia arătându-se dispuși să plătească anticipat întreaga sumă convenită ca drepturi de autor. În cele din urmă, se înțeleșese cu editura „Novi dan”, care preluase drepturile și urma să reprezinte interesele autorului și pentru traducerile editate în străinătate ; acesta era de altfel și unul din motivele pentru care editura plătise anticipat și cu atâta promptitudine suma prevăzută în contract.

— Va să zică, ne-ai dus de nas, și pe mine, și pe editor, râse Verena, foarte veselă. Ai luat și ai cheltuit banii, iar pe noi ne-ai lăsat să ne descurcăm cum om ști...

— Nu vorbi așa, n-a fost vina mea, n-am insistat eu să primesc banii. Editorii își au socotelile lor, știu tu cum vine treaba asta...

Verena râdea cu poftă. Nu se putea spune că era pe deplin convinsă că procedase bine, dar noaptea aceea i se părea mult, mult mai frumoasă decât

atâtea altele dinainte, și sorbea acum cu nesaț aerul reavăn al nopții, freamătul ploii și, mai presus de toate, prezența acelui bărbat straniu, pe care-l simțea adânc devotat și a cărui patimă o învăluia fierbinte.

—Nu vorbi așa ! Dar bine, nu vei fi vrând acum să preiei toate ce i se cuvin lui Leo Gerdan, minus obligațiile ?

El zâmbi și rămase pe gânduri. I se părea, într-adevăr, că merită să reflecteze la această problemă.

—Interesant, rosti el domol, urmărindu-și gândurile, eu dețin memoria lui Gerdan, viața sa interioară, și totuși, de multe ori, am senzația că altcineva, nu eu, a săvârșit faptele de odinioară ale lui Gerdan, Știi, e ca și cum ar fi trecut un noian de ani de la toate întâmplările acelea... Spune, Verena, nu ți se pare și ție că viața ta de fetiță a trăit-o altcineva, nu tu ? Eu mă simt aidoma unui bărbat care nu-l mai recunoaște pe băiatul ce a fost el însuși cândva și care, firește, a crescut, s-a schimbat...

—Poate. Într-adevăr, așa te simți când meditezi asupra propriului tău trecut; bineînțeles, nu ești unul și același, de pildă, la cincisprezece și la treizeci și cinci de ani. Tocmai asta și este problema : de la operația ta n-au trecut decât șase luni, și toată lumea își închipuie că tu ești fie Karol, așa cred unii, fie Leo Gerdan, dar cel dinainte, neschimbat întru nimic. Nimeni nu se gândește că ar fi putut rezulta o a treia persoană.

—Adevărul este, Verena, că au mai fost destule asemenea cazuri chiar și la noi : câți oameni n-au

plecat peste ocean în căutare de lucru sau au căzut prizonieri în război și nu s-au întors decât după zece-douăzeci de ani! Au revenit acasă la nevestele lor, cu vechiul creier, cu memoria lor, cu amintirile despre prima întâlnire, dar trupul, cu un cu totul alt trup...

Verena îl mângâie pe păr și spuse rar :

— Ei s-au întors bătrâni. Iar tu ai revenit mai tânăr.

Tăcu câteva clipe, apoi reluă aproape în șoaptă :

— Câți ani a avut Karol ?

— Acum, la zece octombrie, ar fi împlinit douăzeci și nouă.

Verena tresări și întrebă repede :

— De unde știi ?

El zâmbi și-i sărută urechea.

— Toma Necredinciosul ce ești ! Parcă nu știi că lui Leo Gerdan i-au trecut prin mână actele lui Dino Karol, și printre ele, bineînțeles, și actul de naștere. Parcă în ultima vreme, înainte de a fi ciuruit de gloanțe la tribunal, s-ar mai fi ocupat și de altceva decât de cazul Dino Karol ! Sau, mă rog, dacă preferi, eu m-am ocupat...

Stropii de ploaie ciocăneau insistent în geamuri, iar pe balcon vântul aprig aplecase până la pământ leandrul.

— N-o să poți pleca prea curând acasă, spuse Verena. Va trebui să înnoptezi la mine.

— Să înnoptez... zâmbi Leo. S-a și făcut dimineață.

Verena se aplecă spre el. Îi era frig, tremura.

— Ce-ar fi să fac puțină cafea ?

Leo, rămas singur, luă din nou în mână, febril, manuscrisul „Munților”. Răsfoi câteva pagini, apoi renunță, se simțea prea obosit; căscă lung. Puse manuscrisul deoparte, își acoperi fața cu palmele și căzu pe gânduri. „Verena e din nou a mea, își zise. Acum le voi arăta tuturor de ce sunt în stare, acum, când o am din nou pe ea.”

Și, într-adevăr, abia acum se simțea ca pentru întâia data născut, abia acum înțelegea că prelungirea vieții lui fusese un act ce merita osteneala. Ce fusese el până în seara aceea — o creatură pe care câțiva oameni o sileau să se îndoiască de sine, să lase în seama altora să lupte pentru el, pentru salvarea vieții lui. „Acum nu mă mai tem ! jubilă în el un glas al fericirii. Acum nu ne mai temem... noi doi..,”

Pe Leo îl durea deseori capul, îl durea câte o zi, două, neîntrerupt, până ce durerea înceta brusc. I se părea acum că și cu durerile de cap se sfârșise, la fel și cu palpitațiile, mult prea frecvente. Da, acum se va însănătoși cu adevărat ! Îi părea rău că adunarea din sala „Orizont” se terminase de mult, altfel s-ar fi dus în mijlocul acelei adunări, să le strige în față tuturor : Iată-mă, sunt aici, sunt gata să răspund la toate întrebările voastre ! Cât de meschine erau creierele acelor oameni, care huiduiiau în loc să proslăvească uriașa putere a științei, ce se dovedise capabila să realizeze o performanță uluitoare ! Ea îi salvase și prelungise viața, dar așa cum, în fața acelei victorii fără egal, Rinner însuși se înspăimântase, se spălase pe mâini și dăduse să se

ascundă, el însuși se înspăimântase și se purtase că un laș. În schimb, Verena acceptându-l din nou drept bărbatul ei, recunoscuse marea forță a științei, și se plecase în fața ei, înțelesese sensul adânc al neverosimilei, măreței întâmplări...

Verena intră în cameră aducând tava cu cafeaua aburindă. Turnă cafea în două cești și se așeză lângă Leo. El sorbi din cafea și spuse :

— Te prefaci că nu știi că mie îmi plac toate lucrurile cu o bucățică și jumătate mai dulci...

Verena zâmbi și scoase din buzunarul capotului de muselină o pungă mică de nylon cu bucățele de zahăr. Tot mai tremura, deși în odaia de lucru a lui Leo nu era frig.

— Ești la fel că bătrânul Mendoz, spuse Leo. Și el m-a iscodit tot așa. I-am declamat din Horațiu și Ovidiu, i-am povestit diverse întâmplări știute doar de el și de Leo, și, după toate, îl aud deodată că zice : „Ții minte, în clasa a șaptea am stat amândoi în aceeași bancă..." Dar el e cu patru ani mai mare decât mine, nu făcea decât să mă pună a încercare. Nu i-a venit prea bine când i-am spus-o.

— Ce crezi, întreba Verena, cum să procedăm și ce să întreprindem de acum încolo ? Ce atitudine să adoptăm ? Lucrurile, oricum, au mers cam prea departe, mă refer la cele de până acum.

Leo ridică privirea spre ea. Lui i se părea că bătălia e definitiv câștigată. Atâta doar — să fie sănătos și în putere. Și ce mai urlau femeile acelea, pictorița și celelalte: „Nu puteți s-o siliți pe Verena..." Și iată că Verena e a lui...

— Va trebui să mă împac cu toți, spuse Verena, dar nu de asta îmi pasă mie. Dacă crezi că nu e bine să înnoptezi aici, vei veni mâine la mine. Or să te tracaseze, s-ar putea să mai ai de furcă și cu cei de la direcția de criminalistică. Părerea mea este că ar trebui să-i spui totul și lui Balto.

Leo tresări, întinse mâna și luă de pe masă cheia, cheia lui, pe care Gerdan cel dinainte o lăsase în pavilionul neoantic și pe care el, Gerdan cel de acum, o găsisese la locul ei.

— Vino mâine cât mai devreme, de îndată ce vei putea să dispari.

— Ce zici : să las cheia tot în pavilion, sub bustul lui Cicero ?

— Poți s-o lași. Știi — cheia asta eu am văzut-o, dar am lăsat-o în același loc.

Leo o privi mirat.

— Ai văzut probabil că am făcut curățenie în pavilion și că l-am aranjat altfel. Bătrâna Selina a găsit cheia și mi-a spus : Asta e rămasă de la răposatul președinte, vreți s-o luați ? Și mi-a povestit că Gerdan sau, mă rog, tu puneai cheia în pavilion, te-a văzut ea, dar a tăcut din gura, pesemne că ținea cu tine...

— Dar tu ?

— Am lăsat cheia sub bust, zicându-mi : jumătate din oraș susține că Leo Gerdan trăiește — deci, dacă-i adevărat că trăiește, să se întoarcă acasă pe unde se întorcea de obicei...

Tăcură amândoi, cufundați în gânduri.

— Vino mâine cât mai devreme ! Aș vrea să-mi

ajută să pun în ordine niște socoteli de-ale mele, adică ale noastre. Gerdan — adică tu, mi-ai lăsat o situație foarte încurcată. Nu știu ce-mi aparține și ce nu. Își fac apariția tot felul de creditori de care n-am auzit niciodată nimic, după cum nu știu nici cine îmi datorează mie bani, știu însă că trebuie să am destui datornici. Pe de altă parte, ieri, ducându-mă la „Mediterranean”, redactorul-șef mi-a spus de la obraz : „În ciuda marelui respect pe care vi-l port, n-ar trebui să uitați că sunteți totuși doar văduva lui Gerdan, nu președintele Gerdan însuși”.

— Îți voi spune exact cine cât îți datorează și, la rândul meu, cui îi sunt eu dator și ce sume datorez. Să știi însă că unele sume le voi trece sub tăcere ; nici Gerdan cel dinainte nu voia să se afle anumite lucruri — cred că e cazul să i se respecte dorința...

— Aș vrea să cumpăr niște lucruri și doresc grozav să plec în prima cursă a lui „Leo Gerdan”. Ce părere ai, s-ar putea aranja ?

Leo stinse din nou lumina și o trase pe Verena lângă el.

— Vom călători împreună, Verena.

Deodată, Verena sări că arsă. Tresări și Leo. Ferestrele erau inundate de o lumină roșie vie, camera întreagă părea cuprinsă de vâlvătaile unui rug uriaș.

— Arde vila noastră ! strigă Verena și sări de pe canapea.

Fără să mai piardă nici o clipă, începură amândoi să se îmbrace. Leo se repezi la ușa balconului și o deschise larg. Se liniști îndată văzând că nu vila e în

flăcări, ci că lumina vine de undeva de pe mare. Se întoarse în grabă la Verena, o prinse de mână și porniră în goană de-a lungul coridorului. Ea îl urmă fără să mai întrebe nimic. Străbătură în fugă salonul cel mare și ajunseră gâfâind pe verandă.

Leo deschise grăbit geamul de la mijloc : îl deschisese de multe ori înainte și-i cunoștea perfect mecanismul. Priviră spre mare. Ploaia stătuse și întreaga întindere, de la vila până la șantierul naval, era învăluită într-o lumină orbitoare galbenă-roșiatică.

Deodată, Verena strânse cu putere mâna lui Leo.

—Privește ! Vaporul !... Arde „Leo Gerdan" !

Leo se uită și se răsuci numaidecât cu tot trupul spre Verena.

—Te rog, repede ! Unde sunt cheile de la barca cu motor? Trebuie să mă duc acolo. Trebuie să mă duc neapărat ! Te rog, Verena !

Verena îl îmbrățișa și începu să-l sărute.

—Nu te duce, Leo, te rog nu te duce ! Te rog, rămâi aici ! Nu te las ! Ce poți tu să faci pe vas ?

—Trebuie să mă duc ! strigă Leo. Trebuie ! Dă-mi cheile ! Bine, le iau și singur, știu unde sunt. Mi-a explicat cândva Tarconi însuși, inventatorul, cum funcționează dispozitivele de siguranță de pe vas. Probabil că nu e nimeni acolo care să știe cum să le pună în funcțiune.

Leo tremura aprig, că scuturat de friguri. Verena își dădu seama că nu-l va putea îndupleca să nu se ducă, se hotărî și ea în aceeași clipă și dădu fuga în dormitor de unde se întoarse înfășurată într-o manta

largă și lungă. Ținea în mână o legătură de chei. Se repeziră amândoi spre coridor.

— Pe aici ajungem mai repede, striga Leo, alergând spre grădina de iarnă. Coborâră pe scările de fier în grădină. Dădură ocol casei și ieșiră în capul treptelor de piatră ce duceau la mare.

XVIII

Alergară până la debarcader, Verena sări cea dintâi în barcă. Cu o mișcare dibace, Leo desprins lanțul și sări și el în barca cu motor, chiar în momentul în care Verena făcea contactul electric. Reactorul zumzăi încet și motorul se porni să funcționeze.

„Leo Gerdan” era ancorat la trei sau patru kilometri în larg. Într-un minut, aveau să fie lângă vaporul care ardea cuprins de flăcări trandafirii.

—Parcă a mai pălit lumina de pe vas. Poate că au și stins incendiul, spuse Verena. Te rog, păzește-te, Leo. N-ar avea nici un sens ca tocmai acum...

—Probabil că se lucrează în trei schimburi pe vas, și, că de obicei, al treilea schimb a fost imprudent. Nu înțeleg de ce n-au pus în funcțiune dispozitivul de stingere a incendiilor al lui Tarconi. Într-o secundă, dispozitivul acesta elimină oxigenul din toate încăperile vasului : peste tot sunt panouri care avertizează echipajul să nu se despartă de masca cu oxigen.

Se aflau la numai patru-cinci sute de metri de vapor. Verena micșoră puțin viteza.

—Fii atent, Leo, te rog! De acum încolo, gândește-te și la mine !

Leo o strânse cu putere la piept, spunându-i :

—Condu barca înspre pupa : văd că acolo au fost coborâte scările de salvare.

—Uite ! strigă Verena. Abia acum se dă semnalul de alarmă.

Dinspre șantierul naval răsună şuieratul pătrunzător al sirenei și, o clipă mai târziu, „Leo Gerdan” fu învăluit în lumina reflectoarelor. Din rada șantierului porniră în larg vreo zece vase mici de salvare, îndreptându-se cu toată viteza spre vaporul în flăcări.

Verena conduse barca până la pupa vasului și opri lângă scările de salvare. Vasul era înconjurat de un nimb orbitor de lumină, și nu-ți puteai da seama dacă șuroaiele acelea de lumină erau ale incendiului ori ale reflectoarelor de la șantierul naval. „Mantaua”, își aminti Verena și, cu o mișcare iute, și-o luă de pe umeri și o aruncă pe spinarea lui Leo.

Leo o îmbrățișa cu putere pe Verena și apucă apoi scara. Ea deplasă barca încă puțin, și Leo începu să se cațere. Micile vase de salvare ale șantierului se apropiaseră între timp. Ele se îndreptau spre proră și se vedea cum erau ridicate în grabă scările de incendiu, de pe care, câteva secunde mai târziu, porniră să țâșnească șuvoaiele de apă, care sclipiră în toate culorile curcubeului, de parcă ar fi fost ziuă plină.

Verena îl văzu pe Leo traversând în goană puntea. Acum, pe punte forfoteau marinarii și muncitorii, și Verenei i se păru că unul din grupuri transportă un rănit. Primele scări ale vaselor de salvare atinseră puntea, și dintr-o dată, pe scări și de acolo, pe vapor, începură să se scurgă echipele de salvare ; oamenii purtau costume ignifuge, rezistente la temperaturi înalte. Toți aveau pe față măști.

Verena deplasă încă puțin barca, de astă dată înspre mijlocul vasului. Deodată, lăasă să-i scape un țipăt de spaimă : prora vasului fusese cuprinsă de o flăcără puternică și îndată după aceea, izbucni o explozie cumplită. Întreg vaporul se cutremură.

Verena îi văzu pe oamenii de pe punte zvârlindu-se pe burtă. În clipa următoare însă, extinctoarele începură din nou să funcționeze. În port, reflectoarele se stinseră, pentru ca serviciul de salvare să se poată orienta mai ușor. Acum nu se vedea decât coloana înaltă de flăcări de la prora vasului. De-a lungul scărilor de salvare, pe care se urcase Leo, coborau oameni cu măști și în uniforme de pompieri, purtând pe tărgi trupurile unor oameni ce erau răniți, dar care tot atât de bine puteau fi și morți. Îngrozită, Verena apropie barca și mai mult.

Flăcără înaltă de la proră trecu brusc de la o culoare roșie-aprinsă la una gălbuie, palidă, apoi, deodată, o pâclă verde-cenușie învălui întreg vasul. Flăcările pieriră de parcă le-ar fi luat cineva cu mâna.

Oamenii de pe punte se ridicară în picioare și se răspândiră în fugă în toate părțile. De pe scara înaltă de pe unul din vasele de salvare răsună un glas puternic :

— A fost pus în funcțiune dispozitivul de stingere a incendiului ! Dispozitivul de stingere a incendiului funcționează ! Toată lumea de pe vas — măștile pe față ! Incendiul a fost stins ! Opriți extinctoarele și lăsați să treacă vasele sanitare !

Verena dădu încet ocol vaporului și se apropie de

un vas-ambulanță alb, care tocmai acostase la tribordul lui „Leo Gerdan”. Văzu deschizându-se automat pe bordajul lateral al vasului o targă largă, prin care fu coborât un pod transparent, construit dintr-un material asemănător cu sticla. Doi oameni cu fețele și mâinile bandajate fură transportați în vasul-ambulanță, urmați îndată după aceea de încă câțiva. Verena tocmai se întreba dacă n-ar trebui să se urce și ea pe podul acela și să pătrundă în vapor, când îl văzu pe Leo, care era purtat și el spre vasul-ambulanță. Îl recunoscuse numaidecât, după mantaua ei, cu care era acoperit. Chiar și pe întuneric se vedea că e foarte palid la față, mâna stângă îi era bandajată.

Verena vru să acosteze și să sară pe pod, dar îl auzi pe Leo schimbând câteva cuvinte, pe care nu le înțelese, cu infirmierii care-l duceau. Șovăi o clipă, și în acest timp vasul sanitar porni motoarele și se îndreptă cu toată viteza spre uscat.

XIX

Comunicatul serviciului de poliție în legătură cu accidentul de pe vasul „Leo Gerdan” fu extrem de lapidar. Schimbul de noapte, se spunea în comunicat, neglijase luarea măsurilor de siguranță necesare și, din cauza neatenției unui sudor, se produsese două explozii în depozitul auxiliar. La izbucnirea incendiului se ajunsese pentru că dispozitivul de stingere fusese pus în funcțiune abia după a doua explozie, când incendiul încetase, de altfel, imediat.

Totodată, căpitănia portului anunță că vaporul „Leo Gerdan” va pleca în cursă cu șapte sau opt zile mai târziu decât fusese prevăzut : pe ziua de douăzeci sau douăzeci și unu septembrie.

Relatările din ziare erau ceva mai ample. Omul din echipaj însărcinat ca în caz de alarmă sau de pericol de incendiu să pună în funcțiune dispozitivul antiincendiu al lui Tarconi fusese, din nefericire, rănit la prima explozie ; dintre toți accidentații el suferise de altfel leziunile cele mai grave. Incendiul ar fi luat cu siguranță, proporții, mai ales că, după a doua explozie, care fusese și cea mai puternică, ar fi cuprins și compartimentele mai spațioase ale vaporului, dacă în acel moment critic n-ar fi fost pusă în funcțiune aparatura care blochează instantaneu alimentarea cu oxigen. Câțiva tehnicieni și marinari nu reușiseră să-și pună la timp măștile, astfel că fusese nevoie să li se facă ulterior respirație artificială, dar nu se înregistrase nici un

caz mortal.

Chiar de a doua zi, în oraș începură să circule cele mai abracadabrante zvonuri. Se vorbea că pe vapor fusese rănit și noul Leo Gerdan, care fusese găsit leșinat lângă manivela aparatului de stins incendiul; că avea o rană la mână, că pierduse destul de mult sânge și că fusese nevoie să i se facă și lui respirație artificială - neavând-o, nu-și putuse pune masca de oxigen. Marinarii de pe vas susțineau că Leo fusese omul care pusese în funcțiune dispozitivul de stingere a incendiului, salvând astfel vasul; se dovediră cu toții oameni onești, nici unul din ei neîncercând să-și aroge meritul respectiv. Declarațiile lor făcură o senzație atât de mare, încât o întrunire a adversarilor lui Rinner anunțată pentru aceeași seară se transformă într-o dezbatere academică, strict teoretică, a unor probleme de etică, iar către sfârșit, un participant îl întrebă foarte calm pe cel ce conducea ședința dacă știe ceva despre faptul că, hibridul, omul care provocase atâta tulburare în oraș și în întreaga țară, salvase vasul ce purta numele marelui scriitor cu care el însuși „hibridul”, se afla în niște raporturi de identitate atât de bizare. Președintele adunării declară că buna-credință și cinstea omului în cauză nu pot fi puse la îndoială, așa încât pare să fie adevărat ce se vorbește despre el ; totodată își exprimă uimirea că autoritățile nu dăduseră un comunicat mai complet.

O senzație și mai mare produse vestea - răspândită tot de marinarii de pe „Leo Gerdan” - precum că Verena Gerdan fusese văzută într-o barcă

cu motor ce staționase lângă vasul în flăcări, recunoscuseră cu toții barca cu motor vestită prin frumusețea ei a președintelui Gerdan și, în afară de asta, la lumina aceea vie, putuseră citi cu ușurință și numărul de înregistrare. În repetate rânduri, în stare de semiconștiență în care se afla, „hibridul” o chemase pe Verena, iar apoi, trezindu-se, le rugase pe infirmiere s-o anunțe că trăiește și că nu e accidentat prea grav. Toate aceste zvonuri determinară conducerea poliției ca, într-o completare la comunicat, să precizeze că la salvarea vaporului participase și „persoana pe care prof. dr. Baltazar Rinner, directorul clinicii speciale universitare, a salvat-o de la moarte prin transplantarea creierului. După toate indiciile, aportul persoanei sus-menționate la acțiunea de salvare a vasului poate fi apreciat drept deosebit de eficient. Se pare că, în ultimul moment, înainte ca incendiul să se generalizeze, tocmai persoana sus-menționată a pus în funcțiune aparatura de blocare a oxigenului, ceea ce a avut ca efect stingerea instantanee a focului. Persoana respectivă e rănită ușor la mâna stângă și, întrucât n-a avut la îndemână mască de oxigen, a fost salvată la momentul oportun făcându-i-se respirație artificială.”

În aceeași seară, ziarele publicară o declarație a Vereinei Gerdan. Toate strădaniile „Mediterranei” de a primi în exclusivitate interviul sau, cel puțin, de a se număra printre ziarele care urmau să publice declarația rămaseră fără rezultat, Verena fiind în

continuare supărată foc pe redactorul-șef și pe directorul ziarului. Ea declară că „în urma dorinței reciproce, se ajunsese la o întâlnire între ea și Leo Gerdan, căruia profesorul Rinner îi salvase viața prin înlocuirea în cea mai mare parte a corpului său cu altul. Cu prilejul acestei întâlniri, care avusese loc în vila soților Gerdan, Leo găsisese fără dificultate manuscritele sale cele mai importante, romanul „Munții din ceață”, precum și mai multe nuvele și îi făgăduise ei, Verenei, întreg sprijinul pentru reglementarea chestiunilor aflate în litigiu. În noaptea respectivă, Leo, care lucra în odaia sa de lucru, observase izbucnirea incendiului pe vasul „Leo Gerdan”. O trezise numaidecât pe ea, pe Verena, și îi ceruse să-l ducă până la vapor, spunându-i că se teme că schimbul de noapte nu va ști să pună în funcțiune mecanismul de stingere a incendiilor (cu ocazia vizitei sale în oraș, inventatorul Tarconi îi explicase președintelui Gerdan modul de funcționare a acestor aparate). Ea se opusese întâi, temându-se că Gerdan să nu se arunce în brațele morții, dar în cele din urmă cedase și îl dusesese în cea mai mare viteză pe Leo Gerdan la pupa vasului în flăcări, unde era coborâtă scara de salvare, pe care Leo se urcase pe punte. „Sunt convinsă că Leo a salvat vasul”.

Verena își încheia declarația cu aceste cuvinte: „Nu știu ce hotărâre va lua tribunalul în legătură cu vinovăția sau nevinovăția lui Leo Gerdan, mai bine-zis, în legătură cu identitatea sa, fiindcă de această problemă depinde și rezolvarea celeilalte. În ceea ce mă privește, eu voi face tot ce-mi va sta în putință

pentru ca lui Leo Gerdan să i se recunoască identitatea pe care o indică și creierul său, și toate atributele sale spirituale, care nu sunt în nici un caz acelea ale unui om oarecare sau, cu atât mai puțin, ale unui criminal".

A doua zi, „Mediterraneană” publică, e adevărat, cu litere mărunte și în josul paginii a doua, declarația Verenei, pe care tot orașul o și știa pe dinafară. Declarația făcuse pretutindeni senzație, și frontul inamic, atât cel din oraș cât și din țară, se clătina puternic. Chiar și din comunicatul Ministerului Afacerilor Interne — redactat în termeni foarte precauți, fiecare cuvânt fiind cântărit cu grijă — reieșea că linia oficială se păstra în continuare neutră, pentru ca acum, deodată, văduvă lui Gerdan să-și schimbe pe nepusă masă poziția și să treacă în tabăra apărătorilor — cum preferați, ai lui Karol, ai lui Gerdan, ai „hibridului” sau ai „persoanei căreia profesorul Rinner i-a salvat viața prin transplantare”. Toate întrunirile anunțate fură amânate.

Doctorul Rinner jubila. Fusese trezit dimineață, cam pe la trei și jumătate, și anunțat de cele întâmplare. Ordonase numaidecât ca Leo să fie transportat la clinica specială universitară. Dispusesese de asemenea ca și ceilalți răniți de pe vas, în număr de șapte, să fie duși la aceeași clinică. De la infirmieri află apoi că în vecinătatea vasului incendiat fusese văzută barca cu motor cu reacție a președintelui Gerdan și, în barcă, o femeie înaltă, îmbrăcată într-o rochie albă sau o cămașă de noapte ; deși la drept vorbind, nu prea-i venea să

creadă, se gândi că Leo și Verena s-or fi întâlnit într-un fel oarecare — poate că discutaseră în prealabil prin fonoviziune. La clinica specială universitară, lui Leo i se administrase din primul moment un calmant, și el căzuse într-un somn profund ; în acest timp, i se controlase automat respirația, tensiunea, pulsul și, întrucât totul era în ordine, doctorul Rinner ordonă să fie lăsat să doarmă până ce se va trezi singur. Dis-de-dimineață, profesorul Rinner îl chemă pe doctorul Sor de la clinica judiciară, în primul rând fiindcă îi era recunoscător și pentru că nutrea față de el sentimente de prietenie, iar în al doilea rând, fiindcă, cine știe, se putea întâmpla ca Leo să fie din nou internat la clinica judiciară și, în felul acesta, colaborarea dintre el și colegul său să continue sau să se repete.

În după-amiaza acelei zile agitate, Sor și Rinner stăteau în camera profesorului de la clinica specială universitară, beau cafea și fumau. Rinner se declara mulțumit de starea tuturor bolnavilor săi, iar Sor râdea vesel și nu contenea să-l felicite pentru succesul obținut.

— Dragul meu Balto, declară Sor la un moment dat, și se vedea că e foarte sincer, păi ție ți-a fost adus pe masa de operație un scriitor muribund, iar tu ai redat orașului și statului un erou ! Asta zic și eu succes chirurgical !

Și Sor începu să râdă cu hohote tunătoare.

— Știi, Mark, i se adresă doctorul Rinner, acum mai aștept o singură persoană : pe Verena Gerdan : fac pariu că va sosi dintr-o clipă într-alta la spital.

Bănuiesc că acum în sufletul ei se dă o luptă aprigă. E o femeie mândră și nu-i vine ușor să se înfățișeze lui Rinner și să-i spună : „Iartă-mă, Balto, am cam exagerat...”

—În definitiv, ea ar trebui să-ți fie mai recunoscătoare decât oricine : pe masa de operație ți-a fost adus bărbatul ei, un om destul de în vârstă, încărunit și chel, un unchiaș, ce mai — și ce să vezi : i se întoarce îndărăt un bărbat tânăr și plin de avânt, care se apucă să salveze vapoarele de la dezastru ! Ar trebui să-ți sărute și mâna, zău așa !

—Eu cred că Leo acesta al meu s-a furișat binișor în timpul nopții la Verena sau a vorbit cu ea prin fonoviziune. Altfel nu se explică cum de l-a dus ea până la vapor. N-ar fi exclus ca idila asta conjugală să dureze de mai multe zile, iar eu habar să n-am de nimic. Poate o fi aflat ceva despre treaba asta Karlo Guidoni.

Dar Verena nu veni. Pe la patru după-amiază, avocatul Erkel îl anunță pe Rinner că Verena îl chemase la ea vrând să se sfătuiască cu el în calitate sa de avocat al lui Leo și că el consideră că e necesar să se ducă. În seara aceleiași zile, pe la opt, Erkel îl chemă din nou ca să-l anunțe că Verena îl chemase pentru a cădea de acord asupra conținutului unei declarații pe care ea intenționa s-o dea publicității. Redactaseră împreună acea declarație, în care Verena aducea la cunoștința opiniei publice că dânsa îl condusesese pe Leo la vaporul incendiat și că va lua măsurile necesare pentru ca lui Leo Gerdan, căruia profesorul

universitar dr. Rinner îi salvase viața, înlocuindu-i cea mai mare parte a corpului cu altul, să i se recunoască fără rezerve calitatea de cetățean al statului și identitatea impusă de creierul sau, de conștiința și attributele sale spirituale. Doctorul Erkel mai adăugă că Verena Gerdan urmează să vină încă în acea zi la clinica speciala universitară pentru a-l vizita pe omul în care i se pare firesc să-l recunoască pe soțul ei și pentru a-i mulțumi totodată șefului clinicii pentru excepționala sa intervenție chirurgicală.

Clinica specială universitară era așezată pe o colină și în fața ei se afla un vast teren de parcare ; un spațiu și mai mare se afla înăuntru zidurilor clinicii. Atât în fața clinicii cât și în curte se adunase o droaie de oameni. Veniseră și rude și prieteni de-ai marinarilor și maiștrilor de pe „Leo Gerdan” internați în clinică (mulți dintre ei cu scopul de a-și oferi sângele în eventualitatea că vreunul dintre accidentați ar fi avut nevoie de transfuzie), dar mai numeroși erau obișnuiții gură-cască la pândă după vreo nouă întâmplare senzațională. Într-adevăr, spre seară, apărură două automobile de ultimul tip; la volanul unuia dintre ele se afla Verena Gerdan, alături de doctorul Ervin Erkel, iar în celălalt doi cunoscuți ziariști.

Se stârni rumoare și mulțimea făcu loc cu greutate automobilelor să treacă. Toată lumea presimțea că a doua zi ziarele aveau să publice știri și declarații dintre cele mai senzaționale...

Înconjurată de cei trei bărbați, Verena urcă

scările largi ale clinicii universitare. Era liniștită, fiindcă vorbise dis-de-dimineață prin fonoviziune cu Ana Vidassi. Se măsuraseră lung una pe cealaltă prin aparatul care reproducea perfect și culorile și orice tresărire a mușchilor feței. Ana își revenise cu greu din uimire: rămăsese grozav de surprinsă văzând în aparat chipul Verenei și reglă de două ori imaginea, nevenindu-i să-și creadă ochilor. Se miră și mai tare când Verena îi spuse că s-a împăcat cu „pacientul acela al vostru”, că ea, dacă nu i-l va răpi cumva tribunalul, își va duce viața cu el, întrucât îl consideră drept soțul ei și că va lupta din răputeri pentru punerea sa definitivă în libertate și, totodată, pentru a-i fi recunoscute toate drepturile, morale și materiale, ale lui Leo Gerdan. Ana i se plânse că încă nu se împăcase „de tot” cu Balto și că nu-și poate da seama ce e în capul lui; ea, care o compătimise pe Verena, avea ea nevoie acum de compătimirea prietenei sale ! La sfârșit, îi promise Verenei că o va ține la curent din oră în oră cu starea sănătății lui Leo.

Doctorul Rinner, Ana Vidassi și doctorul Sor o întâmpinară pe Verena în capul scărilor. Calmă și sigură de ea, fără să clipească măcar, Verena se apropie de Rinner și-i spuse :

— N-o să ne mai ciondănim de aci încolo, Balto !

Balto se înclină și-i luă mâna, ba mai mult, o clipă se gândi chiar să i-o sărute, dar ea nu-i lăsă răgazul, fiindcă se apropie și mai mult de el, îl îmbrățișă și-l sărută apăsător pe obraji. După aceea se întoarse spre Ana Vidassi și, cu lacrimi în ochi, o îmbrățișă și pe

ea, sărutând-o de mai multe ori. Se întoarse, în sfârșit, și spre doctorul Sor și, cu un gest regesc îi întinse mâna : „Am auzit totul și vă mulțumesc din suflet". Mark se pierdu cu totul, se aplecă și sărută frumoasele, prelungile degete ce-i fuseseră întinse.

Se auzi țăcănitul blițurilor și holul de marmură scânteie de luminile aparatelor. Balto își conduse oaspeții în sala de consfătuiri a clinicii. O invită pe Verena să se așeze în capul mesei. Ana, doctorul Sor și el se așezară deoparte, iar Ervin Erkel de cealaltă parte a mesei.

—Fii binevenită printre noi, Verena, rosti doctorul Rinner, în vreme ce, în sinea sa, își zicea : „N-ai decât să mi te împotrivești și de acum încolo cât vei vrea, dreptatea totuși de partea mea este !“

—Mulțumesc și pentru urare și pentru tot, răspunse Verena. Trebuie să mărturisesc că mai ales Ana mi-a lipsit foarte, foarte mult. Sunt încredințată că voi toți mă veți ajuta să readucem lucrurile în stadiul în care erau înainte de ziua fatală a procesului.

—În privința asta, te va putea ajuta în primul rând doctorul Erkel, preciză Rinner. Îmi pare bine că ai fost de acord cu alegerea noastră și că l-ai acceptat pe doctorul Erkel.

Ervin Erkel zâmbi.

—Acum doctorul Erkel susține atât interesele lui Leo, cât și pe ale mele. Am căzut de acord asupra faptului că aceste interese sunt într-un tot identice.

—Deznodământul acesta fericit mă bucură în special pe mine, spuse Rinner, fiindcă în situația de

acum îmi va fi mai ușor să-l îngrijesc pe Leo. După toate prin câte a trecut, a devenit foarte emotiv, și se știe că...

—Deosebit de emotiv a fost el întotdeauna, îl întrerupse Verena, vă asigur. E drept că față de ceilalți făcea pe calmul, pe flegmaticul, dar eu cred că-l cunosc mai bine decât oricine. Se deschise ușa și intră în încăpere o infirmieră tânără — aceeași care, cu câteva săptămâni în urmă, constatase cea dintâi că bizarul pacient al clinicii se trezise, în sfârșit, după grava operație. Ca și rândul trecut, intră fâstâcindu-se în încăpere și rosti aceleași cuvinte ca și atunci, mai puțin numele bolnavului, pe care-l înlocui cu cel nou. Pacientul Gerdan se trezise.

Doctorul Rinner dădu să se ridice de pe scaun, dar se răzgândi și se mulțumi să-i spună tinerei infirmiere :

— Anunță-l pe președintele Gerdan că vom veni imediat. Apoi se întoarse spre ceilalți : Ca să nu vă mirați, încă de data trecută când a fost internat în clinica noastră, am ordonat întregului personal să-l numească Gerdan și să se poarte față de el ca față de președintele Gerdan. După cum vedeți, ordinul meu continuă să fie respectat.

—Ar mai fi o chestiune de discutat, interveni Verena. Sub un anumit raport, cel puțin, situația lui Leo Gerdan, pacientul dumneavoastră, stimați medici, s-a schimbat radical. Până acum, el n-a avut un cămin al lui și de aceea, cred, l-ați ajutat, ținându-l internat când într-o clinică, când într-alta, sau invitându-l în casa ta, Balto. Acum nu mai e nevoie de așa ceva, acum are unde să locuiască, și tocmai de aceea, v-aș ruga insistent să-i faceți cât mai repede ieșirea din clinică. Sunt convinsă că acasă o să se simtă mai bine și dacă e să se însănătoșească, vă asigur că acasă se va restabili mai repede decât într-un spital.

Toți cei de față își îndreptară privirile spre doctorul Rinner, care tuși sec și rămase pe gânduri ; după câteva clipe, spuse, nu prea sigur pe el :

—Firește, Verena, ai dreptate. Leo e în stare de libertate, chiar dacă numai până la proces, în orice caz nu e arestat, așa încât eu îl pot ține internat în

clinică numai cu asentimentul lui. Rana de la mână nu e gravă, mai degrabă e vorba de un șoc traumatic pe care, probabil, de altfel, bănuiesc că l-a trecut cu bine în timpul somnului. Totuși, v-aș sfătui pe amândoi... ar fi de dorit să mai rămână aici o vreme pentru control. Știi că a suportat o operație extrem de grea și deși au trecut de atunci șase luni, nu e exclus să mai apară complicații.

—Și ce crezi : când ar putea Leo veni acasă ? Îl întreabă Verena.

—Știu eu... cel mai devreme, să zicem, peste trei sau patru zile.

Se îndreptară cu toții spre ușa, discutând încă. Rinner, dându-se la o parte că s-o lase pe Verena să iasă prima, apăsă pe clanță pentru a-i deschide, când, deodată, ușa se deschise dinafară și în pragul sălii de consfătuiri a clinicii se ivi Leo. Era destul de palid la față. Mâna stângă îi era bandajată.

Leo dădu cu ochii de Verena și, amândoi deodată, izbucniră într-un râs vesel. Apoi Verena se repezi, își încolăci brațele în jurul gâtului lui Leo și se pomi să-l sărute cu frenezie. Nu părea să-l stânjenească de fel nici scânteierea blițurilor, nici faptul că erau priviți de nenumărați oameni, cunoscuți și necunoscuți. Nu le păsa de nimic.

Apoi, Verena se desfăcu din îmbrățișare, își potrivi părul și spuse :

—Balto mi-a spus adineaori că vei putea veni acasă peste trei sau patru zile.

Leo o privi foarte decepționat.

— Și eu care am crezut că ai venit după mine !...

— De data asta am și venit, spuse Verena. De asta am venit, dar, vezi, Balto consideră...

— În orice caz, eu aș prefera să merg acasă, urmă Leo. Mi-am amintit unde se află și alte manuscrise. Și în dormitor mai sunt două nuvele pe care le-am părăsit mai demult, dar aș vrea să le reiau : „Noaptea de după ceartă” și „Pentru noi despărțirea nu există”. Știi, chestia asta de la mână e un fleac. La drept vorbind, nu înțeleg cum de mi-am pierdut cunoștința. Adineaori, când m-am trezit din nou la spital, mi-a fost teamă să nu-mi fi schimbat iarăși înfățișarea ! Am răsuflat ușurat când mi-am revăzut în oglindă chipul — adică mutra asta a lui Dino Karol... Decide-te, Balto — dacă e nevoie, pune vreun asistent de-al tău să mă însoțească, să mă îngrijească acasă. Tu ești cu mașina, Verena ?

Leo se uită în ochii Verenei plin de speranță.

— Vezi și tu, Balto, că cel mai înțelept lucru ar fi să ne lași să plecăm împreună. Să vină Ana cu noi, bănuiesc că în ea ai totală încredere. Chiar așa — de ce să rămână Leo aici ?

Balto se hotărî să dea cărțile pe față.

— Poimâine urmează să mă viziteze niște profesori din străinătate. Vor dori, cu siguranță, să-l vadă pe celebrul meu pacient — și cum să le spun că nu li-l pot arăta ?...

— Vino la noi împreună cu profesorii aceia. Avem unde să-i primim. Toți câți sunteți aici, vă rugăm să vă considerați invitați ! Anunțați-ne însă sosirea prin fonoviziune !

Rinner căzu din nou pe gânduri.

—E-n regulă ! strigă Leo. Știu, măsurători, demonstrații, grafice, tensiunea, hemograma encefalograma, cardiograma, graficul greutateii, al metabolismului... Voi veni la clinică în clipa în care mă vei chema să mă exhibezi în fața stimabililor profesori... Dar acum, lasă-mă acasă. Îți dau cuvântul de onoare că voi veni imediat ce vei trimite după mine !

Doctorul Rinner își desfăcu larg brațele :

— Poftim, Verena, ia-ți-l !

—Ana, tu hai cu noi ! Ia cu tine numai cele strict necesare.

Ochii Anei Vidassi se luminau. Verena o îmbrățișa cu afecțiune.

—Vino, vino, Ana, iar pe tine, Balto, te așteptăm de cum îți termini treburile aici. O să-ți punem cina deoparte.

Leo se aplecă spre Verena. Toată lumea observă că formau o pereche cât se poate de reușită : el era cu o jumătate de cap mai înalt decât ea, deși ea purta tocuri înalte. Înainte, ori de câte ori se pregătea să se ducă undeva însoțita de soțul ei, Verena avea grijă să-și pună pantofi cu tocuri joase...

Ieșiră din clinică la braț. Mulțimea fremăta, dar nimeni nu fluiera, după cum nici nu aplaudă nimeni. Nimeni nu strigă : „Trăiască Gerdan !, dar nici „Moarte lui Karol !“ Era, într-adevăr greu să adopți o poziție !

Verena conducea mașina ; lângă ea stătea Leo, iar în spate Ervin Erkel și Ana. Cei doi ziariști se urcară în mașina lor și porniră în urma automobilului

din față.

— N-ar trebui să coborâm perdelele ? întrebă Leo ; ceilalți nu-și putură da seama dacă glumește sau vorbește serios.

— De ce ? se miră Verena. Ce vrei să spui cu asta ?

— Când m-au transportat de la clinica lui Balto la tribunal, agenții poliției locale și ai Interpolului au găsit de cuviință să coboare perdelele automobilului.

— De atunci s-au schimbat multe, răspunse Verena. Chiar și eu m-am schimbat. Ți-ai adus aminte cu adevărat și de alte nuvele ?

— Păi, nu... Le am doar în minte, o să-ți spun eu. Dar oricum, aș vrea să continuăm acasă...

— Ce să continuăm ?

Leo rămase cu ochii îndreptați spre forfota străzii și nu răspunse. Verena îl privi cu ochii plini de zâmbet.

Verena plănuise să-l determine pe Leo să pună, în primul rând, în ordine chestiunile materiale și abia după aceea să treacă la redactarea „Munților din ceață” și a nuvelor, adică să-și imprime la dictafon, atât cât va apuca, notițele. Leo voia să se consacre de îndată romanului și nuvelor, iar de chestiunile materiale să se ocupe printre picături. În cele trei zile pe care le petrecută singuri în casă, „îndărătul baricadelor”, finisă doar treizeci de pagini din roman ; în schimb, chestiunile financiare erau, bineînțeles, în întregime descurcate.

În a treia zi, seara târziu, extenuat de pe urma unei activități atât de variate, pe Leo îl fură somnul funcționarului care se știe în cele mai armonioase relații cu șeful lui direct, iar Verena urcă pe terasa de pe acoperiș. Trecuse de unsprezece. Verena dădu ocol zidului ce înconjură terasa, apoi stătu îndelung să contemple grădina și marea. Deodată, observă că în micul golf din fața casei intrase o barcă cu motor, care curând, micșoră viteza și apoi se apucă să lumineze cu reflectorul vila lor. Verena se aplecă peste zid și așteaptă. Un timp domni liniștea, apoi din barcă răsună o somație.

—Aici Rinner și Erkel. Deschideți-ne imediat sau deschidem noi foc aprig asupra vilei ! Numărăm până la cincizeci !

„Baricada” căzuse deci... Câteva minute mai târziu, medicul și avocatul lui Leo urcau treptele vilei.

— Ei, ce credeți voi, spuse doctorul Rinner vesel, că puteți rămâne la infinit în dulcea voastră sihăstrie ? Tocmai voi doi !

— Am smuls totuși timpului trei zile... chiar noi,ăștia de care vorbești, răspuse Verena pe același ton.

Se duseră apoi cu toții în bucătărie, unde conveniră îndată asupra componenței cinei. Verena introduse în aparatul de gătit conservele, carnea congelată, legumele și fructele alese și fixă pe tabloul de comandă durata și gradul de prăjire sau de fierbere al fiecărui fel.

— Balto, ție ți-a plăcut întotdeauna friptura mai în sânge, nu-i așa ?

— Ia te uită, văd că nu m-ai uitat de tot ! răspuse doctorul Rinner. Verena băgă în priză self-service-ul, un aparat în care încăpeau concomitent recipiente cu mâncare de toate mărimile ; apăsă pe butonul numărul „4”, indicând persoanele ce urmau să ia masa, și apoi se îndreptară toți trei spre veranda cu pereți de sticlă. Verena turnă pentru fiecare băutura preferată : lui Leo și lui Erkel vin, iar lui Balto îi turnă, fără să-l mai întrebe, gin înjumătățit cu apă, inițiativă pe care acesta o aprobă cu un zâmbet.

— Avem să vă comunicăm o serie întreaga de noutăți, spuse Rinner.

— În legătură cu procesul ? întrebă repede Verena.

— Bineînțeles.

— Hai atunci, zi-i repede, îl îndemnă Verena, oprindu-l însă îndată : Stai, stai, te rog, mă duc să

aduc cina.

În multe case, self-service-ul venea din bucătărie automat. Bătrânul Leo și Verena păstrau unele obiceiori demodate — toată lumea o știa. Astfel că Verena trebui să se ducă la bucătărie, să introducă în priză motorul de tracțiune și să manevreze manivela care punea în mișcare instalația.

Self-service-ul era construit în formă de masă, o masă foarte comodă, de altfel. Nu le rămase decât să-și ia câte un scaun și să se așeze la masă. Verena apăsă pe un buton, tăblia de deasupra se trase în lături, intrând singură în partea de jos a aparatului și pe masă își făcură apariția patru farfurii pline cu supă, laolaltă cu toate ustensilele trebuincioase.

— Așa, acum poți să povestești, Balto !

— Prin urmare, continuarea procesului a fost fixată pentru vineri, nouăsprezece. Vă mai rămân cinci zile de idilă. Se pare că tribunalul intenționează ca, înainte de toate, să dezbată problema operației mele.

—Sau a mele... interveni Leo. Bine, dar ce înseamnă acest „înainte de toate”; dacă se dezbate problema respectivă, ce mai rămâne de dezbătut ?

—Nu le-am comunicat vestea cea mai importantă, se precipită Erkel. Cred că ești de acord, dragă doctore, că e vorba de un element capital în desfășurarea procesului.

—Sigur că da, se grăbi să încuviințeze Rinner. Voi n-ați citit ziarul de... nu mai știu de când. Nu știți că au fost prinși și ceilalți membri ai bandei. Căpetenia bandei a fost un oarecare Rocus Markard, cel care a

fost rănit în momentul arestării și care a decedat ulterior în clinica mea — vă amintiți, omul pe care m-a rugat Guidoni, șeful direcției de criminalistică, să-l internez la mine.

—Și tu l-ai internat, dar nu te-ai grăbit să-i transplantezi și un alt creier, râse Leo.

—Nu mai fac nici o transplantare de creier până ce operația asta n-o să devină o chestie pe care s-o poată face și doctorul Mikes de la urgență, i-o reteză Balto Rinner. Trebuie să-ți spun că, ulterior, Guidoni m-a căutat personal ca să-mi explice de ce a insistat să-i primesc pe răniți în clinica mea : agentul rănit îi era un bun prieten, iar cât îl privește pe Markard, ținea să fie salvat cu orice preț că să-l poată face să „cânte“. Și se poate spune că le-a ieșit pasiența : prietenul șefului a scăpat, iar Markard, înainte de-a se cărăbăni pe lumea cealaltă, s-a hotărât să facă mărturisiri complete... Acum, de afacerea Karol toată lumea e sătula până-n gât, și forurile superioare le-au recomandat alor noștri să urgenteze lucrurile. Iată de ce s-a fixat pe vineri continuarea procesului ; întâi și-ntâi se vor decide ce să facă cu tine, adică cu Dino Karol. În orice caz, chiar dacă vei rămâne în continuare Dino Karol, nu vei apărea decât în postura de al doilea sau al treilea acuzat, în ce privește gradul de vinovăție.

Leo se cufundă în gânduri, Verena se apucă să-l mângâie pe păr și pe frunte, arătându-i prin acest gest că orice s-ar întâmpla, se afla sub o puternică protecție.

—Ce se aude cu nevasta sau prietena lui Carol ?

întrebă Leo.

—Povestește dumneata, Ervin, te rog ! îl rugă Balto Rinner pe avocat. Sparanghelul ăsta e grozav, l-ai primit proaspăt, nu-i așa, Verena ?

—Chestiunea referitoare la soția sau prietena lui Karol are mai multe aspecte, începui Erkel. În primul rând, nu se știe dacă direcția de criminalistică, în speță Guidoni, a aflat elemente noi în legătura cu persoana respectivă.

Rinner ridică repede capul din farfurie.

—Știți, alaltăieri seara s-a anunțat că Guidoni a fost numit șeful direcției. Succesul lui se datorește informațiilor furnizate de tine, nu-i așa, Leo ? Se vorbește că a fost propus pentru o înaltă distincție. Unele ziare au insinuat că Guidoni ține să-și respecte cuvântul dat prietenului lui — acesta fiind tu, stimat președinte Gerdan — și de aceea n-o aduce pe amanta sau soția lui Karol în fața instanței. Toți scribii ăștia sunt în continuare adepții teoriei că pacientul nostru e de fapt Karol, care, vedeți dumneavoastră, ține morțiș ca opinia publică să nu afle cine sunt soția și copilul lui. Pe aceeași linie, ei susțin că tu, dragă președinte, ți-ai trădat tovarășii uzând de memoria lui Karol, nu a lui Gerdan, drept care ți s-a făgăduit dinainte că soția și copilul tău nu vor fi aduși în fața instanței.

Verena nu se arată prea impresionată, cu atât mai puțin timorată, de toate aceste vești. Ridică paharul de vin și rosti, senină și bine dispusă :

—Orice-ar fi, vom lupta !

—Acum, când suntem cu toții laolaltă, ne vine

ușor ! replică Leo. Sunt însă consternat de atitudinea celor de la „Mediterrana”. Mă întreb de ce s-or fi cramponând de poziția adversă ?...

—Știți cum se întâmplă, spuse Erkel între două înghițituri, când moare președintele unei instituții, toată organizarea acesteia se dă peste cap. Fiecare o pornește înainte de capul lui și pe urmă nu-i vine la socoteală să întoarcă macazul. Într-un fel, e normal.

Balto zâmbi și ridică sprâncenele ușor.

— Să fim drepți, ei s-au păstrat ferm de partea ta, Verena. Acum se-nțelege, nu e simplu să faci brusc o întoarcere de 180 de grade...

—N-au fost de partea mea, acum îmi dau seama perfect, au fost împotriva lui Leo al meu, împotriva lui Leo al nostru. El le sta că un spin în ochi, pentru nimic în lume nu vor să-l vadă reluându-și vechea poziție în oraș, vechile prerogative. Dar o să vedem noi, până la urmă, care pe care !

Ridică cu toții paharele.

—Trăiască „momentul de argint”, inclusiv urmările lui ! toasta Ervin Erkel.

—Va să zică așa... continuă doctorul Erkel. Și acum să trecem la un alt aspect al complexului caz Karol, aspect pus în evidență — amănuntul nu e lipsit de interes — tot de faimoasa „Mediterrana”. Ziarul acesta a publicat pe prima pagină imaginea vilei în care ne găsim, însoțită de următorul text : „Perechea adulteră Verena Gerdan și Dino Karol în luna de miere ?” Firește, dacă există, într-adevăr, o soție a lui Dino Karol, cu sau fără copil, și dacă, în ciuda operației, Leo a rămas tot Karol, atunci

această Ana, Eva sau Mary Karol e perfect îndreptătită să-și acționeze soțul în judecată pentru adulter, nu-i așa ? Dar iată că „Mediterrana“ nu se oprește aici, ci strecoară, foarte fin, printre rânduri, și o altă supoziție : nu cumva noul șef al poliției, faimosul, capabilul Karlo Guidoni, în dorința de a-l scuti pe prietenul său Dino Karol de o nouă încurcătură, o ține în mod intenționat deoparte pe soția lui Karol ?... Trebuie să remarc totuși că legenda de sub fotografie a fost publicată însoțită de semnul întrebării. Nimeni nu spune nimic, toți fiind ocupați cu diversele feluri de fripturi și garnituri.

—După părerea mea, reluă discuția Verena, toți cei ce se arată înverșunați împotriva lui Karol, care nu mai există, sunt de fapt interesați ca Gerdan să nu mai reapară, l-am făcut o înmormântare fastuoasă, i-am dat onorurile cuvenite, am ținut fel de fel de cuvântări la catafalcul lui, i-am împodobit mormântul cu coroane, i-am prezentat condoleanțe văduvei în cuvinte alese — gata, ajunge, e cazul să punem punct! Karol să rămână Karol, iar văduva văduvă.

—Este foarte interesant, pe de altă parte, aduse și Erkel un argument în sprijinul acestei idei, că „Mediterrana“ și celelalte vreo câteva ziare care susțin acest punct de vedere, pe undeva îi iau apărarea lui Karol. Cică el ar fi fost ultima spiță de la roată în afacerea cu stupefiantele, că numai greutatea materiale, nevoia de a-și întreține femeia și copilul l-au împins pe această pantă, că n-a avut, că n-are un caracter urât, dat fiind că a apărut până

la capăt, sacrificându-se și pe sine însuși, anonimatul familiei sale și că, în plus, n-a ucis pe nimeni.

—Cum așa — n-a ucis pe nimeni ? întrebă Verena.

—Păi da, pe agenții aceia, se pare că nu el i-a ucis. Karol n-a recunoscut niciodată această crimă, susținând că se înțeleșese cu ceilalți contrabandiști că în nici un caz nu vor face uz de armă. Nici pe Leo n-a intenționat să-l ucidă : a vrut să se omoare pe el și l-a nimerit din greșeală pe Gerdan.

—Eu credeam că a vrut să tragă în Guidoni, spuse Verena. Leo asculta foarte concentrat toată acea discuție. Până atunci, nu se discutase atât de deschis, în prezența lui, despre culpa lui Karol.

—Chestiunea e foarte controversată, spuse Erkel. Nici gardianul care s-a repezit primul la Karol și i-a smuls revolverul nu și-a putut da seama de intențiile acestuia. Se pare că întâi a vrut să tragă asupra lui însuși, dar când gardianul l-a împiedicat s-o facă, a îndreptat țeava spre Guidoni, mai mult de ciudă, de furie - hai să-i spunem mânie de moment, în orice caz, determinat de o stare emoțională. Guidoni s-a ferit și victima a fost alta. Karol a folosit momentul de panică și s-a împușcat în cap. S-ar putea recurge acum, susțin ziariștii respectivi, la un fel de compromis : Karol să fie pedepsit, dar nu cu prea multă strășnicie, fiindcă chiar dacă a tras asupra lui Guidoni, ceea ce nu e câtuși de puțin sigur, a făcut-o pradă unei emoții violente. Așadar, după părerea lor, deznodământul ar trebui să fie cam acesta : lui Karol să i se dea o pedeapsă ușoară - un an-doi de închisoare, pe care ar putea-o petrece, eventual, la

clinica judiciară sau la cea universitară, unde n-are decât să fie supus la diverse analize și experiențe. Poate fi pus chiar și în libertate pe cauțiune sau să i se dea o pedeapsă cu suspendare : important este să fie găsit vinovat, să nu fie achitat, să nu poată deschide el însuși apoi un proces civil prin care să ceară stabilirea adevăratei sale identități. Cât privește adulterul - să se descurce între ei, cum or ști, Karol și nevastă-sa. Verenei îi scăpărare ochii.

— Toate astea sunt fleacuri, spuse ea, aici de față se află mărturia vie a strălucitei operații a lui Balto, în întregime reușită. Creierul lui Gerdan trăiește mai departe, deci el însuși continuă să trăiască. Eu o știu cel mai bine.

În clipa aceea se auzi melodiosul semnal al fonovizorului.

Verena se duse la aparat și apăsă pe clapă. Pe ecran apăru figura Anei Vidassi.

— Dragă Verena, începu Ana, ai cărei ochi se luminau de un zâmbet. Când ai putea să-mi acorzi o jumătate de oră ?

— Dar de ce n-ai venit acum, cu Balto ? întrebă Verena.

— A trebuit să rămân la clinică. Aș putea veni mâine de dimineață la voi ? Să zicem pe la unsprezece.

— Vino la noi la masă ! spuse Verena. Veniți cu toții ! Să vie și Balto, de altfel, lui o să-i spun chiar acum.

— Nu știu dacă va putea veni. Anunță-l că profesorii pe care-i aștepta sunt aici, la clinică.

Întreabă-l dacă nu vrea să-i chem la aparat. Balto auzise convorbirea;

— Spune-i că mă întorc numaidecât la clinică !

Ana ar fi vrut să discute ceva și cu Balto, dar el refuză să se ducă la aparat, spunând că vor putea discuta și la spital.

— Te și duci, Balto ? întrebă Leo, care ar mai fi vrut să discute. Era anxios și, înconjurat de oameni, se simțea mai în siguranță.

— Trebuie să plec, profesorii aceia sunt de vină, îi răspunse Rinner. Ar vrea să te vadă pe tine. Unul dintre ei este profesorul Lindstrom ; mi-a spus că l-a cunoscut pe președintele Gerdan.

— Cristian Lindstrom ? întrebă Leo. A făcut multă vreme parte din conducerea Organizației mondiale a sănătății. Îl știi și tu, Verena.

— Tipul acela înalt, cu un păr neobișnuit de blond ? întrebă Verena.

— Chiar el, răspunse Balto. Cu atât mai bine că vă cunoașteți. Dacă tot pregătești prânzul, pregătește-l pentru câteva persoane în plus ; eu optez tot pentru meniul de astă-seară.

— Dar ce vor de fapt Lindstrom și colegii lui ?

— E o poveste lungă, răspunse doctorul Rinner. Sau, dacă vrei, scurtă. Mi-au adus doi noi pacienți.

— Nu înțeleg, spuse Leo.

— Un oarecare Greene are o tumoră ultramalignă la plămâni - știți, unul din cazurile, unul din cele cinci la sută care sunt și astăzi incurabile - și a găsit un muribund cu tumoare la creier.

— Și vrea că tu să-i hibridizezi ! strigă Leo, uluit.

—Bineînțeles, i-am refuzat categoric. Doctorul Rinner nu mai face hibrizi. Nici tu, Leo, să nu încerci mâine să mă îndupleci, chiar dacă ei ar putea să-și închipuie că tu vrei să rămâi unicul hibrid... Că vrei să păstrezi exclusivitatea...

—Ce idee ! râse Leo. Auzi ! Ca și cum aș fi o carte rară sau un timbru rar !

XXII

La reluarea sa, procesul lui Dino Karol stârni și mai mare vâlvă decât la deschidere. Mapamondul întreg se pregătea să-l urmărească. Transplantarea de creier efectuată asupra inculpatului, cu toate consecințele ce decurgeau de aici, dădea reluării procesului o notă specială, care, pe plan local, se reflecta în polemica înverșunată în care se angajaseră cele două grupuri de ziare. În oraș circulau fel de fel de zvonuri și de supoziții ; în general, două erau părerile dominante — după una din ele, noul Leo (aceasta era denumirea care intrase în uz, „hibridul" și alte asemenea formule artificiale nefiind agreate de public) avea să fie condamnat, pur și simplu, dar la o pedeapsă nu prea aspră, întrucât nici nu era cine știe ce vinovat ; după a doua opinie, nu se putea să nu se țină cont într-o măsură mai mare sau mai mică de consecințele operației la care fusese supus inculpatul, drept care procesul avea să fie suspendat din nou, până ce factorii competenți se vor pronunța asupra identității omului din boxă.

Orașul era literalmente împânzit de aparate de fonoviziune : ecranele erau instalate pe străzi, în piețe, în localuri. Se anunțase că Globoviziunea va transmite în direct dezbaterile procesului. În preajma reluării acestuia, nu existase revistă ilustrată din lume care să nu fi publicat fotografiile protagoniștilor : „a noului Leo", a Verenei Gerdan, soția sau amanta acestuia, a doctorului Rinner, a

doctorului Sor, a lui Erkel și, în sfârșit a lui Guidoni, omul căruia i se atribuia meritul de a fi capturat atât de rapid pe contrabandiștii de stupefiance. În port ancoraseră numeroase iahturi particulare, precum și alte vase aparținând diferitelor agenții de presă și marilor ziare. Locurile fuseseră reținute cu o serie de zile înainte, și cu toate că procesul urma să aibă loc în cea mai mare sală de ședințe a tribunalului, un amfiteatru cu trei mii de locuri, solicitările, nu putură fi nici pe departe satisfăcute.

Președintele tribunalului, împreună cu judecătorii, ținut o consfătuire prealabilă cu procurorul și reprezentanții apărării, în urma căreia se luă hotărârea ca martorii să fie interogați în următoarea ordine : întâi șeful direcției de criminalistică, Karlo Guidoni, apoi Peter Gert, fost funcționar al băncii și, deci, fost coleg al lui Karol, dar numai relativ la acțiunile lui Karol; în ședința de după-amiază urma să compară în fața instanței doctorul Rinner, care avea să se refere la natura intervenției sale chirurgicale. În dimineața zilei următoare, avea să vorbească procurorul, apoi doctorul Erkel, apărătorul inculpatului. După care, tribunalul avea să se retragă pentru deliberare, urmând să ia o hotărâre în legătură cu desfășurarea pe mai departe a procesului.

Toată lumea își dădea seama că procesul va atinge punctul culminant o dată cu depoziția profesorului Rinner, care urma să explice în fața opiniei publice cum se petrecuseră lucrurile în realitate : prin ce mijloace scosese din corpul rănit

mortal al lui Leo Gerdan creierul, pentru a-l transplanta în corpul, la fel de grav rănit, al lui Dino Karol. Se știa — circulau chiar mai multe versiuni în legătură cu asta — că, la început, Rinner voise să treacă sub tăcere adevărul, să tăinuiască natura operației, dar că apoi, operația reușind peste așteptări... Într-adevăr, succesul operației nu-l putea nimeni contesta ! Toate acestea făceau ca audierea lui Rinner să fie așteptată cu teribil interes.

Se mai zvonea că se pusese în discuție în consfătuirea de la tribunal și eventualitatea audierii Verenei Gerdan. Într-adevăr, dacă era vorba să fie interogat un martor demn de toată crezarea în legătură cu memoria noului Leo, cu tot ce își amintea acesta sau, în definitiv, cu ce uitase, atunci, firește, nici nu putea fi găsit un martor mai competent decât Verena. Dar, totodată, Verena ar fi fost un martor mult prea părtinitor, chiar și nițel compromis, la urma urmei, așa încât Erkel, cel puțin așa se spunea, nu insistase în mod deosebit ca Verena să fie interogată, cu atât mai mult cu cât procurorul ar fi declarat că s-ar putea obiecta că nu sunt interogați și unii martori ceruți de acuzare.

Timpul era minunat: nici urmă de nor pe bolta însorită. Leo își amintea, nu fără o ușoară strângere de inimă, de ziua aceea mohorâtă, cu vânt și ploaie, îmbibată parcă de o nețărnută tristețe, de o infinită deznădejde, când fusese transportat întâia oară de la clinica specială universitară la tribunal. Simțea pretutindeni în jurul lui curiozitatea dezlănțuită a mulțimii, îi recunoscuse pe ziariști, dintre

care mulți îi erau sau îi fuseseră amici, pe fotoreporteri, pe operatorii de la televiziune, care-și mânuiau de zor aparatele. Aruncă apoi o privire în josul scării : impozantul edificiu al Justiției era împresurat de o masă compactă de oameni.

Intrară în holul central. Aici era mai puțină lume ; de la prima aruncătură de ochi, îți dădeai seama că toți cei de aici aveau tichete pentru sala de ședințe. Doi gardieni ai tribunalului se apropiată grăbiți de Leo.

— Dacă doriți, putem să vă arătăm drumul...

Leo înțelese pe loc : trebuia să se separe de Verena. Oricum, el rămânea unul dintre acuzați.

Urcă două trepte și ajunse la galeria care lega marea sală a tribunalului de aripa în care se afla arestul. Fu condus în boxa acuzaților și i se indică un loc pe bancă. Își aruncă privirea spre publicul din fața sa. Șirurile lungi de scaune se întindeau în formă de semicerc. În rândul întâi. o văzu pe Verena, care-i zâmbea.

XXIII

Ca la un semn, publicul amuți și se ridică cu zgomot în picioare. Se ridicaseră toți, și apărătorii, și acuzații, și procurorul, și substitui acestuia. Își făcură apariția, intrând unul câte unul, președintele Viktor Mendoz, apoi cei patru judecători, toți în togă. Mendoz examinează cu privirea sala, pe acuzați, pe reprezentanții acuzării și ai apărării. Se așează și făcu și asistenței semn să se așeze.

Președintele tribunalului își trase în față dosarul și, o clipă mai târziu, anunță ședința deschisă.

— Declarând deschisă dezbaterea de astăzi, spuse apoi Mendoz, trebuie să reamintesc completului hotărârea luată ieri la propunerea procurorului. Întrucât direcția de criminalistică a intrat în posesia unor elemente noi relative la culpa acuzatului Dino Karol, urmează că procurorul să extindă acuți de acuzare. Pe de altă parte, dat fiind că în persoana acuzatului Dino Karol au survenit schimbări de natură biologică, în urma operației la care a fost supus pe data de 3 martie anul curent, se impune cu necesitate audierea în primă urgență a șefului direcției de criminalistică, Karlo Guidoni, care a condus ancheta organelor de poliție, precum și a profesorului doctor Baltazar Rinner, autorul intervenției chirurgicale menționate. După aceea, tribunalul va audia propunerile acuzării și ale apărării și va adopta deciziile corespunzătoare.

Mendez făcu o scurtă pauză, după care se întoarse către unul din grefieri:

— Să fie introdus șeful direcției de criminalistică.

Își făcu apariția Karlo Guidoni ; înalt și bine făcut, îmbrăcat într-un costum nou, de culoare închisă ; părea că în ultimele zile mai crescuse cu câteva degete... Se înclină în fața președintelui tribunalului și apoi luă poziția de drepti.

„Exact ca atunci, se gândi Leo. Numai că data trecută îl vedeam din spate...”

În inima lui Leo se strecură un fior.

— Stimate șef al direcției de criminalistica, i se adresa președintele lui Guidoni, la ultima înfățișare ați fost audiat în legătură cu faptele care au dus la arestarea lui Dino Karol, cu care prilej complicitii săi au reușit să fugă. Dorește acuzarea sau apărarea să pună martorului vreo întrebare suplimentară referitoare la evenimentele respective ?

Nici acuzarea, nici apărarea nu avu de pus întrebări.

— Atunci vă rugăm să ne relatați cele văzute de dumneavoastră în ședința din trei martie anul curent, precum și evenimentele ce le-au premers.

În marea sală se așternu tăcerea.

— După cum probabil vă amintiți, domnule președinte, la doi martie a fost lansat, într-un cadru festiv, vaporul „Leo Gerdan”. În ajun, mă chemase prin fonoviziune Leo Gerdan, ilustrul nostru scriitor și publicist și totodată președinte al ziarului „Mediterrana”, cel mai mare cotidian al nostru, propunându-mi să ne întâlnim. Președintele Gerdan avea o criză acută de reumatism, îl dureau genunchii, motiv pentru care n-a putut participa la

lansarea festivă a vasului ce-i purta numele. Am urmărit amândoi la televizor festivitatea, după care am discutat, timp de aproximativ o jumătate de oră, despre felul în care trebuia să mă prezint a doua zi în fața acestei onorate instanțe.

Guidoni făcu o pauză, își trase răsuflarea și îi aruncă o privire lui Leo.

— Președintele Gerdan era de părere că, cu puțină diplomatie, ca să spun așa, Karol ar putea fi determinat să vorbească, să-și divulge compliciti. La cererea expresă a președintelui lor, câțiva reporteri de la „Mediterranean” întreprinseseră o anchetă pe cont propriu și descoperiseră că Dino Karol are un copil, depistând, în diverse orașe din țară, magazinele de unde Karol achiziționase anumite obiecte de îmbrăcăminte pentru copilul său. Președintele Gerdan mi-a înmănat un costumaș de copil, urmând să mă prezint cu obiectul respectiv în fața instanței. Dino Karol avea nervii zdruncinați la maximum, devenise extrem de irascibil, și președintele Gerdan presupunea că starea sa nervoasă se explica prin temerea că opinia publică să nu descopere identitatea copilului său și, bineînțeles, a mamei acestuia.

Guidoni păru să stea în cumpăna câteva clipe, apoi adăugă :

— Prin aceste acțiuni ale sale, președintele Gerdan dorea să contribuie la bunul mers al anchetei. Eu i-am primit ajutorul și sugestiile lui cu recunoștință.

Președintele Mendoz zâmbi și dădu ușor din cap.

— Nu știu dacă mai e nevoie să relatez aici cum a decurs audierea mea din ziua de trei martie anul curent; evenimentele sunt cunoscute. Din păcate, prevederile președintelui Gerdan că vederea îmbrăcămintei copilului său îl va tulbura profund pe inculpatul Dino Karol s-au dovedit a fi mai mult decât exacte. După ce Dino Karol a strigat de mai multe ori : „Voi nu știți nimic ! Voi nu știți nimic ! Mințiți !”, și după ce, ca replică la vociferările sale, i-am arătat costumașul copilului, l-am văzut cu consternare scoțând un pistol automat : am recunoscut pe loc calibrul și marca și, știind că e vorba de o armă cu douăzeci de gloanțe, am fost din primul moment conștient de gravitatea pericolului. Mă aflam prea departe de inculpat pentru a-l putea imobiliza la timp ; mi-am dat seama că mă va ciurui înainte de a ajunge la el. Toate acestea s-au petrecut într-o fracțiune de secundă. L-am văzut apoi pe gardianul din boxă înșfăcându-l pe Karol dintr-o parte. În aceeași clipă Dino Karol și-a îndreptat pistolul spre tâmplă, dar dându-i-se peste mână, a improșcat gloanțele în față, precizez că acestea sunt simple impresii, că așa mi s-a părut că s-au petrecut lucrurile. Între timp, eu mă rezezisem spre Karol, eram însă prea departe și, în momentul când a apăsât pe trăgaci, m-am azvârlit la pământ. După cum știți, nenorocirea a făcut că imediat în spatele meu să se afle Leo Gerdan — el ținuse ca în timpul depoziției mele să stea în apropierea mea — și astfel gloanțele l-au nimerit pe el, în inimă și în plămâni.

Guidoni îndreptă spre președintele Mendoz o

privire care voia să spună : asta e tot ce știu.

—Spuneți-ne, îl întrebă Mendoz, ulterior ați mai venit în contact cu acuzatul Karol ?

Guidoni roti în jurul său o privire deconcertată. Părea că se străduiește să înțeleagă tâlcul întrebării președintelui tribunalului ; ochii îi căzură apoi asupra lui Leo și șeful direcției de criminalistică prinse capătul firului.

—La fel ca toți cetățenii orașului, am aflat bineînțeles și noi, cei de la direcția de criminalistică, de operația pe care profesorul Baltazar Rinner împreună cu colaboratorii săi a făcut-o, în cadrul clinicii speciale universitare, asupra lui Gerdan și Karol. Ca să fiu mai precis : am dispus din prima clipă de informații conform cărora asupra lui Karol s-a încercat reînnoirea unui anumit țesut, dacă mă exprim bine, din regiunea creierului, dar, firește, n-am bănuir că e vorba de o intervenție atât de radicală. Având în vedere natura îndatoririlor direcției noastre, l-am pus sub cea mai strictă supraveghere atât pe bolnavul Dino Karol cât și toate persoanele care au venit în contact cu el, în speranța că vom da de urmele complicilor lui. Urmărirea acestor persoane n-a dus însă la nici un rezultat. În cele din urmă, ne-am convins de exactitatea declarațiilor profesorului Rinner în legătură cu natura operației. N-am mai pus la îndoială succesul deplin al acesteia. Lăsând la o parte alte considerente, din punct de vedere criminalistic, Dino Karol nu mai există !

Karlo Guidoni se întrerupse, pentru a-i permite

președintelui tribunalului să-i pună eventual o altă întrebare. Mendoz însă, îi făcu semn să continue.

— Deși mă puteam aștepta să fiu criticat pentru această inițiativă, m-am decis la un moment dat să mă sfătuiesc cu acuzatul... să-l întreb ce ar întreprinde el pentru a prinde restul bandei de contrabandiști. Trebuia, într-un fel sau altul, să urnesc ancheta din punctul în care se împotmolise. Țin să subliniez că, adresându-mă acuzatului, apelam la memoria, la informațiile deținute de Leo Gerdan, nu de Dino Karol. M-am dus la el, la locuința profesorului Rinner, și chiar din primul moment mi-am dat seama că procedasem inteligent. Acuzatul mi-a oferit niște date extrem de utile, pe care le deținea prin reporterii de la „Mediterraneană”, și, în afară de asta, mi-a relatat și convorbirea pe care, cu o luna de zile înainte de întâmplările din sala de judecată, Leo Gerdan a purtat-o prin fonoviziune cu o femeie necunoscută, care, pentru a nu fi văzută, acționase estompatorul de imagine. Femeia aceea îi spusese lui Gerdan să-i întrebe pe anchetatori de ce întreprind cercetări numai printre actualii funcționari ai băncii, de ce nu investighează și printre... foștii funcționari ai băncii. În urma acestei discuții cu inculpatul, am pus în stare de alarmă întreg aparatul polițienesc și, la o jumătate de oră după aceea, au și fost operate primele arestări ; din păcate, s-a ajuns și la un schimb de focuri care s-a soldat cu mai multe victime. Nu ne-a fost greu să conchidem cine era acel fost funcționar al băncii la care făcuse aluzie interlocutoarea lui Gerdan și, la descindere, l-am

găsit în compania unui complice care ținea legătura cu contrabandiștii din străinătate.

— Discuția ați avut-o cu inculpatul, aici prezent ? El v-a relatat convorbirea cu femeia necunoscută ? Întrebă Mendoz.

— Da, spuse Guidoni, și mă folosesc de prilej pentru a-i mulțumi, în numele meu și al direcției de criminalistică.

În sală se produse rumoare, și președintele se văzu obligat să ridice mâna. Publicul se liniști pe dată.

— Ar fi trebuit să vă exprimați recunoștința și fața de femeia necunoscută care l-a informat pe președintele Gerdan. Direcția dumneavoastră a aflat cine a fost această femeie ?

În sală se așternu o tăcere apăsătoare. Karol Guidoni dădu din cap.

— Presupun că această fentele a fost prietena lui Karol și totodată mama copilului său, Ema Sturm. Probabil că intenția ei a fost să-l ajute pe Karol, considerând, și pe bună dreptate, că situația acestuia s-ar ușura, dacă pe banca acuzaților s-ar afla și alți vinovați.

Acum cei din sală își dădură seama că și dincolo de zidurile clădirii toată lumea amuțise, în așteptarea unor noi și senzaționale dezvăluiri. Prin ferestrele marii săli de judecată răzbătuse până atunci, necurmat, un vuiet neluat de nimeni în seama și de care abia acum, când încetase brusc, cei dinăuntru deveniseră conștienți.

— De ce : „probabil” ? De ce n-ați interogat-o

personal pe Ema Sturm ?

—Îndată după acea convorbire prin fonovizor, Ema Sturm a plecat din țară. Câteva zile mai târziu, și-a găsit moartea într-un accident; mașina ei s-a ciocnit cu o altă mașină și ea a rămas moartă pe loc. Accidentul a avut loc cu o lună înainte de a fi trase focurile de armă în sala de ședințe a tribunalului, și — mă văd obligat să folosesc din nou acest cuvânt — probabil că Dino Karol se temea să nu fie amestecat în afacere și copilul său a cărui mamă era moartă și al cărui tată urma să fie condamnat la închisoare pe viață sau la spânzurătoare. Acum, când toate acestea au fost clarificate, am rugat Interpolul să ancheteze încă o dată împrejurările în care a murit Ema Sturm. E de presupus că fusese chemată în străinătate de bandă, care voia să scape de ea și că, înainte de a pleca, i-a comunicat acea informație lui Gerdan. După cum am aflat de la inculpatul aici de față, Gerdan n-a transmis informația nici direcției noastre, nici colaboratorilor săi de la ziar, în speranța că va mai primi și alte indicii de la femeia necunoscută, în cazul că, cel puțin un timp, va păstra discreția asupra celor aflate.

Karlo Guidoni se uită la Leo și acesta dădu din cap.

Publicul, care până atunci își ținuse răsuflarea, începu să respire mai în voie. Sala se porni să zumzăie și, timp de câteva clipe, se auzi deslușit și vuietul din stradă. Președintele tribunalului ridică din nou mâna :

—Acuzarea sau apărarea au de pus vreo

întrebare șefului direcției de criminalistică ?

Erkel ridică mâna și președintele făcu semn că încuviințează.

—Pe mine m-ar interesa să știu dacă ultimele descoperiri ale direcției de criminalistică, în legătură cu care am fost informați aici de șeful acestei instituții, contribuie la clarificarea întrebării : a tras sau nu Dino Karol, anul trecut, când au fost uciși în port doi dintre agenții direcției ?

Președintele Mendoz îi făcu semn lui Guidoni că poate să răspundă.

—Contribuie, evident. L-am interogat pe arestatul Markard, înainte că acesta să intre în comă ; declarația sa este anexată la dosar. În afară de asta, deținem și declarațiile lui Peter Gert, funcționar de bancă concediat, aflat în prezent în arestul tribunalului.

—Mulțumesc, spuse Ervin Erkel. Încă o întrebare : Care este părerea direcției de criminalistică — Karol a tras sau n-a tras asupra celor doi agenți ?

Karlo Guidoni se uită din nou la președintele tribunalului, și după ce acesta făcu semn că încuviințează întrebarea, rosti răspicat:

—Suntem convinși că Dino Karol n-a tras.

—Mulțumesc, spuse din nou Erkel, după care adăugă : Aș mai pune o întrebare, nu lipsită de importanță pentru situația clientului meu : Cine a introdus în penitenciar, în mod fraudulos, bineînțeles, pistolul automat cu douăzeci de gloanțe și în ce scop ?

Guidoni se uită la Mendoz și apoi răspunse :

—Tot Markard. Dispunem de declarația sa amplă, în care recunoaște acest lucru, declarație căreia, presupun, i se va da citire în cursul dezbaterilor, la momentul potrivit. Markard susține în declarația sa că șefii din străinătate ai bandei își pierduseră răbdarea și țineau să se pună capăt cât mai urgent poveștii ăsteia cu procesul lui Karol. Markard, executând ordinul altcuiva, introdusese în mod fraudulos arma în închisoare, nu dintr-o dată, ci în trei reprize : pistolul putea fi demontat în așa fel, încât, la un singur transport, nu se putea observa că e vorba de piesele componente ale unei arme de foc atât de periculoasă ; păreau mai degrabă niște tuburi de medicamente. Tot Markard făcuse să-i parvină lui Karol și gloanțele.

Erkel îi mulțumi din nou martorului, după care îi adresă ultima întrebare :

—Dar în ce scop ?

—Nu credem că pistolul i-a fost transmis lui Dino Karol pentru a-l folosi împotriva unei alte persoane.

Alte întrebări nu i se mai puseră martorului.

Instanța îl mai audie în continuare pe gardianul care fusese de serviciu la trei martie și care încercase să smulgă revolverul din mâinile lui Karol. Nici audierea acestui martor nu reuși să arunce lumină asupra întâmplărilor din ziua respectivă : tentativa de sinucidere a lui Karol nu putea fi pusă la îndoială, fiindcă el îndreptase arma întâi asupra sa, dar nu se putu stabili dacă trăsese în față cuprins de furie sau apăsase pe trăgaci fără să vrea, de vină fiind poate și gardianul, care îl apucase greșit făcând

să se declanșeze automatul de la sine.

Se procedă apoi la interogarea, lui Peter Gert. Întrebările ce i se adresară se limitară la, participarea lui Dino Karol la acțiunile bandei. În general, Gert căută să-i ia apărarea lui Karol. Acesta, pretinse Gert, fusese recrutat de către bandă abia în ultima vreme, cu două-trei luni înainte de arestarea sa în port. Karol făcea parte din grupa care se ocupa cu desfacerea stupefiantelor. De tras, trăsesse Markard, cu toate că ticălosul îi promisese și lui, lui Gert, că în nici un caz nu va face uz de armă. Într-un cuvânt, luând apărarea lui Karol, Gert căută să se apere totodată pe el însuși. Ei doi fuseseră prieteni și vinovăția unuia era egala cu a celuilalt; mai precis, erau la fel de nevinovați...

Printre altele, președintele Mendoz îl întrebă pe Gert dacă, după punerea în libertate condiționată a inculpatului, încercase să intre în contact cu el.

—Am încercat, răspunse Gert. Numai că... mi-am dat seama din primul moment că am de-a face cu un cu totul alt om.

În sala de ședințe se produse rumoare. Președintele Mendoz relua :

—Cum v-ați dat seama de asta ?

—Avea cu totul alți ochi, vreau să spun, cu totul altă privire. Am observat asta numaidecât.

După interogatoriul lui Gert, doctorul Erkel propuse să fie audiată Verena Gerdan, susținând că ea ar fi martorul cel mai indicat să furnizeze instanței date cu privire la starea actuală și mai ales la memoria acuzatului. Cu toate acestea, tribunalul,

după o scurtă consultare, respinse propunerea. Mendoz motivă decizia astfel : Tribunalul intenționează să audieze în prealabil martorii care pot elucida gradul de vinovăție al lui Dino Karol, cel dinainte de operație ; apoi, instanța îl va audia pe doctorul Rinner, după care va invita acuzarea și apărarea să-și prezinte propunerile, pentru că abia în finalul dezbaterilor să se treacă la aprecierea culpei lui Dino Karol cel de după operație.

Era ora unsprezece fix, și din nou o liniște desăvârșită se lăsa deasupra orașului ; tăcea încordată atât asistența din sala de judecată, cât și mulțimea de afară, amuțiseră și cei aflați în fața aparatelor de televiziune. În toată lumea, nenumărații traducători ai posturilor străine de televiziune putură să răsuflă un pic ; fiecare își dresă glasul, că să nu-și trădeze emoția când avea să reia transmisiunea.

— Să fie introdus profesorul Baltazar Rinner, rosti, în sfârșit, președintele Mendoz cu un glas ușor răgușit.

Tacticos, supraveghindu-și fiecare pas, fiecare mișcare, își făcu apariția doctorul Rinner : un bărbat, cum se spune, prezentabil — părul des, argintiu, era pieptănat cu îngrijire, iar costumul puneă în evidență atât statura armonioasă a celui ce-l pună, cât și excepționala măiestrie a celui ce-l croise. Mendoz sună încetișor din clopoțel. Rinner se înclină ușor în fața tribunei prezidențiale.

— Stimate profesore, i se adresă Viktor Mendoz, anul acesta, la trei martie, în jurul orei zece, v-au

fost aduși, la clinica specială universitari, doi oameni grav răniți : Leo Gerdan, renumitul scriitor, și Dino Karol, acuzat de contrabandă cu stupefiante, omul a cărui culpă o dezbate acest tribunal. Vă rugăm să ne spuneți la ce operație i-ați supus pe cei doi răniți și care sunt, după părerea dumneavoastră, consecințele acestei operații.

Profesorul Rinner se apropie încet de bară, postându-se în așa fel, încât să-l poată vedea și pe președinte, și pe acuzat. Apoi, își trecu alene mâna peste frunte.

XXIV

— Într-adevăr, stimate domnule președinte, în ziua de trei martie, tocmai încheiasem cu succes extirparea unei tumori de pe creierul unei femei, când mi-a parvenit vestea uluitoare că Leo Gerdan a fost rănit extrem de grav și că, în cel mult câteva minute, va fi adus la clinica noastră, împreună cu el a fost adus și inculpatul Karol. Cei doi răniți au fost transportați fără întârziere în sala mare de operații și așezați sub aparatele Roentgen. Leo Gerdan avea nouă gloanțe în plămâni și alte două în inimă, iar Dino Karol un glonte în regiunea creierului mare : glonte îi perforase craniul și distrusese o parte a scoarței cerebrale ; după toate indiciile, leziunea era mortală. Am pus numaidecât în funcțiune, pentru amândoi, stimulatorii cordului, iar lui Gerdan i-am făcut și circulația extracorporală ; era însă absolut evident că nici unul din ei nu va trăi mai mult de o jumătate de oră, adică exact atât cât aveau să-și facă efectul metodele amintite, combinate cu injecțiile de rigoare în asemenea împrejurări. Era absolut evident că, în fața celor douăsprezece gloanțe pornite din pistolul automat al lui Dino Karol, clinica specială universitară va fi obligată să capituleze... Mă uitam la aparatura din fața mea și, deodată, m-a străfulgerat o idee : operația pe care am făcut-o de atâtea ori, dar numai fragmentar și cu mai mult sau mai puțin succes, am putea-o încerca global de astă-dată... În secunda următoare, apăsam pe butonul care declanșa semnalul de alarmă pe

întreaga clinică. Hotărâsem să încerc transplantarea creierului lui Gerdan, aflat în propriul său înveliș — dura mater — în craniul lui Dino Karol, din care urma să fie înlăturat creierul distrus. Nu știu dacă vă este cunoscut ce înseamnă semnalul de alarmă generală într-o clinică de genul clinicii noastre : în secunde imediat următoare, toți componenții echipei de „mari operații” — așa îi spunem noi — aveau să fie la posturile lor. Din această echipă, în afară de mine și de adjuncta mea, mai fac parte încă cinci chirurgi, alături de specialiști roentgenologi, în electromicroscopie, în radiografia pe baza radiațiilor atomice, în documentarea acustică operativă. Au fost, tot atât de operativ, la posturile lor și membrii serviciilor tehnice chirurgicale : specialiștii în tăieturi, executate prin diverse metode — mecanice, electrice, pe baza ultrasunetelor, a energiei atomice, prin radiația protonică etc. Sistemul așa-numitei „punți de comandă” sau „al căpitanului”, care se aplică de vreo câțiva ani în chirurgie, face posibilă, în cazul unor operații complicate, activitatea simultană a unui mare număr de colaboratori și, practic, asigura succesul inclusiv în cazurile în care, altădată, pe timpul chirurgiei manuale, era exclus un rezultat pozitiv, chiar dacă intervenția o făcea cel mai strălucit și mai abil chirurg „individual”. Știți, desigur, că și înainte vreme chirurgul care opera era asistat în timpul operației — dar de operat propriu-zis, opera el singur, iar ceilalți, aproape întotdeauna, nu făceau decât să-l ajute. E cazul să subliniez aici, la începutul depoziției mele, că fără marile progrese

înregistrate de practica chirurgicală în ultimii ani, ar fi fost exclusă reușita unei operații atât de grele și de complicate ca aceea efectuată asupra lui Leo Gerdan și a lui Dino Karol. Au fost descoperite o serie de medicamente ajutătoare care înlesnesc pacientului suportarea operației. Au fost descoperite, și încă destul de demult, dar în vremea noastră au fost perfecționate, metode de stabilire a așa-zisei circulații extracorporale, au fost descoperiți stimulatori tot mai perfecționați ai activității inimii și a tuturor celorlalte organe. Se știe că mai ales la deschiderea craniului se produceau sângerări puternice, făcând necesară administrarea coagulanților ; astăzi acest neajuns este înlăturat datorită unor injecții care micșorează circulația sângelui într-o zonă anumită. Și alte piedici de această natură au fost înlăturate. Metodele de anestezie sunt de mult perfecționate, s-a extins considerabil aplicarea maselor plastice în chirurgie ; inima și rinichiul din material plastic nu sunt astăzi cu nimic mai insolite decât danturile false, să zicem. Vă amintiți de recentul scandal provocat în sânul federației mondiale de atletism de cazul acelui alergător recordman căruia, s-a stabilit la un moment dat, prin aplicare de material plastic, i-a fost mărită capacitatea plămânilor. Toate acestea sunt lucruri foarte cunoscute, dar eu vi le reamintesc pentru că hotărârea mea de-a încerca o transplantare completă de creier să nu vi se pară o îndrăzneală monstruoasă sau chiar o insolență. Mă voi referi acum la progresele realizate în domeniul

tăieturii însăși. Au trecut demult vremurile când tăietura era făcută cu bisturiul și când o executa chirurgul care opera cu propria lui mână, că să zic așa. Bisturiul mai este folosit astăzi numai în cele mai înapoiate regiuni ale globului, care sunt din ce în ce mai restrânse, și a dispărut din practica o dată cu cleștele de scos dinții, o dată cu briciul de bărbierit. Nici nu ni-l mai putem imagina pe chirurg tăind el însuși, așa cum taie bucătarul bucăți de carne de vițel sau de vacă... Chirurgul individual, acel om viteaz care a deschis cu curaj pânțelele omenesc și care apoi, îngrozit de cele văzute, l-a închis la loc, care cosea asemenea unei croitorese, căruia adesea i se reproșa că nu face cusăturile mai frumoase (după calitatea cusăturii era și apreciat) de altfel acel chirurg, căruia se cuvine să-i acordăm întreaga cinste, a rămas definitiv de domeniul trecutului, a devenit o piesă de muzeu aidoma cavalerilor în armură sau cavaleriei. Marile progrese ale chirurgiei contemporane au creat posibilitatea ca la o operație să participe, sub conducerea chirurgului-șef, mai mulți chirurghi de înaltă calificare, fiecare dintre ei având de îndeplinit sarcini precise în cadrul intervenției. Operația aflată în discuție n-ar fi fost posibilă dacă nu s-ar fi putut întreprinde, concomitent, intervenții în mai multe zone. Creierului grefat trebuia să i se asigure de îndată legătura cu toate căile nervoase, atât cu cele motorii cât și cu cele senzitive. Să luăm, de exemplu, asigurarea căii vizuale : dacă colega mea care avea, în cadrul operației, misiunea să intervină asupra

neuronilor căii vizuale și să efectueze legătura dintre ochii lui Karol și creierul grefat, dacă, deci, colega mea n-ar fi operat impecabil, de sub aparatura noastră ar fi rezultat un pacient orb. La fel și cu celelalte căi senzitive : calea sensibilității kinestezice și tactile, calea simțului durerii și al temperaturii, calea auditivă, cea a gustului, cea statică. Totodată, a trebuit să fie asigurate și căile motorii, sistemul de vene și artere. Fiecare dintre chirurgii participanți la intervenție a avut tot timpul la dispoziție imaginea zonei anatomice pe care opera ; de pildă, colega care a avut în sarcina ei calea vizuală a dispus din primul până în ultimul minut de radiografiile zonei respective, a avut proiectate în fața ei, pe un ecran, electromicrogramele, fotografiile executate pe baza diverselor radiații, și a avut, cum s-ar spune, ca în palmă, zona respectivă, totodată a avut la îndemână rapoartele de activitate ale chirurgului-robot, ale microrobotului.

Aș scoate în evidență aici încă o împrejurare care m-a influențat în luarea hotărârii de a întreprinde operația. E vorba de tehnica actuala de sutare a țesuturilor, a vaselor de sânge, a nervilor, a oaselor și așa mai departe. Și cu acest prilej, se cuvine să aduc un omagiu vechii chirurgii și vechilor chirurghi, despre care știm cât de mult s-au chinuit datorită tehnicii rudimentare și puținelor cunoștințe de biologie de care dispuneau. Să luăm cazul unui muncitor căruia mașina i-a tăiat mâna de la articulație, să zicem. Până nu demult, acest muncitor rămânea fără mână. Chirurgia actuală, dacă

intervenția e făcută la timp, așază fără mare greutate partea tăiată a mâinii înapoi la locul ei : omul va sta o lună de zile cu mâna bandajată, ceva mai mult timp în convalescență, după care va redeveni într-un totu cel ce a fost înainte. Am dat acest exemplu al mâinii retezate, așezate din nou la loc, tocmai pentru a explica ce mare progres reprezintă tehnica suturii țesuturilor. Carnea omului — mușchii și vasele de sânge — este compusă dintr-un număr imens de celule : tăietura despre care vorbim le-a separat. Pe vremea când mâna era reatașată cu mai multă sau mai puțină exactitate, venele fiind cusute, asigurate și legate, iar osul „țintuit”, succesul era mai mult decât îndoielnic, fiindcă nu erau restabilite absolut toate legăturile dintre cele două părți ale mâinii, încât ele să intre din nou în contact, cu toate acestea, în ciuda coaserii oricât de perfecte, depărtarea dintre ele continua să rămână prea mare și viața părții retezate înceta repede. Astăzi, cu ajutorul stimulatorilor, putem prelungi atât cât este necesar viața părții detașate în așa fel, încât cu rare excepții, o parte vie să se sudeze de cealaltă parte vie. Sistemul nostru, pe care-l putem numi sistemul lipirii, a înlocuit complet sistemul coaserii și al copcilor, iar diversele mijloace auxiliare, în primul rând izotopii, au un rol atât de mare, încât, datorită lor, celulele celor două părți, temporar despărțite, se grupează laolaltă într-un totu, la fel ca înainte.

Dar cea mai importantă cucerire a chirurgiei — și metoda e încă în curs de perfecționare — este așa-

numitul microchirurg. Dispunem de aparate miniaturale de o mare precizie, care nu sunt altceva decât niște chirurghi roboți teleghidați: altădată chirurgul individual tăia pânțele bolnavului, astăzi microchirurgul descinde în stomac, iar chirurgul are în fața sa, în timpul operației, proiecția activității acestuia, fiind în permanență la curent cu problemele cărora trebuie să le facă față microrobotul său, putându-l astfel dirija în operațiile de joncționare — și cum secționările nu se execută mecanic, adică cu bisturiul, care poate fi considerat mai degrabă o unealtă de măcelar, ci prin ultrasunete, prin diverse metode electrotehnice ori prin intermediul diverselor tipuri de radiații, nu se taie nici cu o miime de gram mai mult sau mai puțin decât e cazul.

În felul acesta, așadar, având tot timpul în fața ochilor proiecțiile diverselor faze ale operației, executate de colaboratorii mei chirurghi și de microroboții lor, am dirijat și eu acea extrem de complicată intervenție de transplantare. Craniul golit al lui Dino Karol, care urma să primească transplantul, era înțesat pe dinăuntru de firișoare ultrafine ; firișoarele acestea erau tentaculele microchirurgilor, care așteptau creierul cel nou pentru a se apuca temeinic de lucru : aveau să lege vasele de sânge, diversele complexe de nervi, țesuturile, să lipească glandele dezlipite și așa mai departe. În prealabil, aceiași microroboți făcuseră o serie de injecții în craniul lui Karol, pentru a-l înmuia, și îl pregătiseră în vederea aplicării așa-

zișilor izotopi de legătura, care trebuiau să înlesnească sutura, unificarea.

După ce și-au încheiat misiunea, microchirurgii, cu extraordinara precizie de care sunt capabili numai roboții, și-au ridicat tentaculele fine, iar chirurgul, care urmărise proiecțiile fiecărei operații în parte, mărită de douăzeci sau cincizeci de mii de ori, le-a dirijat retragerea, având grijă ca, printr-o eventuală atingere, să nu fie compromisă lucrarea abia încheiată. E inutil să mai amintesc că transplantul a fost scos cu maximă precauție din craniul lui Leo Gerdan, evitându-se cea mai ușoară zdruncinătură, cea mai mică zgâriere a vreunui nerv sau, să zicem, a vreunei zone senzitive. Și se știe că, pe vremuri, existau nervi pe care, la disecție, chirurgul nici măcar nu-i vedea vreodată întregi !

În felul acesta, stând pe „puntea de comandă”, am urmărit împreună cu colega și colaboratoarea mea, doctor Vidassi, evoluția operației în diversele ei sectoare. De îndată ce unul din chirurghi avea nevoie de ceva, el îmi semnaliza dificultatea, cerându-mi îndrumări ; cu ajutorul tabloului meu de comandă, îmi proiectam în față imaginea mărită a zonei în care acționa chirurgul respectiv, vedeam în ce constă dificultatea și-i dădeam explicația și îndrumarea cerută. Tehnica „punții de comandă” e în așa fel concepută, încât, la nevoie, și chirurgul-șef poate prelua un sector parțial sau altul ; am făcut acest lucru în două rânduri în cursul operației, o dată la unirea complexului vertebral, a doua oară la intervenția asupra căii auditive. Cât timp am lucrat

eu direct, activitatea generala a condus-o doctorița Ana Vidassi.

Operația asupra președintelui Gerdan și a lui Dino Karol a început la orele zece, șaptesprezece minute și două secunde, când am făcut semn întregii echipe : „începem” și, fracțiunea de secundă următoare, șaptesprezece microchirurgi și-au început lucrul. Chirurgii clinicii noastre au acumulat o experiență atât de vastă, încât fiecare din ei poate dirija concomitent mai multe dintre aceste minuscule ajutoare a noastre. Operația s-a încheiat la orele unsprezece, două minute și trei secunde, când ultimul microchirurg a terminat partea sa de lucru și a fost redeschis dulapul de operație. Trebuie să subliniez că introducerea dulapului de operație în practica noastră a produs o adevărată revoluție în chirurgie : atâta timp cât cei ce operau și ajutoarele lor erau nevoiți să stea în aceeași încăpere cu pacientul, temperaturile nu puteau fi reglate conform necesităților diverselor faze a operației. Și ce chin pentru chirurgii înșiși, obligați să îmbrace niște costume incomode, greoaie, în care transpirau și munceau ca niște adevărați martiri. Bine că toate acest sunt acum de domeniul istoriei medicinei !

M-ați întrebat, domnule președinte, ce cred despre consecințele operației. Înainte de a răspunde, eu aș vrea să mă refer la principalul nostru succes, la elementul fără îndoială senzațional, ca să-i zic, al operației în cauză. Noi nu numai că am transplatat cu succes creierul în totalitatea sa, legându-l de noul context, că am legat căile motorii

și senzitive, am asigurat circulația sângelui etc., etc. dar am transpus totodată și conștiința omului respectiv. Centrii de activitate din creier își au celulele lor, baza psihică a lor, în termeni populari — „mintea” lor. Creierul și toate organele ce intră în legătură directă cu el e dirijat de grupe de astfel de celule ale „minții”, aceste grupe formând, în timpul procesului funcțional, un soi de federație. E interesant de observat cât de active sunt aceste grupe atunci când sunt în plin lucru și cât de ușor adorm atunci când activitatea li se întrerupe temporar. În cele din urmă, se știe, adorm pentru totdeauna. Procesul este, se pare, inevitabil. Tratând creierul izolat, scos din funcție, al lui Leo Gerdan, noi am luat toate măsurile pentru a împiedica descompunerea. Am întrebuințat, printre altele, diverși stimulatori ; am efectuat operația la o temperatură considerabil scăzută și, în afară de asta, am transpus creierul în stare de somn, dirijând asupra lui fluxuri electroenergetice. Gândiți-vă, creierul respectiv a fost obligat să stea o oră întreagă complet scos din funcție ! Trebuie să recunosc că, după toate acestea, am fost foarte sceptic că viața și, implicit, conștiința pacientului ar putea reappare. La câteva ore după operație, am eliminat stimulatorii circulației, ai inimii, și am constatat că viața nu încetează ; și totuși, am menținut pe o durată foarte lungă starea de somn, procedând la alimentarea artificială a pacientului. Deplinul succes al operației s-a evidențiat, desigur, în momentul în care bolnavul și-a revenit în simțiri ;

oricine reflectează mai profund asupra naturii operației va recunoaște fără putință de dubiu că în pacient nu putea să renască decât conștiința, viața psihică a lui Leo Gerdan.

Care au fost consecințele operației ? Clinica specială universitară a strâns o documentație bogată în legătură cu pacientul numit în chip obișnuit de către noi „noul Gerdan”. De altfel, noi am și inițiat cercetările pornind de la premisa că e vorba de Gerdan, și memoria acestuia am studiat-o, comparându-i totodată timbrul și dicțiunea cu înregistrările fotografice ale discursurilor lui Leo Gerdan, studiindu-i diversele particularități funcționale, cum ar fi : tensiunea arterială, pulsul, temperatura, viteza de sedimentare, hemograma. Toate acestea au fost posibile pentru că președintele Leo Gerdan s-a aflat sub un permanent control medical, cu atât mai mult cu cât în ultimii ani a fost în două rânduri bolnav. Am constatat fără putință de dubiu că, transplantat într-un corp nou și într-o ambianță fizică de asemenea nouă, creierul său și-a păstrat intactă memoria, inclusiv uriașul bagaj de cunoștințe de care dispunea Leo Gerdan cel dinainte de operație. E adevărat, au fost constatate și anumite lapsusuri, mai ales în ce privește memorizarea culorilor, dar e greu de spus dacă lapsusurile respective își au originea în operație sau sunt imanente lui Gerdan cel dinainte de operație, sunt o deficiență a creierului său însuși. În definitiv, pot atesta eu însumi că și vechiul Gerdan devenise, în ultima vreme, uituc, iar, dacă în cazul celui „nou”,

această carență s-a manifestat mult mai puțin pregnant, aceasta se explică probabil prin eforturile considerabile, prin insistența teribilă cu care Leo Gerdan cel de după operație a căutat să-și amintească totul cu exactitate, multe din discuțiile purtate cu el având mai degrabă un caracter de interogatoriu.

Onorată instanță, asta e tot ce am avut de declarat în legătură cu operația. Zilele acestea, de altfel, voi termina un amplu raport scris, pe care îl voi înainta spre a fi anexat la dosar. În încheierea depoziției mele, aș vrea să precizez că, afară de mine și de doctorița Ana Vidassi, la operație au mai participat doctorii Ugo Matozzi, Edo Tives, Ana Gibson, Carmen Trag și Boris Gribov, chirurghi ai clinicii speciale universitare. Am lucrat impecabil — dovada pacientul nostru, care se găsește în fața dumneavoastră...

Doctorul Baltazar Rinner se înclină în fața președintelui tribunalului și a judecătorilor. Răsunară aplauze puternice în întreaga sală, dar președintele sună energic din clopoțel.

— Aveți de pus întrebări profesorului Rinner ?

Nici procurorul, nici Ervin Erkel nu avură de pus vreo întrebare, așa încât luă cuvântul Mendoz :

— Țin să vă mulțumesc, stimate profesore, pentru expunerea dumneavoastră realmente exhaustivă, care ne-a înfățișat nouă, profanilor, acest succes unic al științei noastre al științei în general. Îmi voi lua permisiunea să vă adresez o întrebare, care, de fapt, nu are o legătură directă cu cazul nostru. După

anumite știri din presă, ați fi fost solicitat să-l supuneți pe un oarecare Green unei operații similare aceleia pe care ne-ați prezentat-o. Ziarele afirmă că dumneavoastră ați refuzat categoric să efectuați o a doua transplantare de creier.

Doctorul Rinner rămase tăcut câteva clipe, apoi își netezi părul.

— Da, domnule președinte, e absolut exact că mi-a fost adresată o asemenea cerere. În vederea acestei operații, au venit și doi profesori din străinătate, unul dintre ei fiind cunoscutul neurochirurg Lindstrom. Au întreprins călătoria în dorința și speranța de a lua și ei parte la operație, fie și ca spectatori. Dar mie mi-a fost greu să accept. Domnule președinte, dumneavoastră știți ce campanie s-a dezlănțuit împotriva mea în urma acestei operații, știți că s-a ajuns până acolo încât am fost denumit ucigașul lui Leo Gerdan și taxat drept intrigant odios.

— Prin urmare, nu-l veți opera pe acest Green ? insistă Mendoz.

— O voi face ! replică scurt Rinner. Mâine, douăzeci și nouă septembrie, la orele zece. Cu aceiași colaboratori !

Se lăsă o tăcere grea. Mendoz părea să nu mai aibă îndrăzneala de a mai pune și o altă întrebare ; întrebă totuși, dar numai din ochi.

Doctorul Rinner înălță capul și își roti privirea prin sală ; ochii îi scânteiau.

— De ce voi face totuși operația... probabil asta voiați să mă întrebați. Fiindcă sunt medic și sunt

**dator să răspund la fel ca acel medic care, după
bătălia de la Gheroneea, a fost întrebat cum de
poate să tămăduiască cu aceeași grijă atât rănile
prietenilor, cât și pe cele ale dușmanilor. „Hiater
eime” — sunt medic — a fost răspunsul lui, și ce
altceva aş putea răspunde eu ? Sunt medic și-mi fac
datoria.**

Procesul avansase atât de rapid, încât tribunalul hotărî să asculte în aceeași ședință și cuvântul procurorului. Era ora douăsprezece când Tom Laurent se ridică. Trebui să aștepte câteva clipe, pentru a se potoli freamătul care cuprinsese sala după expunerea doctorului Rinner.

— Onorată instanță, începui procurorul, trebuie să recunosc că situația mea în cadrul acestui proces este foarte dificilă. Menirea mea în dezbaterrea acestui caz, care a agitat atâta spiritele în orașul nostru și în întreaga țară, este să reprezint poziția acelei instituții a cărei datorie primordială este să apere interesele societății. În cazul aflat în dezbaterre, prin ce au fost lezate interesele societății ? O bandă de criminali internaționali a organizat, că să folosesc un termen din jargonul lumii interlope, un „punct” al ei în orașul nostru, în care, pe de-o parte, era recepționată marfa expediată din porturile levantine, pe de alta, această marfă — derivați ai opiului — era transmisă mai departe, o anumită cantitate rămânând să fie desfăcută în țara noastră. Dacă sunt tot mai numeroși pacienții sanatoriilor noastre de boli nervoase, acest fenomen se datorește, fără doar și poate, și activității grupului respectiv de contrabandiști.

Până foarte de curând, organele noastre de poliție nu reușisem să defere justiției pe toți participanții la această sumbră afacere. Spun — până foarte curând, întrucât, în continuarea procesului, va

compare în fața onoratei instanțe un grup întreg de contrabandiști de stupefiante și va fi apreciat și gradul de vinovăție al încă unui membru al bandei, care, în momentul arestării, a opus rezistență organelor direcției de criminalistică și a decedat de pe urma rănilor contractate. În plus, procesul ce se desfășoară în orașul nostru va avea drept pandant un alt proces ce se va desfășura într-o altă țară, unde de asemenea au fost operate arestări în urma revelațiilor anchetei direcției noastre de criminalistică. După cum a subliniat președintele completului de judecată, scopul dezbaterii de astăzi este ca, înainte de a fi aduși în fața acestei înalte instanțe ceilalți indivizi implicați în traficul de stupefiante, să fie determinată situația acuzatului Dino Karol, omul pe care mulți s-au obișnuit să-l numească „noul Leo“.

În calitatea mea de acuzator public, mă simt dator să încerc să fac lumină în acest caz, care e departe de a fi banal, departe de a fi întâlnit în fiecare zi. Societatea vrea ca vinovatul să fie pedepsit. Societatea vrea ca vinovatul, dacă există cât de cât o șansă în acest sens, să se îndrepte. Societatea vrea să se asigure că vinovatul nu va recidiva, nu îi va aduce alte prejudicii.

Fără a anticipa asupra considerațiilor ulterioare, aș vrea să mă refer mai întâi la chestiunea următoare : cât de mare a fost culpa lui Karol — vorbesc de Karol cel dinainte de operație, căci la această circumstanță, operația, va trebui, firește, să mă refer în mod special. Toți cei care au ascultat aici

depoziția șefului direcției noastre de criminalistică, căruia nici cel mai exigent critic nu-i poate contesta pregătirea profesională și competența, capacitatea de a adopta hotărâri prompte și raționamentul infailibil, s-au convins că Dino Karol a reprezentat o rotița de foarte mică importanță, într-un angrenaj cu vaste ramificații, că prezența sa în portul orașului nostru a fost mai degrabă întâmplătoare, decât condiționată de funcționarea rețelei contrabandiștilor și de rolul lui în cadrul acestei rețele. Pe de altă parte, șeful direcției de criminalistică și-a afirmat în fața noastră convingerea sa și a direcției în fruntea căreia se află, că Dino Karol n-a făcut uz de armă în ciocnirea cu agenții poliției. Același lucru se poate spune și despre tragicele evenimente care s-au produs în sala de judecată în ziua de trei martie anul curent, evenimente la care au asistat personal atât președintele, cât și membrii acestei instanțe. Așa cum am văzut cu ochii noștri și așa cum reiese și din depozițiile martorilor, printre care unii reprezentanți ai autorităților polițienești, în frunte cu șeful direcției noastre de criminalistică, Dino Karol a săvârșit acel act, cu efecte, din nefericire, tragice, nu premeditat, ci într-un moment de nechibzuință. Tot datorită rapidei anchete polițienești, încununată de succes deplin, ne-am convins că, de-a lungul întregului său proces, Karol a fost preocupat exclusiv de interesul copilului său, cu atât mai mult cu cât știa că băiatul lui rămăsese fără mamă în urma unui accident sau, mai probabil, în urma unei

crime ; în interesul copilului său, el era gata să-și sacrifice și viața. Mi se va obiecta poate că rolul meu este să acuz, nu să apăr, dar eu consider că datoria mea primordială este să stabilesc adevărul faptelor și că numai în acest fel voi sluji pe deplin și interesele societății. Rămâne totuși faptul că din pistolul lui Karol a pornit un număr de gloanțe care l-au ucis pe ilustrul nostru concetățean. Dar se ridică întrebarea — a tras el conștient fiind în Leo Gerdan, a fost el deplin conștient în momentul când a tras în șeful direcției de criminalistică Karlo Guidoni, sau a fost intervenția gardianului prea puțin abilă, iar Karol într-o stare de surescitare extremă ? Am văzut că, de îndată ce i-a stat în putință, el și-a dus la îndeplinire intenția inițială, cea principală : de a-și zbura creierii, de a isprăvi odată, pentru a-și feri copilul — așa credea el, așa îi dicta instinctul — de odioasa publicitate care, aidoma unui stigmat, l-ar fi însoțit de-a lungul întregii vieți.

Dacă aş considera cazul Dino Karol ca având o importanță deosebită din punct de vedere juridic, aş insista să cercetăm și să analizăm la modul cel mai riguros culpa sa. Așa, trecând mai departe la examinarea cazului, mă voi mulțumi să-mi exprim convingerea fermă că în port, în ciocnirea cu agenții poliției, Dino Karol n-a făcut uz de armă, că în sala de judecată intenția sa a fost să se sinucidă, nu să ucidă, că în afacerea cu traficul de stupefiante el a constituit un factor secundar și că a apărut în postură de vinovat principal numai pentru că, multă vreme, n-au putut fi traduși în fața instanței ceilalți

contrabandiști, fiecare dintre aceștia mult mai vinovat decât el.

Voi trece acum la o chestiune care, neîndoielnic, ne interesează în cel mai înalt grad : în ce lumină să privim operația efectuată de colectivul de chirurghi al profesorului doctor Rinner. Voi scoate în evidență de la bun început o circumstanță esențială : cum a fost pregătit pentru operație Dino Karol - intenționat n-am spus „corpul lui Dino Karol”, ci Dino Karol. Craniul său a fost curățat de creier : microchirurgii manevrați de echipa doctorului Rinner au extirpat totul din craniu, pregătind, cu precizia extremă de care este capabilă astăzi știința, locul gol necesar creierului viu ce urma să fie introdus. E un fapt cert că Dino Karol își nimicise el însuși conștiința și că, înlăturând creierul din craniul său, chirurghii conduși de profesorul Rinner n-au mai avut de înlăturat nici o conștiință așadar, încă din prima secundă a operației, a acestei faimoase operații, conștiința lui Dino Karol, formal, nu mai exista. Iar dacă este vorba să fie aplicată o sancțiune, această sancțiune trebuie îndreptată împotriva voinței criminale, și cum voința este legată de conștiință, iar conștiința de materia cenușie a creierului — în ce fel vom sancționa o voință și o conștiință, care, nimicite de un glonț sinucigaș, au fost eradicate total, prin îndepărtarea bazei materiale — creierul — de echipa de microchirurgi a profesorului Rinner ?

Așa cum, după focurile de armă trase în sala de judecată și după operația efectuată de profesorul Rinner, Dino Karol a încetat să mai existe pentru

direcția de criminalistică, tot astfel, după această operație, Dino Karol nu mai poate exista nici pentru acuzatorul public.

Să stăruim în continuare asupra altor două aspecte a aceleiași probleme : cum poate fi obținută îndreptarea vinovatului și cum ar putea fi apărată societatea de alte fapte infamante ale sale ? Vinovatul — dacă a fost sau nu mare vinovat, asta e altă chestiune — s-a pedepsit el însuși, iar reputatul chirurg, conducătorul clinicii speciale universitare din orașul nostru, prin intervenția sa, a amendat acest act de autopedepsire : nouă nu ne rămâne decât să luăm cunoștință de faptul în sine. În craniul lui Karol, care a încetat să existe ca persoană, a fost introdusă o conștiință nouă, și singura problemă pe care am putea-o dezbate ar fi dacă această nouă conștiință e necesar să fie îndreptată, dacă din partea acestei noi conștiințe și a voinței legate de ea societatea se poate aștepta la vreun prejudiciu. Dar, la toate aceste întrebări cel mai bun răspuns l-au dat evenimentele de la treisprezece septembrie anul curent, când purtătorul acestei noi conștiințe, în disprețul propriei sale vieți, a sărit în ajutorul vasului „Leo Gerdan” și prin intervenția, prin fapta sa eroică a salvat vasul de la un adevărat dezastru.

Onorată instanță, pentru toate motivele expuse, declar în calitate mea de procuror că renunț la urmărirea pe mai departe a acuzatului aflat în fața noastră și a cărui identitate presupun că va fi stabilită corespunzător, în urma unei dezbateri competente. Iar dumneavoastră, celui de pe banca acuzaților, vă doresc din partea mea numai bine în noua viață pe care o începeți !

XXVI

În rumoarea vie a sălii, instanța se retrase pentru deliberare. Așteptarea dură foarte puțin. Președintele Mendoz dădu citire hotărârii tribunalului, prin care se accepta declarația procurorului, conform căreia acesta renunța la urmărirea acuzatului, și se recomanda deschiderea unui proces civil pentru rezolvarea problemei identității acestuia.

Gerdan ieși din boxa acuzaților. Era frânt de oboseală, nervii și-i simțea vibrând, capul îi vâjâia. Gardianul se repezi să-l ajute. Observându-i slăbiciunea, interveni și alt gardian și amândoi îl luară la braț. Ocoliră banca apărării. Se întâlniră față în față cu Erkel, căruia gardienii i-l predară pe Leo.

— Ce e, nu vă simțiți bine ? întrebă Erkel îngrijorat.

— Îmi vâjâie capul, spuse Leo. Nu-i nimic, o să-mi treacă!

Verena se apropie grăbită de ei.

— Aș vrea să merg acasă, Verena, spuse Leo. Îmi vâjâie capul și mă dor și genunchii. Am impresia că mi se întoarce vechiul reumatism.

Leo fu purtat aproape pe sus până la ieșire. Nici mai târziu nu izbuti să-și amintească în ce chip ajunsese pe impunătoarea scară a palatului justiției. Acolo, aerul rece îl învioră și capul i se limpezi. Coborând scările, se trezi în fața unei mari limuzine albe, de douăzeci de locuri : în fața ei, în uniformă de gardă, erau aliniați marinarii și maiștrii de pe „Leo Gerdan”. Limuzina purta și ea inscripția: „Leo Gerdan”.

— Domnule președinte, trebuie să mergeți cu noi ! i se

adresă căpitanul vasului. Trebuie să plecați cu noi în croazieră !

— Avem bilete, interveni Verena. Ne imbarcăm mâine.

— Am pregătit totul pentru dumneavoastră, spuse căpitanul. Trebuie să veniți cu noi. Astăzi, Leo Gerdan se cuvine să fie al nostru. Si dumneavoastră trebuie să veniți cu noi, se întoarse căpitanul spre Verena.

— Am eu grijă de mașina voastră, îi spuse Erkel Verenei. Vin după voi în port.

N-avură ce face și intrară în limuzină.

Pe Leo îl dureau genunchii, dar mintea îi era mai limpede ca niciodată. Privea străzile pe care treceau, înțesate de oameni, și vedea pretutindeni numai fețe cordiale și surâzătoare. Erau salutați din toate părțile, priviți cu curiozitate, iar marea limuzină albă a vasului „Leo Gerdan” abia izbutea să-și croiască drum prin aglomerația de pietoni și de vehicule.

Deodată, o siluetă cunoscută își făcu loc prin mulțime și se apropie de portierele limuzinei. Era Augo Bernol, îmbrăcat de sus până jos în alb, cu voluminosul său aparat de fotografiat atârnat de gât.

I se deschise portiera, și el intră repede.

— O declarație pentru ziarul nostru, de acord ?

— Care e ziarul ăsta ?

— O să vorbesc eu, interveni Verena și luă în mână microfonul: Aici Verena Gerdan. Dragii noștri concetățeni, după cum știți, soțul meu a câștigat marea bătălie a vieții lui: procurorul a renunțat la urmărire. Acum va începe alta, la tribunalul civil : să i se recunoască personalitatea președintelui Gerdan. Sunt convinsă că, la fel că și până acum, veți fi de partea noastră.

Leo și Bernol zâmbiră. Apoi Leo spuse :

— Ar trebui să trecem astăzi după-masă pe la Rinner și Ana. Oricum, e cazul să ne luăm rămas-bun de la ei. Și să le și mulțumim...

— N-o să puteți, le explică Bernol. Profesorul Rinner a și dat semnalul de alarmă pentru marile operații. Întreg colectivul de chirurghi s-a zăvorit în clinică încă de astăzi de la amiază, nimeni nu poate răzbate la vreunul din ei. Au început pregătirile pentru operația de mâine de la orele zece, când vor încerca să prelungească încă o viață.

Leo rămase pe gânduri.

— Dar spune-mi, Bernol, la ce ziar lucrezi ?

— La „Nova riječ.” Eu scriu reportajul despre prima cursă a lui „Leo Gerdan”.

— Și la „Mediterrana” când ai de gând să te întorci ?

Își îndreptară amândoi privirile spre stradă, unde agitația și rumoarea creștea, și ascultară câteva clipe strigătele mulțimii, nedeslușite, dar care erau din ce în ce mai asemănătoare cu ovațiile, apoi Bernol își șterse lentilele fumurii ale ochelarilor și răspunse cu un zâmbet ușor :

— Stimate președinte, cred că o să ne întoarcem împreună la „Mediterrana” !

CUPRINS :

I.....	4
II.....	12
III.....	31
IV.....	46
V.....	59
VI.....	71
VII.....	77
VIII.....	85
IX.....	99
X.....	103
XI.....	111
XII.....	120
XIII.....	125
XIV.....	133
XV.....	140
XVI.....	151
XVII.....	156
XVIII.....	164
XIX.....	168
XX.....	178
XXI.....	182
XXII.....	191
XXIII.....	195
XXIV.....	206
XXV.....	218
XXVI.....	224

Redactor responsabil : VICTOR ZEDNIC

Tehnoredactor : GABRIELA ILIOPOLOS

Dat la cules 07.12.1967, Bun de tipar

29.02.1968. Apărut 1968.

Tiraj 30.140.

C.Z. pentru bibliotecile mici 8R-32.

**Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa
Scânteii”,**

București - Republica Socialistă România

Tocmai această voce îl determină, întâi să ridice brațul, apoi să se aplece și să mîngîie încă o dată pisoiul gri-vărgat. De data aceasta nu se uită la pisoi care se apucase din nou să toarcă și să dea din coadă — ci la mîna lui. Era mîna lui dreaptă, pe care si-o plimbă alene pe spatele pisoiului, o dată, de două ori, de trei ori. Și, ciudat, văzînd-o, i se păru a nu fi mîna lui. Trebuie că totuși nu e conștient. Nu, nu e mîna lui. Mîna lui o știa scurtă-lătăreață, plinuță, cu unghii late și scurte, iar mîna care mîngîia pisica avea niște degete lungi, cu unghii frumoase, efeminate. Întoarse mîna cu palma în sus: ciudată, străină mînă! Se apucă să-și examineze stînga, care se odihnea pe pătura albastră. Aceeași impresie: pur și simplu, nu era mîna lui.

